

Bosetting av flyktninger

– forslag til endringer i økonomiske virkemidler

SIGBJØRN HJELMBREKKE, KJETIL LIE, AUDUN THORSTENSEN OG AILIN AASTVEDT

TF-rapport nr. 261

2009

TF-rapport

Tittel:	Bosetting av flyktninger – forslag til endringer i økonomiske virkemidler
TF-rapport nr:	261
Forfatter(e):	Sigbjørn Hjelmbrække, Kjetil Lie, Audun Thorstensen og Ailin Aastvedt
År:	2009
Gradering:	Offentlig
Antall sider:	106
ISBN:	978-82-7401-338-4
ISSN:	1501-9918
Pris:	250,-
	Kan lastes ned gratis som pdf fra telemarksforskning.no

Prosjekt:	Gjennomgang av kommunenes økonomiske virkemidler i bosettingsarbeidet
Prosjektnr.:	20090900
Prosjektleder:	Kjetil Lie
Oppdragsgiver(e):	Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Resymé:

Innledningsvis gis en kartlegging av økonomiske virkemidler til rådighet ved bosetting av flyktninger. Hovedfokus i rapporten er å drøfte og konkretisere forslag til endringer i de økonomiske virkemidlene som kan gi kommunene best mulige forutsetninger og incentiver til å bosette mange nok flyktninger framover.

Telemarksforskning, Boks 4, 3833 Bø i Telemark. Org. nr. 948 639 238 MVA

Forord

På oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet har vi gjennomgått kommunenes økonomiske virkemidler i forbindelse med bosetting av flyktninger. Oppdraget er gjennomført i tidsrommet primo oktober til medio november 2009.

Departementet har ønsket en slik gjennomgang med bakgrunn i at det framover vil være behov for å bosette om lag dobbelt så mange flyktninger ute i kommunene enn hva som har vært tilfelle de siste årene. Rapporten har derfor fokus på drøfting og konkretisering av endringer i de økonomiske virkemidlene som kan gi kommunene best mulige forutsetninger og incentiver til å bosette mange nok flyktninger.

Rapporten består først av en kartleggings- og dokumentasjonsdel som synliggjør hvilke økonomiske virkemidler kommunene har til rådighet når de skal bosette og integrere flyktninger. Som en del av studien ble det gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot både økonomi- og flyktningeansvarlig i et utvalg kommuner. Vi ønsket her å få en oversikt over kommunenes oppfatning av de eksisterende økonomiske virkemidlene, i tillegg til spesielt å få en vurdering av 13 konkrete forslag til endringer i det økonomiske virkemiddelapparatet for bosetting av flyktninger.

Avslutningsvis i rapporten (kapittel 4) kommer vi med våre konklusjoner og tilrådinger. Kapitlene 1 og 2 er skrevet på bokmål, 3 og 4 på nynorsk.

Vi vil takke Arbeids- og inkluderingsdepartementet for at vi ble tildelt dette oppdraget, og for god og konstruktiv kontakt underveis. Jone Håland i IMDi Vest skal ha takk for å ha tatt seg tid til å svare på spørsmål over epost og telefon gjentatte ganger. Lars Håkonsen hos oss, og som i 2006 var prosjektleder for Telemarksforskings større evaluering av integreringstilskuddet, har gitt mange nyttige råd og vink ved ferdigstillelse av rapporten. Mange takk også til ham.

Bø, 22.4.2010

Kjetil Lie

Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	7
1. Dagens tilskuddsordninger	9
1.1 Bosetting	11
1.1.1 Integreringstilskudd.....	11
1.1.2 Husbanken.....	14
1.1.3 Tilskudd til barnehagetilbud for nyankomne flyktningers barn .	16
1.2 Opplæring.....	17
1.2.1 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	17
1.2.2 Opplæring av barn og unge.....	20
1.3 Enslige mindreårige	22
1.3.1 Tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger.....	22
1.3.2 Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak.....	23
1.3.3 Særskilt tilskudd for andre kategorier utenlandske barn.....	23
1.4 Vertskommune for statlige mottak	24
1.4.1 Vertskommunetilskudd	24
1.4.2 Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere.....	26
1.5 Oppsummering.....	27
2. Spørreundersøkelsen.....	31
2.1 Om spørreundersøkelsen	31
2.2 Status	32
2.3 Tiltak/virkemidler ved bosetting av flyktninger	36
3. Framlegg til endringer i dei økonomiske verkemidla.....	41
3.1 Integreringstilskottet.....	42

3.1.1	Heving av satsane i integreringstilskotet	45
3.1.2	Fortetting av integreringstilskotet frå fem til tre år	47
3.1.3	Garanti for stønad i fem år uavhengig av sekundærflytting	50
3.1.4	Integreringstilskot ut frå busettingsvedtak	51
3.1.5	Differensiering av tilskotet ut frå eigenskapar ved flyktningane.	53
3.1.6	Avkorting av fyrsteårstilskot ut frå busettingstidspunkt	56
3.2	Opplæringstilskotet	58
3.3	Husbanken	58
3.3.1	Ny rentekompensasjonsordning meint for flyktningar.....	59
3.4	Andre ordningar.....	62
3.4.1	Ekstraordinært tilskot for einslege mindreårige	62
3.4.2	Særskilt tilskot for ressurskrevjande flyktningar	64
3.4.3	Ekstratilskot – terskelbonus for 25+ flyktningar.....	66
3.5	Overordna tiltak.....	69
3.5.1	Innføring av nytt ”oppstartstilskot”	69
3.5.2	Samla fleire stønadsordningar til ei	70
3.5.3	Innlemming i rammeoverføringane.....	74
4.	Konklusjonar og tilrådingar.....	75
	Referanser	79
	Vedlegg	81
	Følg brev spørreundersøkelse	81
	Spørreskjema	82
	Resultater fra spørreundersøkelsen	86

Sammendrag

Etter bl.a. å ha gjennomført en spørreundersøkelse tilrår vi 5-6 konkrete endringer i de økonomiske virkemidlene. Disse er å innføre en særskilt rentekompensasjonsordning, utløse ekstra tilskudd for mottak av enslige, innføre en ”terskel-bonus”, introdusere et oppstartstilskudd og evt. løfte integreringstilskuddet.

I kapittel 1 av rapporten gjennomgås alle de ulike tilskudds- og overføringsordningene som gjelder i dagens finansieringssystem. Vi har ikke i dette kapitlet gjort noen særskilt vurdering av hvor gode (effektive) de eksisterende, økonomiske virkemidlene er. Vi konstaterer at det er et vell av ordninger, og mange av dem utformet ganske så detaljert og komplekst. En forenkling av tilskuddssystemet kunne derfor isolert sett ha vært på sin plass.

Graden av virkemidlenes effektivitet eller måloppnåelse må vurderes i forhold til ønsket om at kommunene skal ha best mulige forutsetninger og incentiver til å ta i mot vesentlig flere flyktninger framover. Forenklinger i finansieringssystemet ville trolig hatt en ”pedagogisk” effekt – i den forstand at kommunene lettere ville sett sammenhengen (utgifter versus inntekter) mellom bosetting og tilskuddstildeling. Vi er imidlertid usikre på om en slik forenkling og sammenslåing av ulike tilskudd ville gitt vesentlig sterkere incentiver for økt bosetting av flyktninger.

Kapittel 2 omhandler spørreskjemaundersøkelsen. I vedlegg til rapporten er bl.a. tatt inn kommentarer fra respondentene på de få åpne spørsmålene som vi hadde i undersøkelsen. Mangel på tilstrekkelige og egnede boenheter går ofte igjen som en problematikk.

I kapittel 3 gis en inngående drøfting og illustrering av mulige endringer i de økonomiske virkemidlene. Følgende endringer drøftes og konkretiseres:

- Reell økning av satsene i integreringstilskuddet
- 3-årig istedenfor 5-årig løp for integreringstilskuddet
- Garanti for stønad i fem år uavhengig av sekundærflytting
- Utløsing av integreringstilskudd basert på bosettingsvedtaket (og ikke faktisk antall mottatte flyktninger)

- Differensiering av tilskudd ut fra egenskaper ved flyktingene
- Ny ordning med ”terskel-bonus” (ekstratilskudd) for mottak av minst 25 flyktinger på årsbasis
- Avkorting av førsteårstilskuddet avhengig av når bosetting har skjedd i løpet av året
- Ekstraordinære tilskudd for enslige
- Innføring av et oppstartstilskudd
- Tilskuddsøkning og forsterkede særtilskudd for ressurskrevende (funksjonshemmede o.l) flyktinger

Vi har dessuten gitt en særskilt drøfting av fordeler og ulemper ved å samle flere stønadsordninger i ett tilskudd, samt innlemme ”flyktingemidler” i inntektssystemet (utover de som alt er der).

1. Dagens tilskuddsordninger

Integreringstilskuddet omtales ofte som det viktigste enkeltstående virkemiddelet som benyttes i den nasjonale politikken i bosettingsarbeidet – men er langt fra det eneste. I dette kapitlet gir vi en oversikt over de økonomiske virkemidlene kommunene i dag har til rådighet når de skal bosette og integrere flyktninger.

For kommunene kan det være utfordrende å få oversikt over alle de økonomiske virkemidlene som er etablert i forbindelse med bosettingsarbeidet. Det er etablert ulike ordninger innenfor ulike områder som helse, bolig, barnevern, skole, asylmottak m.m. Videre er ordningene innrettet på ulike måter og over ulike tidsperioder. For eksempel er noen tilskudd aktivitetsbasert, andre rammebasert, mens andre er pr. capita tilskudd. Nedenfor gir vi en oversikt og gjennomgang av de overføringene kommunene får, eller kan få, når de bosetter flyktninger og asylsøkere.

Tabell 1 Øremerkede tilskudd til flyktninger og asylsøkere, Statsbudsjettet 2010

Øremerkede tilskudd til flyktninger og asylsøkere				
Kap	Post	(tall i tusen)	Statsb 2010	%-andel
225	Tilskudd i grunnopplæringen			
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	261 618	3,6 %
231	Barnehager			
	60	Driftstilskudd barnehager – nyankomne flyktninger	13 500	0,2 %
	63	Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder	115 098	1,6 %
651	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere			
	60	Integreringstilskudd	4 226 450	58,9 %
	62	Kommunale innvandrertiltak ¹	86 193	1,2 %
653	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere			
	60	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 679 686	23,4 %
690	Utlendingsdirektoratet			
	60	Vertskommunetilskudd	235 220	3,3 %
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet			
	64	Tilskudd ved bosetting av mindreårige asylsøkere og flyktninger	185 752	2,6 %
	65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	372 762	5,2 %
	Sum		7 176 279	100 %

Tabell 1 viser øremerkede tilskudd til flyktninger og asylsøkere. Vi har i denne gjennomgangen spesielt vektlagt å beskrive disse øremerkede tilskuddene. Vi har også valgt å omtale noen andre ordninger, slik som Husbanken. En rapport fra

¹ Dette tilskuddet gjelder to forsøksprosjekt, og er ikke nærmere omtalt her. Prosjektene er kvalifiseringsprogram for sosialhjelpsavhengige innvandrere med lang botid i Norge ("Ny sjanse") og forsøk med gratis kjernetid i barnehager.

Møreforsking² viser at Husbankens virkemidler kan og bør brukes i større utstrekning ved bosetting av flyktninger. Vi har også valgt å omtale tilskuddet til nyankomne flyktningebarn som inngår i posten driftstilskudd til barnehager og tilskudd til minoritetsspråklige elever som inngår i rammetilskuddet til kommunene.

1.1 Bosetting

Kommunene er hovedaktører i arbeidet med bosetting og integrering av flyktingene.

1.1.1 Integreringstilskudd³

Integreringstilskuddet kan ses på som det klart viktigste enkeltstående virkemiddelet innenfor innvandrings- og integreringsområdet. Tilskuddsordningen skal brukes til å gjennomføre et godt bosettings- og integreringsarbeid. Det er sammen med tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap det viktigste virkemiddelet for å få til rask bosetting. Tilskuddene skal finansiere kommunenes gjennomsnittlige utgifter til introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Det er de beregnede gjennomsnittlige utgiftene kommunene har ved bosetting og integrering av flyktinger i bosettingsåret og de fire neste årene som skal dekkes. Dette er utgifter til bl.a. innvandrers- og flyktingkontortjenester, arbeidstrening, bolig- og boligadministrasjonstjenester, sosialhjelp, barneverntjenester, tolketjenester, barnehagetjenester, sysselsettingstiltak, yrkeskvalifisering, helsetjenester, og kultur- og ungdomstiltak.

Kommunene får utbetalt integreringstilskudd ved bosetting av flyktinger og personer med opphold på humanitært grunnlag og ved familieinnvandring med flyktinger i fem år.

² R. Bergem, U. Aarflot og M. Hanche-Dalseth (2009)

³ Statsbudsjettet 2010 kap 651, post 60

Integreringstilskuddet er utformet som et tilskudd pr. bosatt person, utbetalt over fem år. I tillegg til denne hoveddelen av integreringstilskuddet, er det egne tilskudd for særskilte grupper – barn, eldre og innvandrere med funksjonshemming.

Tabell 2 Integreringstilskuddets satser 2009 og 2010. Etter antall år bosatt i Norge.⁴

Bosettingår	Satser 2009	Satser 2010
År 1	143 500 (voksne)	147 500 (voksne)
	123 500 (barn)	127 500 (barn)
År 2	142 000	146 400
År 3	126 000	130 400
År 4	75 000	80 000
År 5	70 000	70 000
Sum voksne	556 500	574 300
Sum barn	536 500	554 300

Etter integreringstilskuddssatsene for 2010 mottar kommunen totalt 574.300 pr. voksen og 554.300 pr. barn som bosettes i kommunen. Personer regnes som voksne det året de fyller 18 år. Det utløses ikke tilskudd for barn født etter at familien er førstegangsbosatt.

Tabell 3 Satser 2010 for tilskudd til særskilte grupper.

⁴ I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2009 ble satsene for integreringstilskudd År-1, År-2 og År-3 økt til henholdsvis 143 500 kr, 142 000 kr og 126 000 kr. Økningene hadde helårseffekt..

	Tilskudd	Type
Eldretilskudd	134 700	Engangstilskudd
Kjente funksjonshemninger		
- Tilskudd 1	150 900	Engangstilskudd
- Tilskudd 2	Inntil 754 200	Pr. år inntil 5 år
Skoletilskudd	10 200	

Eldre og funksjonshemmede

Tilskuddene til eldre og funksjonshemmede skal sikre raskere bosetting av personer i spesielle grupper. Ved bosetting av flyktninger som har fylt 60 år ved bosettingen, får kommunen et ekstra engangstilskudd, på 134 700 kr i 2010.

Ved bosetting av personer med alvorlige, kjente funksjonshemninger og atferdsvansker blir det også gitt et ekstratilskudd. Ordningen skal dekke ekstraordinære kommunale utgifter som følge av bosetting av flyktninger med fysiske og/eller psykiske funksjonshemninger, personer med voldelig adferd og rusproblemer, alvorlige adferdsproblemer og liknende.

Tilskuddsordningen består av to typer tilskudd: Tilskudd 1 og Tilskudd 2. Tilskudd 1 er et engangstilskudd på 150 900 kr. Tilskudd 2 er på *inntil* 754 200 kr pr. år i inntil fem år. Bosettingskommunene kan søke om *enten* Tilskudd 1 *eller* Tilskudd 2. Tilskudd 2 skal som hovedregel være avklart med IMDi⁵ før bosetting i kommunen. Dette siste tilskuddet skal dekke ekstraordinære utgifter til behandlingstiltak og spesielt kostnadskrevende oppfølging etter bosetting. Ekstraordinære utgifter er utgifter som følger direkte av personens funksjonshemming/ adferdsvansker.

Tilskuddet for flyktninger med alvorlige, kjente funksjonshemninger og atferdsvansker skal ikke trekkes fra ved utmåling av tilskuddet for ressurskrevende brukere (toppfinansieringsordningen).

⁵ Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Skoletilskudd

Som en del av integreringstilskuddet gis særskilt tilskudd til norsk- og morsmålsopplæring i grunnskolen for elever fra språklige minoriteter som omfattes av integreringstilskuddsordningen. Tilskuddet skal dekke kommunens egenandel knyttet til undervisning av grunnskoleelver fra språklige minoriteter. Satsen for 2010 er 10 200 kr pr. barn i grunnskolealder og kommer i tillegg til integreringstilskuddets grunnsatser pr. barn (se Tabell 2). Kommunene skal ikke sende egen søknad om skoletilskudd.

Familiegjenforening

Personer som kommer til Norge ved familiegjenforening uløser integreringstilskudd på vanlig måte. Dette gjelder imidlertid bare så lenge den herboende (den som søker familiegjenforening) ikke har bodd i Norge lenger enn 5 år.⁶ Videre kan ikke herboende ha blitt norsk eller nordisk statsborger før det søkes om familiegjenforening. Personer som blir gjenforent med personer med opphold på humanitært grunnlag får integreringstilskudd for 3 år.

Kommunen kan ikke få ekstratilskudd for personer med alvorlige, kjente funksjonshemminger og atferdsvansker for familiegjenforente.

1.1.2 Husbanken

Gjennom Husbanken tilbys kommunene boligøkonomiske virkemidler som tilrettelegger for bosetting av flyktninger. De viktigste virkemidlene i bosettingsarbeidet er boligtilskudd, bostøtte og startlån. Det gis tilskudd til kommunene til etablering av kommunale utleieboliger, og flyktninger kan søke boligtilskudd, bostøtte og startlån, på linje med andre innbyggere i kommunen.

⁶ Målt fra bosettingstidspunktet til søknad sendes

Boligtilskudd⁷

Boligtilskuddet skal bidra til å skaffe og sikre egnede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Boligtilskuddet gis til etablering i egen bolig og tilpasning av boliger for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne, samt til utleieboliger.

Boligtilskudd til etablering og tilpasning formidles av kommunene og gis etter en konkret vurdering i forhold til gitte kriterier. Tilskudd til etablering gis til enkeltpersoner for oppføring, utbedring, kjøp eller refinansiering av egen bolig. Tilskudd til tilpasning gis til utbedringskostnader.

Tilskudd til utleieboliger blir tildelt av Husbanken til kommuner, stiftelser og andre aktører som etablerer utleieboliger for vanskeligstilte. Kommuner som vil benytte seg av dette tilskuddet må søke Husbanken. Husbanken vil bl.a. vurdere behov og økonomi i det enkelt prosjekt. Tilskuddet skal som hovedregel ikke overstige 20 prosent av godkjente anleggskostnader eller salgspris.⁸ Boliger til etablering av flyktninger har høy prioritet blant søknadene.

Bostøtte⁹

Bostøtten skal sikre husstander med lav inntekt og høye bostøttegifter en egnet bolig. Bostøtte gis husstander med lave inntekter bedre mulighet til å skaffe seg eller beholde en god bolig. I juni 2009 var det 3 650 husstander som mottok bostøtte fordi en eller flere husstandsmedlemmer deltok i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger. Disse fikk i gjennomsnitt utbetalt kr 2 486 i månedlig bostøtte. Fra juli 2009 er ikke deltakelse i introduksjonsprogrammet lenger av betydning for retten til å motta bostøtte.

Søknad om bostøtte skal gjennomgås av kommunen før søknadene behandles i Husbanken.

⁷ Statsbudsjettet 2010 kap 581, post 75

⁸ Til utleieboliger som skal brukes til å forebygge og bekjempe bostedsløshet, og da særlig boligprosjekter for personer med utfordringer som krevet et helhetlig hjelpeapparat, kan det gis tilskudd med inntil 40 prosent.

⁹ Statsbudsjettet 2010 kap 580, post 70

Startlån¹⁰

Startlån skal bidra til at husstander med boligetableringsproblemer skal få mulighet til å etablere seg og bli boende i nøkterne og gode boliger. Personer som ikke får lån fra private banker eller som mangler egenkapital, som for eksempel flyktninger og personer med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, kan søke om startlån.

Det er opp til den enkelte kommune å vurdere om startlån innvilges og hvor stort lånet blir. Lånets størrelse vil også være avhengig av betalingsevne og eventuell annen gjeld.

1.1.3 Tilskudd til barnehagetilbud for nyankomne flyktningers barn¹¹

Målet med tilskuddet er å bidra til å gi barn av nyankomne flyktninger et barnehagetilbud når familien skal etablere seg i bosettingskommunen etter opphold på mottak.

Tilskuddsordningen omfatter nyankomne flyktningebarn som går i barnehage. Flyktningene kan bare anses som nyankomne i den første bosettingskommunen etter mottaksperioden. Ordningen omfatter også barn av personer som har fått opphold på humanitært grunnlag, men ikke barn av asylsøkere.

Tilskuddet omfatter et 15 timers ukentlig barnehagetilbud i 8 måneder. Det er barnehageeier som søker kommunen om tilskuddet. Kommunen kontrollerer opplysningene i søknaden og sender søknad om tilskudd til fylkesmannen, som fatter vedtak. Det er et vilkår for å utløse tilskuddet at det er minst tre nyankomne flyktningebarn i barnehagen. Hovedreglene er at barnehageeier må ha tilsatt en tospråklig assistent for å motta tilskuddet, men fylkesmannen kan gi dispensasjon fra dette kravet.

Tilskuddet fastsettes som dekning av barnehagens kostnader i tilknytning til barna i målgruppen, i hovedsak utgifter til tospråklig assistent eller andel av lønnsutgifter knyttet til flyktningebarna. Deler av det ordinære driftstilskuddet til barnehagen

¹⁰ Statsbudsjettet 2010 kap 2412, post 90

¹¹ Statsbudsjettet 2010 kap 231, post 60 (inngår som en mindre del av posten)

kommer til fradrag. Tilskuddet kommer i stedet for, og ikke i tillegg til, tilskuddet for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder, se side 21. Når flyktningebarna ikke lenger faller inn under ordningen med tilskudd til barnehager for nyankomne flyktningers barn, kan barnehageeier søke om tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder for disse barna.

1.2 Opplæring

Gode ferdigheter i norsk er en viktig forutsetning for innvandreres deltakelse i yrkes- og samfunnslivet.

1.2.1 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere¹²

Tilskuddet skal bidra til hovedmålsetningen om målrettet etablering i samfunnet for nyankomne innvandrere. Tilskuddet skal sikre at kommunene tilbyr opplæring i norsk og samfunnskunnskap til voksne innvandrere, med rett til slik opplæring. Målsettingen med selve opplæringen er at voksne innvandrere skal lære tilstrekkelig norsk til å fungere i yrkes- og samfunnslivet.

Kommunene må innenfor bestemmelsene i introduksjonsloven organisere all opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Kommunene skal legge til rette tilbudet ut fra behovene til den enkelte bruker og kommunens muligheter. Opplæringen skal starte senest tre måneder etter at krav eller søknad om deltakelse blir fremsatt. I tillegg er det presisert at opplæringen skal holde god progresjon. Det forutsettes at deltakere i norskopplæring som finansieres av statstilskuddet, skal få gratis opplæring, lærebøker og læremidler.

Tilskuddet omfatter personer som har fått asyl, personer med opphold på humanitært grunnlag og familiegjenforente med disse, i aldersgruppen 16 til 67 år.

¹² Statsbudsjettet 2010 kap 653, post 60

Tilskuddet er fra 2010 lagt om fra utbetaling over 5 år til utbetaling over 3 år. Årsaken er at de fleste gjennomfører opplæringen i løpet av de to-tre første årene i Norge. Når det gjelder selve tilskuddsutformingen er tilskuddet inndelt i et grunn-tilskudd, et resultattilskudd og et pr. capitatilskudd. Utformingen av tilskuddet skal sikre at tilskuddets størrelse er upåvirket av hvordan kommunen organiserer tilbudet.

Pr. capitatilskudd

Kommunen vil motta et tilskudd pr. person i målgruppen for rett og plikt eller bare rett til opplæring, som har fått oppholds- eller arbeidstillatelse som danner grunnlag for bosettingstillatelse.

Tabell 4 Satser for pr. capitatilskuddet

Satser for 2010				
Tilskuddsår	over 5 år		over 3 år	
	Lav sats	Høy sats	Lav sats	Høy sats
År 1	9 000	24 400	10 400	27 000
År 2	13 200	34 200	18 200	48 500
År 3	11 100	30 000	11 700	31 900
År 4	3 500	9 400		
År 5	3 500	9 400		
	40 300	107 400	40 300	107 400

Ved omlegging fra utbetaling over 3 år istedenfor 5 år vil det i en overgangsperiode være forskjellige satser for dem som ble omfattet av rett og plikt/rett til opplæring

før og etter januar 2010. Tilskuddet gis med to satser; en høy sats for personer fra Afrika, Asia, Oseania (unntatt Australia og New Zealand), Øst-Europa, Sør-Amerika og Mellom-Amerika. Lav sats gjelder personer fra Vest-Europa, Nord-Amerika, Australia og New Zealand.

Resultattilskudd

Formålet med resultattilskuddet er å rette oppmerksomheten mot resultater og gjennomstrømning i opplæringen. Tilskuddet omfatter innvandrere som er omfattet av rett og plikt eller bare rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. I 2010 vil tilskuddet være på 5 500 kr pr. bestått muntlig og skriftlig del av Norskprøve 2 og 3. Det innebærer at resultattilskuddet vil kunne variere fra 5 500 til 22 000 kr pr. person, avhengig av hvor mange prøver den enkelte går opp til og består.

Grunntilskudd

For å bedre de økonomiske rammevilkårene for de små og mellomstore kommunene er det etablert et grunntilskudd for kommuner med 150 personer eller færre i personkretsen for rett og plikt eller rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Tilskuddet skal også gjøre det lettere for kommuner som ikke tidligere har bosatt flyktninger å etablere opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Tilskuddet utbetales i to satser, høy sats til de kommunene som har 4-150 personer i personkretsen og lav sats til de som har 1-3 personer i personkretsen. Høy sats utgjør om lag 400 000 kr og lav sats om lag 155 000 kr i grunntilskudd.

Norskopplæring for asylsøkere i mottak

Vertskommuner for asylmottak kan også få tilskudd til opplæring av asylsøkere i ordinære mottak, som er over 16 år og som ikke har fått endelig vedtak om opphold.¹³ Ordningen omfatter også asylsøkere som oppholder seg lenge i transittmottak fordi de har store helseproblemer. Tilskuddet kommer i tillegg til det ordinære tilskuddet for opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven.

¹³ Ordningen gjelder ikke personer over 18 år som er omfattet av Dublin-prosedyren (personer som allerede har søkt asyl i et annet land)

Formålet med tilskuddet er at asylsøkere skal tilegne seg basisferdigheter i norsk slik at de kan kommunisere på enkelt norsk i mottaket og i lokalmiljøet. Også dette tilskuddet er et pr. capitatilsbud. Tilskuddet utbetales i sin helhet det året asylsøkeren kommer til et ordinært mottak. Satsen for 2010 er 16 700 kr pr. person. Tilskuddet tilfaller kommunen uavhengig av varigheten på perioden asylsøkeren er i målgruppen.

1.2.2 Opplæring av barn og unge

Tilskudd til minoritetsspråklige elever¹⁴

Elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær undervisning. Tilskuddet skal gi kommuner og skoler mulighet til å organisere gode pedagogiske modeller for språkopplæring og inkludering. Dette tilskuddet ble i 2007 innlemmet i rammetilskuddet til kommunene. Midlene fordeles mellom kommunene etter faktiske regnskapstall for 2006, og er derfor uavhengig av hvor mange minoritetsspråklige elever kommunen har i grunnskolen i dag. Det er foreslått at kommunens variasjoner i utgifter skal fanges opp gjennom kriteriet andel førstegenerasjons innvandrere 6 -15 år i kostnadsnøkkel. Dette vil tidligst skje fra 2011. Den delen av tilskuddet som er rettet mot barn i asylmottak foreslås imidlertid opprettholdt som øremerket (se 1.4.2).

Fylkeskommunen mottar tilskudd til særskilt norskopplæring for minoritetsspråklige elever i videregående opplæring. Tilskuddet ble innlemmet i rammetilskuddet til fylkeskommunen i 2009.

Skoletilskudd i integreringstilskuddet

For å dekke den kommunale egenandelen i forbindelse med særskilt norskopplæring og morsmålsopplæring for barn som er omfattet av integreringstilskuddet, blir

¹⁴ Statsbudsjettet 2010 kap 571 og 572 post 60

det også gitt tilskudd til språkopplæring. Satsen for 2010 foreslås til kr 10 200 . Se nærmere under integreringstilskuddet.

Tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder¹⁵

Dette tilskuddet skal brukes til ulike tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. En målsetting med tilskuddet er å stimulere kommunene til å rekruttere flere minoritetsspråklige barn til barnehagen. Måltsett språkstimuleringstiltak og bruk av tospråklig assistanse i barnehagen vil kunne medvirke til en bedre skolestart for barn som ikke har norsk som morsmål, og på lengre sikt øke deltakelse fra barna på ulike arenaer i samfunnet. En annen målsetting er at kommunene utformer helhetlige tilbud på tvers på de ulike tjenestetilbudene. Tilskuddet skal primært brukes til tiltak rettet direkte mot barna, men skal ikke følge det enkelte barn.

Minoritetsspråklige barn defineres som barn med annen språk- og kulturbakgrunn enn norsk, med unntak av barn som har samisk, svensk, dansk eller engelsk som morsmål. Begge foreldrene må ha et annen morsmål enn norsk, samisk, engelsk, svensk eller dansk.

Totalt er tilskuddet i statsbudsjettet for 2010 satt til 856 mill. kr. Tilskuddet tildeles kommunene, på grunnlag av antall minoritetsspråklige barn i årsmeldingen fra barnehagene. Endringer i antall barn i løpet av året medfører ikke endringer i tildelingen.

Kommunen tildeler tilskuddet videre på bakgrunn av søknader fra den enkelte barnehageeier og eventuelt andre tjenester. Midlene skal fordeles etter en konkret vurdering av behovet i den enkelte barnehage/tjeneste. Tilskudd til andre tjenester enn barn i barnehage kan for eksempel være språkstimulering for minoritetsspråklige barn som ikke går i barnehage eller tilrettelagt informasjon til foreldre som har barn i førskolealder om hvilke tilbud som finnes i kommunen.

¹⁵ Statsbudsjett 2010 kap 231 post 63

1.3 Enslige mindreårige

Målet er å bosette enslige mindreårige flyktninger så raskt som mulig og i gode omsorgstiltak.

Enslige mindreårige er fellesbetegnelsen på alle barn og unge under 18 år som kommer til landet uten foreldre eller andre voksne med foreldreansvar i Norge. Dette inkluderer også de som kommer til landet ifølge med andre voksne, for eksempel eldre søsken, tante, onkel eller lignende, som ikke er deres foreldre.

Gift person under 18 år regnes som hovedregel ikke som enslig mindreårig.

I tillegg til de ordningene som er omtalt nedenunder har vertskommunetilskuddet egne tilskuddsordninger for enslige mindreårige. Dette er tilskudd til vergeordning for enslige mindreårige asylsøkere, samt et særtilskudd ved omsorgsplassering. Se omtalte under 1.4.1.

1.3.1 Tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger¹⁶

Målet for bosetting av enslige mindreårige er at de skal bosettes så raskt som mulig, og senest innen tre måneder etter at de er gitt oppholdstillatelse. Kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger, asylsøkere og/eller enslige mindreårige personer med opphold på humanitært grunnlag, mottar i tillegg til det ordinære integreringstilskuddet et særskilt tilskudd for enslige mindreårige.

Også enslige mindreårige som har eller skal ha barn, anses om enslig mindreårig når det gjelder dette tilskuddet. Tilskuddet utbetales selv om personen har fylt 18 år ved bosettingen. Det avgjørende er om personen ved ankomst til Norge er registrert som enslig mindreårig og at søkerens faktiske alder da var under 18 år. Tilskudd gis også ved omsorgsovertakelse for barn i mottak for asylsøkere og flyktninger som er kommet til landet med foreldre eller andre med foreldreansvar.

¹⁶ Statsbudsjettet 2010 kap 854, post 64

Tilskuddet blir utbetalt fra bosetting/omsorgsovertakelse og frem til det året den mindreårige fyller 20 år. Tilskuddet utgjør i 2010 kr 119 556 pr. barn pr. år.

For å stimulere kommunene til økt bosetting av enslige mindreårige flyktninger, bevilget regjeringen i revidert nasjonalbudsjett 2009 et ekstra tilskudd. Det ekstraordinære tilskuddet er på 100 000 kroner og gis per enslig mindreårig flyktning som bosettes i 2009, uavhengig av når på året den enkelte bosettes. Dette tilskuddet er ikke videreført i 2010.

1.3.2 Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak¹⁷

Enslige mindreårige har et særskilt behov for gode omsorgstiltak tilpasset lokale forhold. For å oppnå dette får kommunene refundert utgifter til barnevernstiltak, ut over en kommunal egenandel. Alle typer tiltak etter barnevernloven § 4-4 utløser refusjon, dvs. ulike typer botiltak med nødvendig støtte og oppfølging (støttekontakt, turer, fritidsaktiviteter m.m). Det er bare løpende utgifter til drift som refunderes, dvs. etablerings- eller investeringsutgifter i forbindelse med bo- og omsorgstiltak for mindreårige omfattes ikke.

Refusjonsordningen omfatter både asylsøkere og flyktninger, og gjelder frem til fylte 20 år.

Den kommunale egenandelen utgjør for 2010 kr 14 180 pr. måned pr. barn. Utgifter utover dette blir refundert av staten, via Bufetat.¹⁸ Dersom kommunen mottar barnetrygd eller bidragsforskudd for barnet skal dette trekkes fra refusjonskravet.

1.3.3 Særskilt tilskudd for andre kategorier utenlandske barn

Det gis samme tilskudd til kommunene ved bosetting av andre kategorier utenlandske barn uten foreldre eller andre foresatte, som kommunene får ved bosetting

¹⁷ Statsbudsjettet 2010 kap 854, post 65

¹⁸ Barne-, ungdoms- og familieetaten

av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger. Det ytes også refusjon for kommunale utgifter til barneverntiltak for andre kategorier utenlandske barn som oppholder seg i Norge uten foreldre eller andre foresatte¹⁹.

IMDi forestår utbetalingen av det særskilte tilskuddet til kommunene ved bosetting av ovennevnte kategorier utenlandske barn.

Kommunene må selv årlig søke om det særskilte tilskuddet så lenge barnet bor i kommunen og forholdene som danner grunnlag for å utløse tilskuddet fremdeles er tilstede.

1.4 Vertskommune for statlige mottak

Samarbeidet mellom mottak og kommune handler om å sikre et godt tjenestetilbud og om å skape gode relasjoner til det lokalsamfunnet mottaket er en del av

Det er statens ansvar at det finnes et tilbud om innkvartering av alle asylsøkere som kommer til Norge. De statlige mottakene gir asylsøkere tilbud om innkvartering mens saken er til behandling. For at mottaksapparatet skal fungere, er det en forutsetning med et godt samarbeid mellom staten og kommunene.

1.4.1 Vertskommunetilskudd²⁰

Statens tilskudd til vertskommunene skal bidra til et godt samarbeid mellom mottak og kommune, som sikrer at beboerne får de tjenestene de har krav på. Vertskommunetilskuddet skal dekke kommunens gjennomsnittlige utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med mottak for asylsøkere og flyktninger i kommunen. I tillegg til det ordinære vertskommunetilskuddet omfatter

¹⁹ Se Rundskriv 10/09 pkt 9 fra IMDi for nærmere omtale av hvilke barn dette kan være

²⁰ Statsbudsjettet 2010 kap 690, post 60

ordningen et særtilskudd ved omsorgsplassering, og et eget tilskudd til vergeordning knyttet til transittfasen.

Tabell 5 Tilskuddssatser 2010 for vertskommunetilskuddet

	Tilskudd	Pr. enhet
Grunnsats	422 000	pr. kommune
Ordinær mottaksplass	4 525	pr. mottaksplass
Enslige mindreårige	11 960	pr. plass for enslig mindreårig
Forsterket plass	110 000	pr. forsterket plass
Omsorgssenter	29 515	pr. plass i omsorgssenter

Tilskuddet består av en grunnsats pluss en fast sum pr. mottaksplass. Vertskommuner for omsorgssentre mottar ikke grunntilskudd. Forsterkede plasser er øremerket for beboere med særskilte behov. Det er også grunn til å merke seg at toppfinansieringsordningen for ressurskrevende brukere/tjenester også omfatter asylsøkere.

Vergeordning for enslige mindreårige asylsøkere

Vertskommunetilskuddet omfatter også et eget tilskudd til vergeordning for enslige mindreårige asylsøkere. Verger er en forutsetning for å kunne gjennomføre intervjuer av enslige mindreårige asylsøkere, og manglende rekruttering av verger kan føre til forsinkelser i behandlingen av asylsøknadene. Fra 1. juli 2009 ble det innført et eget kommunalt tilskudd for avlønning av verger. Tilskuddet er avgrenset til transittfasen og vergens rolle i forbindelse med behandling av asylsaken, samt overformynderiets arbeid med oppnevning og oppfølging av vergene.

Særtilskudd ved omsorgsplassering

Lov om barneverntjenester gjelder for alle barn og barnefamilier. Dersom barnevernet tar over omsorgen blir utgiftene refundert på vanlig måte. Under spesielle forhold kan enkelte vertskommuner bli påført en urimelig merbelastning. Kommunene får da tilskudd for å dekke særlige høye barnevernsutgifter knyttet til omsorgsovertakelse etter barnevernsloven kap. 4. Kommuner som kvalifiserer for særskilt tilskudd ved omsorgsovertakelse (se 1.3.1) vil ikke kunne søke om dette særtilskuddet.

Tabell 6 Tilskuddssatser 2010 ved omsorgsovertakelse

	Tilskudd
Medfølgende barn	21 570 pr. barn pr. mnd
Enslige mindreårige asylsøkere	10 785 pr. barn pr. mnd

Årsaken til differensieringen er at kommunene betaler halv egenandel ved omsorgsovertakelse av enslige mindreårige asylsøkere.

1.4.2 Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere²¹

Målet med dette øremerkede tilskuddet er å bidra til at kommunene kan gi barn og unge asylsøkere i statlige asylmottak og enslige mindreårige i omsorgsenter grunnskoleopplæring etter opplæringsloven. Tilskuddet gis pr. barn og unge i grunnskolealder, samt unge i alderen 16 – 18 år som ikke har utdanning tilsvarende norsk grunnskole.

Tabell 7 Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere, satser 2010

	Tilskudd
Barn og unge i statlige asylmottak	68 911 pr. barn
Enslige mindreårige i omsorgsenter	149 958 pr. barn

²¹ Statsbudsjettet 2010 kap 225 post 64

For begge ordningene blir det gitt tilskudd på grunnlag av barn og unge i opplæring den første i hver måned. Tilskuddet gis pr. barn pr. skoleår.

Det gis også norskopplæring for voksne asylsøkere i mottak. Denne ordningen er omtalt under 1.2.1 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

1.5 Oppsummering

Integreringstilskuddet og opplæringstilskuddet må anses som de viktigste tilskuddene for å stimulere kommunene til å bosette flyktninger. Disse ordningene er i hovedsak avhengig av antallet flyktninger som bosettes i kommunen. Det finnes også en rekke tilskuddsordninger for å stimulere til bosetting, spesielt av utsatte eller svake grupper. Disse ordningene er ofte basert på refusjon av faktiske utgifter. Nedenfor har vi oppsummert de ulike tilskuddene i forhold til type, satser pr år og varighet av tilskuddene.

Tabell 8 Oversikt over tilskuddsordninger for flyktninger

		Type	Satser pr år ²²	Varighet
1.1.1	Integreringstilskudd	Pr. capita		
	<i>Hovedtilskudd</i>		70 000 – 147 500	5 år
	<i>Eldretilskudd 60 +</i>		134 700	Engangstilskudd
	<i>Tilskudd funksjonsbemmede</i>	Pr capital	150 900	Engangstilskudd
		Refusjon	754 200 ²³	5 år
	<i>Skoletilskudd - grunnskole</i>		10 200	5 år
1.1.2	Husbanken ²⁴			
	<i>Boligtilskudd</i>	Refusjon		
	<i>Bostotte</i>	Refusjon		
	<i>Startlån</i>	Lån		
1.1.3	Barnehage nyankomne	Refusjon		8 måneder

²² 2010-tall. Pr person dersom ikke annet er nevnt

²³ Ved valg av refusjonsordningen

²⁴ Tilskuddet er for vanskeligstilte, og ikke spesielt for flyktninger

1.2.1	Opplæring for voksne 16 – 67 år	Grunntilskudd Pr capita Resultat tilskudd	155 000 – 400 000 11 700 – 48 500 5 500 – 22 000	3 år 3år
1.2.2	Opplæring barn og unge			
	<i>Minoritetsspråklige elever i grunnskolen</i>	Rammetilskudd ²⁵		
	<i>Minoritetsspråklige barn i førskealder</i>	Rammetildeling ²⁶		
1.3.1	Enslige mindreårige	Pr. capita	119 556	Frem til 20 år
1.3.2	Barnevernstiltak	Refusjon		Frem til 20 år

Integreringstilskuddet og opplæringstilskuddet er i hovedsak basert på antall flyktninger. Tilskuddsatsene er høyest i år 1 (147 500 for voksne), og synkende frem til år 5 (70 000). Totalt utgjør hoveddelen av integreringstilskuddet for voksne kr 574 300. I tillegg får bostedskommunen ekstra tilskudd for å bosette eldre, funksjonshemmede og barn. I tillegg til integreringstilskuddet kan innvandrere og bosetningskommunene benytte seg av husbankens ordninger for vanskeligstilte, hvor innvandrere er en prioritert gruppe. De øvrige tilskuddene gjelder barn og unge.

Tabell 9 Oversikt over tilskuddsordninger for asylsøkere

		Type	Satser pr år	Varighet
1.4.1	Vertskommunetilskudd ²⁷	Grunntilskudd	422 000	
	<i>Ordinær mottaksplass</i>	pr. capita	4 525	
	<i>Enslige mindreårige</i>	pr. capita	11 960	
	<i>Forsterket plass</i>	pr. capita	110 000	
	<i>Omsorgssenter</i>	pr. capita	29 515	
	<i>Omsorgsplassering</i>	pr. capita	129 420 – 258 840	Gis pr mnd
1.2.1	Opplæring for voksne 16 – 67 år		16 700	1 år
1.4.2	Opplæring asylsøkere 6 – 16 år ²⁸	Pr. capita	68 911 – 149 958	

²⁵ Inngår i rammetilskuddet til kommunene

²⁶ Fordeles mellom kommunene etter antall minoritetsspråklige barn i barnehage

²⁷ Gis til vertskommuner for statlige mottak for asylsøkere og flyktninger

²⁸ Også for unge i alderen 16 – 18 år som ikke har utdanning tilsvarende norsk grunnskole

1.2.2	Opplæring barn og unge			
	<i>Minoritetsspråklige barn i førskolealder</i>	Rammetildeling ²⁶		
1.3.1	Enslige mindreårige	Pr. capita	119 556	Frem til 20 år
1.3.2	Barnevernstiltak	Refusjon		Frem til 20 år

Noen av de ordningene som gjelder for flyktninger gjelder også for asylsøkere. Dette gjelder opplæring av barn og unge, hvor tilskuddet er knyttet til gruppen minoritetsspråklige. Også tilskudd til enslige mindreårige og barnevernstiltak omfatter både asylsøkere og flyktninger. Det viktigste tilskuddet for kommuner med asylmottak er vertskommunetilskuddet. Dette er utformet med et grunntilskudd med tillegg pr mottaksplass. Ordningen med opplæring for voksne, som er omtalt under flyktninger, omfatter også asylsøkere, men i et mer begrenset omfang.

2. Spørreundersøkelsen

Et flertall av respondentene mener at dagens økonomiske virkemidler i rimelig stor grad bidrar til å stimulere kommunene til å bosette flere flyktninger. Nær 80 prosent oppgir mangel på boliger på spørsmålet om hvorfor det er tatt i mot færre flyktninger enn anmodet.

Rapporten bygger på flere datakilder og metoder for innhenting og analyse av data. Den viktigste datakilden er en spørreundersøkelse rettet både mot økonomiansvarlig og tjenesteansvarlig for integrering i et utvalg kommuner.²⁹

2.1 Om spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av det elektroniske spørreskjema-verktøyet Questback – og var rettet seg mot økonomiansvarlig og tjenesteansvarlig for integrering i et utvalg på 222 kommuner. Utvalget bestod av 10-15 kommuner fra alle landets fylker.³⁰

Potensielt har vi da 444 mulige respondenter. Det var 117 personer som svarte på undersøkelsen. Dette innebærer en svarprosent på 26 prosent, noe som må karakteriseres som relativt bra - med tanke på den korte tidsfristen. Det var 100 (ulike) kommuner som svarte – det vil si 45 prosent av kommunene i utvalget.³¹

²⁹ I tillegg er dokumentstudier en sentral del av undersøkelsen. Dette omfatter gjennomgang av litteratur, rapporter, offentlige dokumenter og statistikk for kartlegging av forskningsmessig status på området.

³⁰ Undersøkelsen ble sendt ut på e-post den 25.11.09 med svarfrist den 01.12.09. Det ble sendt en purring den 1.12.09 – med endelig svarfrist den 04.12.09.

³¹ Kun kommuner som har mottatt flyktninger de senere år, ble bedt om å respondere på undersøkelsen.

Tabell 10 Kommunestørrelse i utvalget og totalt.

	Utvalg	Totalt
Under 5.000 innbyggere	106 (45 %)	236
5.001-20.000 innbyggere	86 (60 %)	143
Over 20.001 innbyggere	30 (59 %)	51
Alle	222 (52 %)	430

De 222 kommunene i utvalget utgjør i overkant av 50 prosent av landets kommuner. For å vurdere eventuelle skjevheter i utvalget, har vi sett på hvordan svarprosenten fordeler seg på våre bakgrunnsvariabler:

Økonomiansvarlig. Svarprosent: 10,4

Flyktningeansvarlig/andre. Svarprosent: 42,3

Kommuner med under 5000 innbyggere. Svarprosent: 40,6

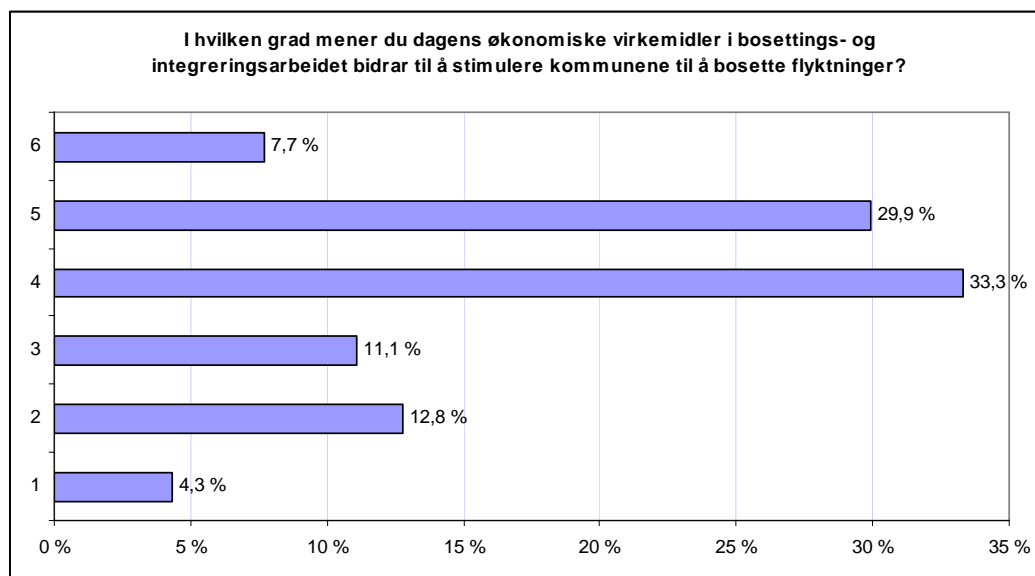
Kommuner med 5001-20000 innbyggere. Svarprosent: 62,8

Kommuner med over 20001 innbyggere. Svarprosent: 66,7

Vi finner her at det er noe høyere svarandel blant flyktningeansvarlig/andre og mellomstore og store kommuner.

2.2 Status

Formålet med den første delen av spørreundersøkelsen var å få en oversikt over kommunenes oppfatning av de eksisterende, økonomiske virkemidlene knyttet til bosetting av flyktninger.

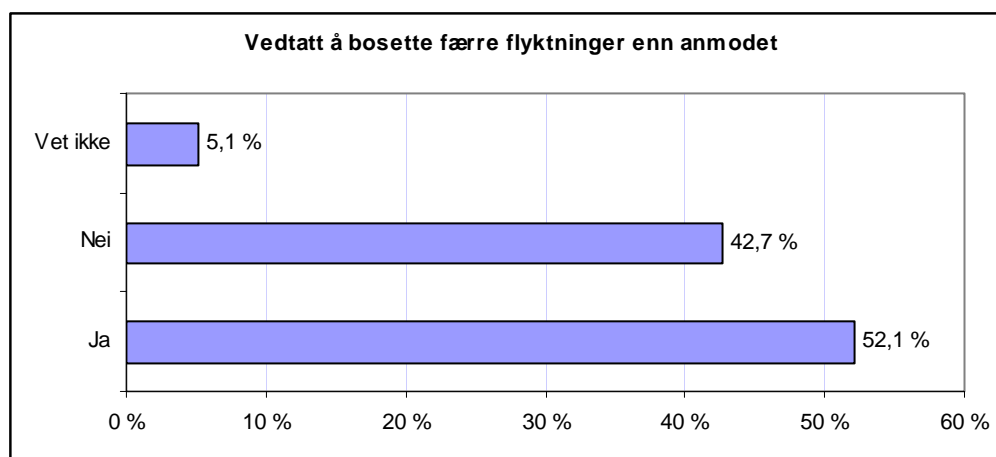

Figur 1 I hvilken grad mener du dagens økonomiske virkemidler i bosettings- og integreringsarbeidet bidrar til å stimulere kommunene til å bosette flyktninger? På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad. N: 117

Et flertall av respondentene (71 prosent) mener at dagens økonomiske virkemidler (i stor grad) bidrar til å stimulere kommunene til å bosette flere flyktninger.³² Det er verdt å merke seg at andelen som heller i positiv retning er høyere i mellomstore og store kommuner (hhv. 70 og 80 prosent) enn i små kommuner (56 prosent).

Respondenter som oppgav 1-3, ble bedt om å oppgi hvorfor de mener dagens økonomiske virkemidler i mindre grad stimulere kommunene til å bosette flyktninger. Svar som går igjen er økonomi og mangel på boliger.

³² 4-6 på skalaen fra 1-6

Figur 2 Har din kommune vedtatt å bosette færre flyktninger enn anmodet? N: 117

I overkant av halvparten av respondentene oppgav at kommunen har vedtatt å bosette færre flyktninger enn anmodet. For små, mellomstore og store kommuner er andelen hhv. 56, 44 og 65 prosent.

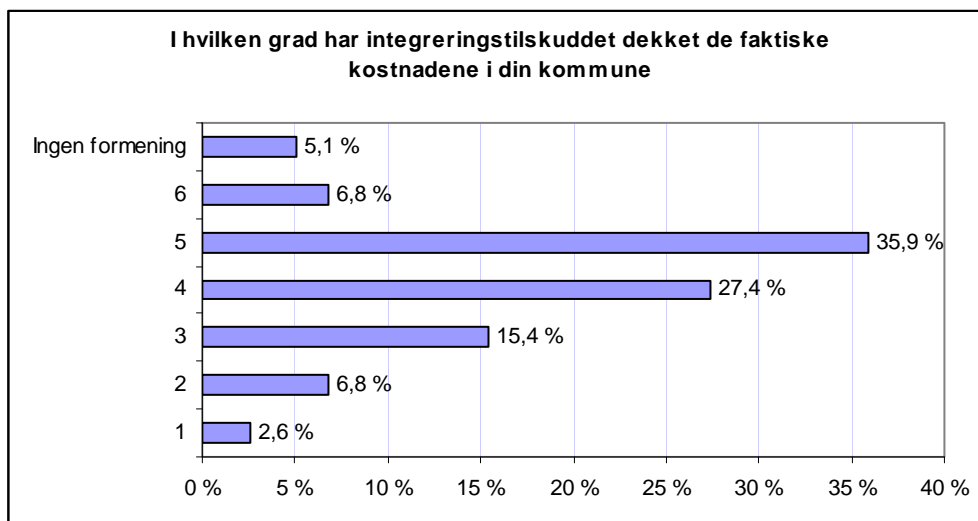
De aktuelle kommunene ble videre bedt om å oppgi mulige årsaker. Følgende alternativer var listet opp:³³

- Mangel på boliger
- Mangel på opplæringstilskudd
- Mangel på tiltaksplasser/arbeidspraksis
- Særskilte kommunaløkonomiske forhold (budsjettmessige årsaker)
- Annet

Nær 80 prosent oppgir mangel på boliger, 24 prosent svarer mangel på tiltaksplasser/arbeidspraksis, mens 47 prosent oppgir annet. Svar som går igjen under annet er politiske årsaker og mangel på personale.

Integreringstilskuddet skal dekke de gjennomsnittlige utgiftene kommunene har ved bosetting og integrering av flyktninger i bosettingsåret og de fire neste årene.

³³ Flere svar mulig.

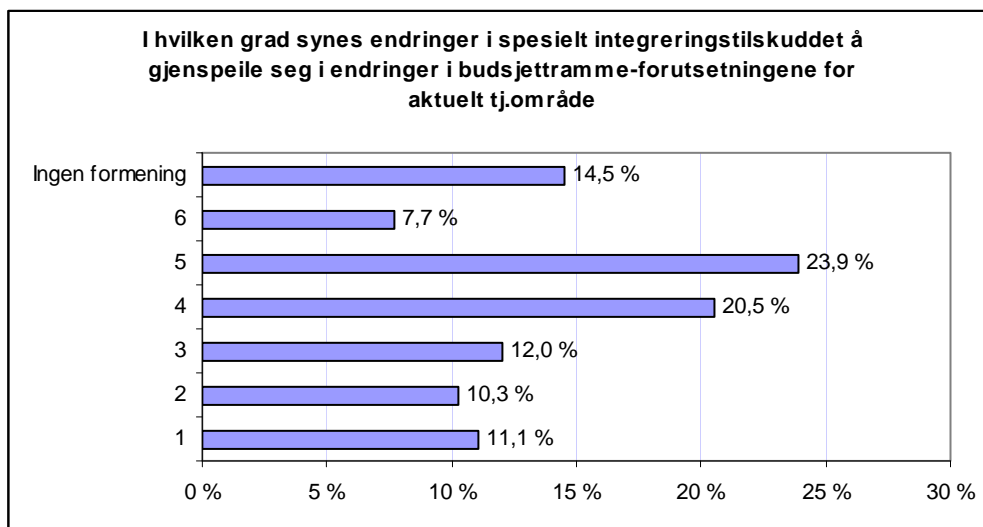

Figur 3 I hvilken grad har integreringstilskuddet dekket de faktiske kostnadene i din kommune. På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad. N: 117

Et flertall av respondentene (70 prosent) mener at integreringstilskuddet (i stor grad) har dekket de faktiske kostnadene i sin kommune.³⁴ Det er også her verdt å merke seg at andelen som heller i positiv retning er høyere i mellomstore og store kommuner (hhv. 75 og 80 prosent) enn i små kommuner (58 prosent). Dette samsvarer med resultatene i det første spørsmålet.

Hvis en kommune kan påregne 2 mill kr i økt integreringstilskudd fra et år til et annet, er det da ofte slik at aktuelt tjenesteområde får en isolert påplussing av utgiftsrammen med nettopp 2 mill. kr.

³⁴ 4-6 på skalaen fra 1-6

Figur 4 I hvilken grad synes endringer i spesielt integreringstilskuddet å gjenspeile seg i endringer i budsjetttramme-forutsetningene for aktuelt tjenesteområde. På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad. N: 117

Et knapt flertall av respondentene (52 prosent) vurderer at en eventuell tilskuddsøkning (i stor grad) kommer aktuelt tjenesteområde til gode.³⁵ For små, mellomstore og store kommuner er andelen hhv. 34, 64 og 55 prosent.

2.3 Tiltak/virkemidler ved bosetting av flyktninger

I den andre delen av spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere 13 ulike tiltak/virkemidler ved bosetting av flyktninger.³⁶ Endringsforslagene som ble foreslått skulle ha fokus på å gi kommunene best mulige forutsetninger og incentiver til å ta i mot vesentlig flere flyktninger de nærmeste årene.

Tabell 11 Vurdering av ulike endringsforslag på en skala fra 1-6. Gjennomsnitt og % - andel som oppgir 4-6.

Tiltak	Gjennomsnitt	%-andel 4-6

³⁵ 4-6 på skalaen fra 1-6.

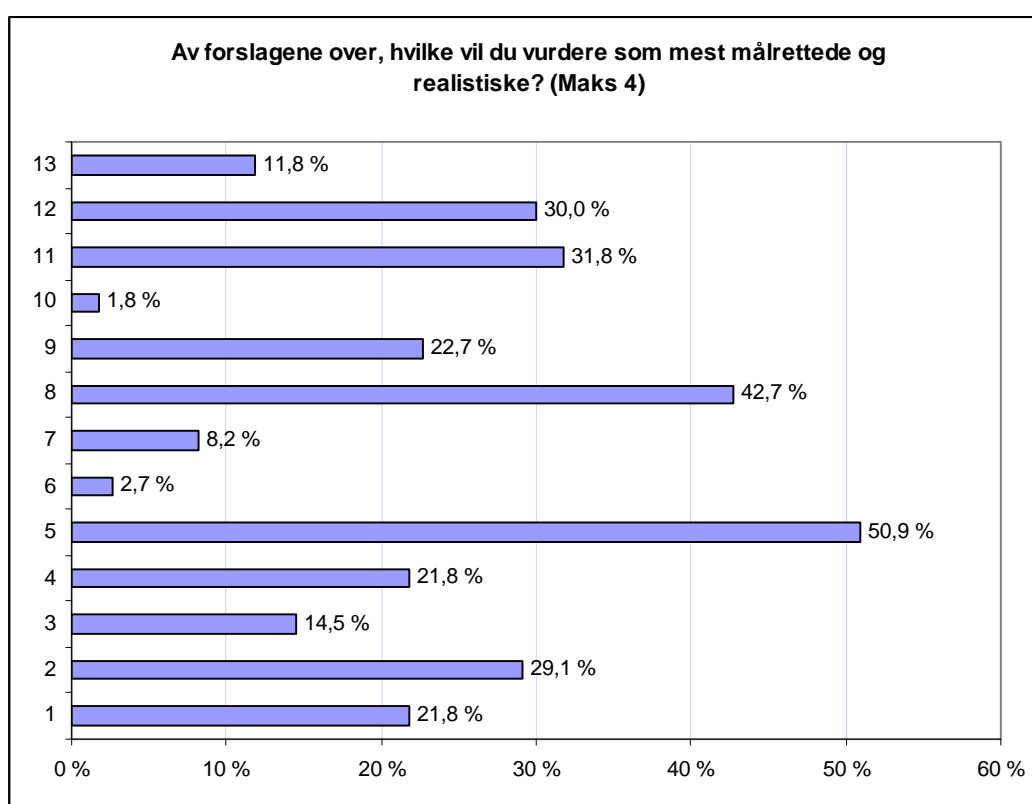
³⁶ På en skala fra 1-6, der 1 er svært lite effektivt og 6 er svært effektivt/målfrettet.

1) Innføre et særskilt "oppstartstilskudd" til kommuner som ikke har bosatt flyktninger de senere år, og som skal starte eller gjenoppta arbeidet som bosettingskommune. N: 115	4,3	64
2) Opprette en kompensasjonsordning tilsvarende de som har blitt innført på andre tjenesteområder. Ordningen vil i så fall bidra til at kommunene (gitt at de kan dokumentere nettovekst i antall flyktninger) rentefritt kan bygge ut/oppgradere/vedlikeholde bygg og boliger for til sammen 8 mrd kr over en 5-års periode. N: 115	4,9	81
3) Samle alle inntekter per bosatte flyktning i ett tilskudd for å få bedre oversikt over samlet tilskuddsbeløp/inntektstilførsel på flyktningfeltet det enkelte år. N: 114	3,8	54
4) Forkorte tidsperioden for integreringstilskuddet - fra 5 til 3 år uten noen endring i totalbeløpet over perioden. N: 114	3,2	40
5) Øke integreringstilskuddets samlede størrelse (totalbeløp) med et løft på 10 % reelt. N: 113	5,2	91
6) Sørge for at mest mulig av flyktningmidlene (herunder hele integreringstilskuddet) innlemmes i inntektssystemet/rammeoverføringene. N: 116	2,0	13
7) Endre dagens tilskuddsordning for ressurskrevende tjenester ved at aktuelle øremerkede tilskudd for bosetting av flyktninger ikke skal trekkes fra ved utmålingen. N: 113	4,3	44
8) Videreføre det ekstraordinære tilskuddet til kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger. (I RNB 2009 bevilget Regjeringen et ekstra tilskudd til kommunene på 100.000 kr pr enslige mindreårig flyktning, uavhengig av når på året bosettingen skjer). N: 115	5,2	84
9) Opprette en særskilt tilskuddsordning for ressurskrevende flyktninger ved å basere seg på en modell som utløser statlig tilskudd lik 50 % av faktiske nettoutgifter pr flytning utover et innslagspunkt på 250.000 kr. N: 113	4,7	80
10) Integreringstilskudd utløses på bakgrunn av bosettingsvedtak (og ikke faktisk antall mottatte flyktninger), mot at kommunene i mindre grad vil kunne velge hvilke grupper de vil bosette. N: 114	2,2	12
11) Alle kommuner som bosetter minst 25 flyktninger vil få utløst et ekstratilskudd på 500.000 kr. (Dersom en kommune i utgangspunktet planlegger å bosette 20 flyktninger - og i stedet bosetter 25, vil det dermed utløses 100.000 kr per nye flyktning utover ordinære tilskudd). N: 115	4,4	69
12) Garanti for at den første bostedskommunen får integreringstilskudd for alle 5 år selv om flyktningen flytter videre til en annen kommune. Den nye tilflyttingskommunen vil få halvt tilskudd for resten av perioden. N: 114	4,0	59
13) Differensiering av integreringstilskuddet basert på flykt-	3,6	47

ningenes landbakgrunn. Grupper som i dag sitter lengst i mot- tak og venter på bosetting, får en høyere sats enn de som blir raskt bosatt. N: 115		
---	--	--

Tabellen over viser gjennomsnittet oppgitt på de ulike tiltakene (på skalaen fra 1-6), samt andelen som heller i positiv retning. De fire tiltakene som får ”høyest score” er 5, 8, 2 og 9.

På neste spørsmål ble respondentene bedt om å oppgi inntil 4 av tiltakene - som de oppfattet som de mest målrettede og realistiske.

Figur 5 Hvilke forslag vil du vurdere som mest målrettede og realistiske? (Maks 4 svar) N: 110

De fire tiltakene som oppgis av flest respondenter - er 5, 8, 11 og 12. Under er vist en rangering av tiltakene etter kommunestørrelse og stillingsbetegnelse

Tabell 12 Rangering av tiltak etter kommunestørrelse. Tiltak og prosent.

	Alle (N:110)	Små kommuner (N:40)	Mellomstore kommuner (N:51)	Store kommuner (N:19)
1	5 (51 %)	5 (50 %)	8 (52 %)	5 (68 %)
2	8 (43 %)	1 (35 %)	5 (45 %)	11 (68 %)
3	11 (32 %)	8 (25 %)	11 (39 %)	8 (53 %)
4	12 (30 %)	10 (25 %)	12 (39 %)	2 (47 %)

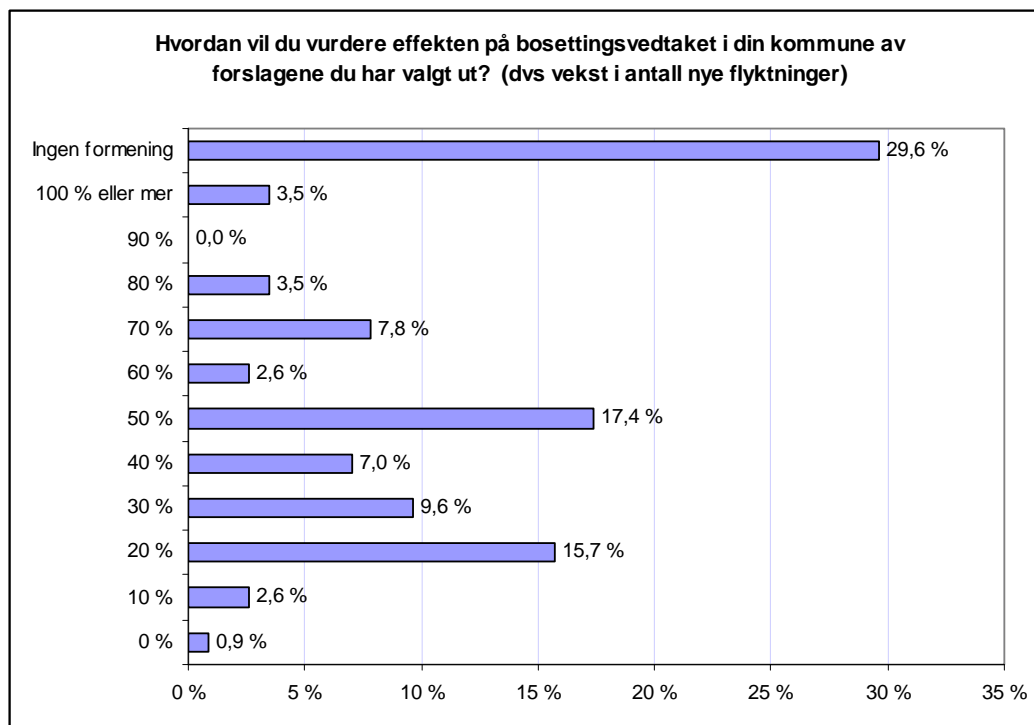
Tiltak 5 og 8 rangeres blant ”topp-4” i alle kommunegrupper. I tillegg utmerker tiltak 1 og 10 seg blant små kommuner, og tiltak 2 blant store kommuner.

Hvis man sorterer svarene etter stillingsbetegnelse rangeres også tiltak 5 og 8 øverst. Flyktningeansvarlig og andre trekker i tillegg frem tiltak 11 og 12, mens økonomiansvarlig fremhever tiltak 11, 2 og 9.

Tabell 13 Rangering av tiltak etter stillingsbetegnelse. Tiltak og prosent

	Alle (N:110)	Økonomiansvarlig (N:20)	Flyktningeansvarlig/andre (N:90)
1	5 (51 %)	5 (70 %)	5 (47 %)
2	8 (43 %)	8 (45 %)	8 (42 %)
3	11 (32 %)	11 (30 %)	11 (32 %)
4	12 (30 %)	2, 9 (25 %)	12 (32 %)

Videre bes respondentene om å vurdere effekten på bosettingsvedtaket i sin kommune av forslagene de har valgt ut.

Figur 6 Hvordan vil du vurdere effekten på bosettingsvedtaket i din kommune av forslagene du har valgt ut? (dvs. vekst i antall nye flyktninger) N: 115

Omtrent halvparten av respondentene anslår en vekst i antall nye flyktninger på mellom 20 og 50 prosent. Samtidig oppgir om lag 30 prosent av respondentene ingen formening om eventuelle effekter på bosettingsvedtaket i sin kommune.

3. Framlegg til endringar i dei økonomiske verkemidla

Kvifor ikkje ei statleg rentekompensasjonsordning også på dette området? I tillegg lanserer me her andre endringar i verkemiddelapparatet som bør gi kommunane auka incentiv for busetting av flyktningar.

- *No blei eg inspirert. Alvorleg talt, folkens, svara Dag Sele (KrF), og peika på at dette gjeld ein ekstraordinær situasjon som krev ein nasjonal dugnad. Sele meinte at kommunens haldning til å motta flyktningar ikkje kunne avhenge av om flyktningearbeidet går i pluss eller minus.*

Bø blad 26. november 2009

Som sitatet over illustrerer, er ikkje økonomiske verkemiddel dei einaste i busettingspolitikken. Dei er kanskje ikkje ein gong dei viktigaste. På den andre sida var det neppe mange kommunar som ville ta i mot flyktningar om dei ikkje fekk økonomisk kompensasjon, gitt dei pliktene kommunane har for oppfylging. Me trur økonomiske verkemiddel kan vera til dels effektive for å få opp busettingsvedtaka i kommunane, og dimed gjera det lettare å ta i mot flyktningar. Det finst nok mange andre verkemiddel som bør vurderast, til dømes informasjon om dei moralske sidene ved mottak av flyktningar. Dette er langt utanfor vårt mandat og kompetanseområde, og må overlatast til andre.

Dette kapitlet hentar mykje frå tidlegare arbeid på feltet. Fleirtalet av endringane me vurderer er henta frå Telemarksforsking (2006), Rambøll (2007) og Devoteam daVinci (2009). Nokre stader vil omtalen vera knapp, der me ikkje ser grunn til å referera argumentasjon som er brukt i desse rapportane. Alle rapportane ligg fritt tilgjengelege på internett.

Me oppfattar vårt mandat slik at me skal skissera verkemiddel som kan bidra til *eitt* mål: å få høgare busettingsvedtak i kommunane. Tiltak som verkar i denne retninga kan vera urettferdige, eller vera lite ynskjelege av andre grunnar. Me har enkelte framlegg som *ikkje* er motiverte i kostnadsstrukturen, men som skal gje optimale incentiv til busetting. Slike tiltak er venteleg meir kostnadseffektive enn ein flat auke i satsane. Ein fare ved overdriven incentivtenking er at kommunane kan oppfatta at dei ikkje har plikt til å gjera ting dei ikkje har økonomiske incentiv til. Incentivstyring kan potensielt svekkja dei moralske sidene ved busettingsspørsmålet. Me skisserer summarisk slike motsetningar i drøftingane under, men avvegingane mellom ulike omsyn er det vanskeleg å koma inn på innanfor budsjettet for og tidsrammene av dette prosjektet. Det er viktig å hugsa at motivet for å busetja flyktningar *ikkje* er reint økonomisk, men at dei økonomiske verkemidla er med på å stimulera til busetting.

Kapitlet er inndelt etter endringsforslag til dei ulike ordningane og avsluttar med meir generelle eller overordna endringar.

3.1 Integreringstilskotet

Integreringstilskotet er det viktigaste økonomiske verkemidlet i busettingspolitikken. I framlegget til statsbudsjett for 2010 er posten på 4,226 mrd kroner, meir enn alle dei andre tiltake til saman. Dersom ein ynskjer å gjera store endringar i dei økonomiske verkemidla, slik busetting av dobbelt so mange flyktningar krev, kjem ein nok ikkje utanom integreringstilskotet.

Nye og gamle kommunar - gjennomsnittskostnader og grensekostnader

Eit viktig spørsmål ein bør vurdera er *kva for* kommunar ein ynskjer å stimulera til auka busetting. Hovudinndelinga er mellom dei som alt tek i mot flyktningar, og dei som ikkje gjer det. Av dei 430 kommunane i landet var det 248 som busette flyktningar i 2007 og/eller 2008. Altso var det 182 som ikkje gjorde det.

Beregningsutvalget (2009) kjem, basert på 2008-kartlegginga, fram til at integreringstilskotet ikkje dekkjer dei gjennomsnittlege utgiftene tilskotet er meint å dekkja. Ved inngangen til 2008 var integreringstilskotet på 496 000 for vaksne og 476 000 for born. Frå 1. juli var det 515 000 for vaksne og 495 000 for born. Ut-

giftene dette året var på kr 576 521 per flyktning. For vaksne gjev dette ei utgiftsdekking for vaksne på 86 prosent fyrste halvår og 89,3 prosent andre halvår. Gjennomsnittskostnadene ved flyktningar er altso ikkje dekte. Ettersom 2008-kostnadene er større enn tilskota for både 2009 og 2010, og det er lite truleg at kostnadene vil gå nedover, må me rekna med at gjennomsnittskostnadene heller ikkje er dekte i 2009 eller 2010. Kommunane kan likevel tena på å busetja flyktningar gjennom rammetilskot og seinare skatteinntekter, men dette er eit usikkert og kommunespesifikt reknestykke. Me tek difor utgangspunkt i at integreringstilskotet må vera minst like stort som gjennomsnittsutgiftene for at det skal vera økonomisk attraktivt å verta busettingskommune.

Kommunane som ikkje tek i mot flyktningar er stort sett små, og dei 182 kommunane har til saman berre 10 prosent av folketallet i landet. Ettersom kommunar som tek i mot få flyktningar har smådriftsulemp³⁷, må ein rekna med at snittkostnadene i kommunane som ikkje alt tek i mot flyktningar er høgare enn landsgjennomsnittet. Dersom ein ynskjer at nye kommunar opnar for busetting, må anten det samla tilskotet opp, eller ein må innføra eit oppstartstilskot for nye kommunar, jamfør framlegg 1) under avsnitt 0. Dette siste vil neppe vera tilstrekkeleg, dersom kommunane reknar med å på lang sikt tapa økonomisk på å verta busettingskommune. Å satsa på å stimulera nye kommunar til å ta i mot flyktningar er, dersom me berre vurderer økonomiske verkemiddel, neppe kostnadseffektivt.

Dersom det ikkje er viktig med nye busettingskommunar, men tilstrekkeleg å utvida kapasiteten i dei eksisterande, treng ikkje gjennomsnittsutgiftene vera dekte, gitt at det er ein viss *innlåsingeffekt*. Med innlåsingeffekt siktar me til at kommunar som tek i mot flyktningar har faste kostnader som det tek tid å verta kvitt. Kostnadene heng ved (minst) so lenge dei har innbyggjarar som kvalifiserer til integreringstilskot. Desse kommunane tapar, i det minste på kort sikt, pengar på å *ikkje* ta i mot nye flyktningar.

Her bør det leggjast til at ut frå svara på dei opne spørsmåla i spørjeundersøkinga me har gjennomført, ser det ikkje ut til at kommunane ser stordriftsfordelane me ville venta. Det ser tvert om ut til å vera mange kommunar som hevdar å *ikkje ha*

³⁷ Jamfør t.d. ”Bosettingskalkulatoren” på IMDi.no der 40 prosent av administrasjonskostnadene er rekna for *faste* utan omsyn til talet på busette. Sjå òg avsnitt 4.9 i Devoteam daVinci (2009) eller avsnitt 9.7 i Telemarksforskning (2006)

råd til å ta i mot fleire, der me ville venta at dei ikkje har råd til å ta i mot *færre*. Dette tyder anten at dei økonomiske vurderingane ikkje er fullstendig rasjonelle, eller at dei meiner heller ikkje grensekostnadene er fullt dekte. I det siste tilfellet er det ingen tvil om at det er solidariske grunnar til at kommunane likevel tek i mot flyktningar.

Tabell 14: Utviklinga i integreringstilskotet 2000-2010

	2000	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
Sats (1000 kr)	300	365	376	376	393	432	450	476	496	552	574
Nominell vekst (%)		21,7	3,0	0,0	4,5	9,9	4,2	5,8	4,2	11,2	4,1
Deflator (%)		4,7	6,3	4,3	3,7	3,3	2,5	3,6	4,4	6,4	4,1
Reell vekst (%)		17,0	-3,3	-4,3	0,8	6,6	1,7	2,2	-0,2	4,8	0,0

Tabell 14 viser utviklinga i integreringstilskotet siste tiåret. Utviklinga viser reell vekst i tilskotet, men i same perioden har det òg vore endringar i pliktene for kommunane.

Endringsframlegg til integreringstilskotet

Me vil drøfta fylgjande endringsframlegg til integreringstilskotet, med tankegangen over i bakhovudet:

- 1) Heving av satsane i integreringstilskotet
- 2) Fortetting av integreringstilskotet frå fem til tre år
- 3) Garanti for stønad i fem år uavhengig av sekundærflytting
- 4) Integreringstilskot ut frå busettingsvedtak
- 5) Differensiering av tilskotet ut frå eigenskapar ved flyktningane

- 6) Avkorting av fyrsteårstilskot ut frå busettingstidspunkt

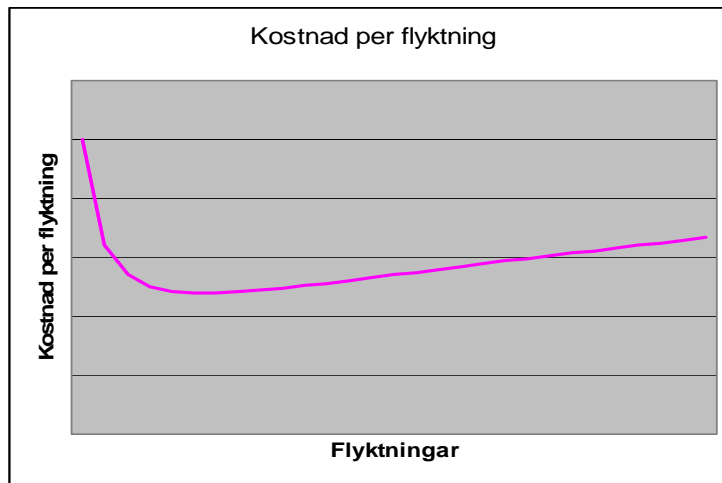
3.1.1 Heving av satsane i integreringstilskotet

Ut frå drøftingane over meiner me ei heving av integreringstilskotet er eit tiltak retta i hovudsak mot eksisterande busettingskommunar. Kommunar som har hatt busetting dei siste åra kan, om me skal tru busettingskalkulatoren på IMDi.no, rekna 40 prosent av *administrasjonskostnadene i ein gjennomsnittskommune for faste*. Grovrekning ut frå dette gir at dei faste kostnadene per kommune var på om lag 2,6 millionar for ein femårsperiode (2008)³⁸. Dei variable kostnadene er lågare enn dei totale, og *grensekostnaden* ved å ta inn ein ekstra flyktning er lågare enn *gjennomsnittskostnaden*. Bosettingskalkulatoren (2010-tal) viser at integreringstilskotet på 574 300 er *høgare* enn grensekostnadene som er estimerte til 440 548 kr. Ut frå reint budsjettmessige omsyn er det difor ei gåte kvifor kommunar som tek i mot, ikkje tek i mot fleire enn dei gjer. Ei mogleg forklaring kunne vore at det finst kostnader knytt til flyktningar som Beregningsutvalget ikkje tek omsyn til. I spørjeundersøkinga gjennomført i samband med Telemarksforsking (2006) er kommunane som er med i utvalet til Beregningsutvalget spurde om i kva grad Beregningsutvalget gir eit godt bilete av ”*kommunenenes gjennomsnittsutgifter med hensyn til integreringen av flyktninger*”. 14 av 20 har svara. Av desse svarar 9 *meget* eller *ganske godt bilde*. 2 svarar *verken godt eller dårlig* og 1 svarar *ganske dårlig* (2 *veit ikkje*). Me går difor ut frå at det *ikkje* finst viktige kostnader Beregningsutvalget ikkje har teke omsyn til innanfor femårsperioden integreringstilskotet gjeld. Det er likevel mogleg at ein reknar med større kostnader på lang sikt, enn det kostnadsnøkkelen i rammetilskotet kompenserer.

Andre viktige forklaringar som er trekte fram av kommunane i samband med spørjeundersøkinga me har gjennomført til denne rapporten, er av mindre økonomisk karakter: dei synst det er vanskeleg å få til integrering av mange på ein gong, eller dei har ikkje tiltaksplassar nok til alle. Småkommunar skriv at ein kraftig auke set press på alle offentlege tenestetilbod, og ville føra med seg opptrappingar på alle

³⁸ Dette er ei grov forenkling av kostnadsstrukturen, og skil ikkje mellom til dømes kortsiktige og langsiktige faste kostnader. Dei faste kostnadene vil dessutan vera ulike i store og små kommunar, serleg på kort sikt.

felt. Ikkje minst er bustader eit stort problem mange stader. Desse siste problema er også av økonomisk karakter, men kan skiljast frå dei over. Desse problema tyder på at stordriftsfordelane i ein liten kommune har eit tak. Har ein for mange flyktningar vil kostnaden per flyktning stiga, som skissert i Figur 7.

Figur 7: Faste kostnader og tiltakande grensekostnad

Dersom problemet er kostnader etter perioden for integreringstilskotet, er det strengt tatt ikkje riktig å leggja pengar til integreringstilskotet. Sidan mange flyktningar flyttar til andre kommunar etter kvart, er det riktige i so tilfelle å forlenga tilskotsperioden, eller å retta opp skeivskapen gjennom rammetilskotet. Det er også mogleg at kommunen har ikkje-monetære kostnader knytt til flyktningar, men dette har me ikkje føresetnader for å gå inn på.

I spørjeundersøkinga til denne rapporten er spørsmål 6: *I hvilken grad vil du si at integreringstilskuddet har dekket de faktiske kostnadene i din kommune?* Som me såg i kapittel 2 ligg tyngdepunkta i den positive enden av skalaen. Det er vanskeleg å vita akkurat kva kommunane legg i desse svara, men det ser ikkje ut til å vera utbreidd misnøye med nivået på satsane. Denne konklusjonen rimar likevel ikkje altfor godt med det inntrykket ein får av å lesa dei opne svara i andre spørsmål. Det er verd å merka seg at 42 prosent av av dei små kommunane meiner tilskotet i "liten grad" dekkjer kostnadene³⁹.

I spørsmål 8.5 og 9 er forslaget om å gje integreringstilskotet ein realvekst på 10 prosent det mest populære av alle. I spørsmål 8.5 får framlegget ein snittverdi på

³⁹ Svaralternativ 1-3 på skalaen 1-6 vert rekna for "liten grad".

5,2. I spørsmål 9 hakar 51 kommunar av dette som eitt av dei (maksimalt fire) ”mest målretta og realistiske”.

Å auka satsane i integreringstilskotet vil vera eit rettferdig tiltak, all den tid tilskotet ikkje dekkjer kostnadene det er meint å dekkja. Det vil også ha ein positiv effekt på busettinga. Framlegget vil føra med seg ein meirkostnad på kring 420 millionar målt mot rein kostnadsjustering av tilskotet. Me tvilar på at dette er det mest kostnadseffektive ut frå eit kortsiktig mål om å maksimera talet på busettingsplassar, men alt sett under eitt, er det eit godt tiltak.

3.1.2 Fortetting av integreringstilskotet frå fem til tre år

Å fordela integreringstilskotet over tre år i staden for fem vil venteleg føra til auka busetting. Grunnen til dette er at mange kommunar opplever at flyktningane flyttar vidare til andre kommunar før dei fem åra er gått. Når desse flyttar vidare, tek dei resten av tilskotet med seg til den nye kommunen. Ein kortare tilskotsperiode vil sikra at fyrste busettingskommune, den som tek avgjerda om busetting, får ein større del av tilskotet.

Denne endringa vil truleg ha ein viss effekt, serleg i små og mellomstore kommunar som opplever stor sekundær fråflytting. Ein stor fordel er at endringa ikkje kostar staten noko.

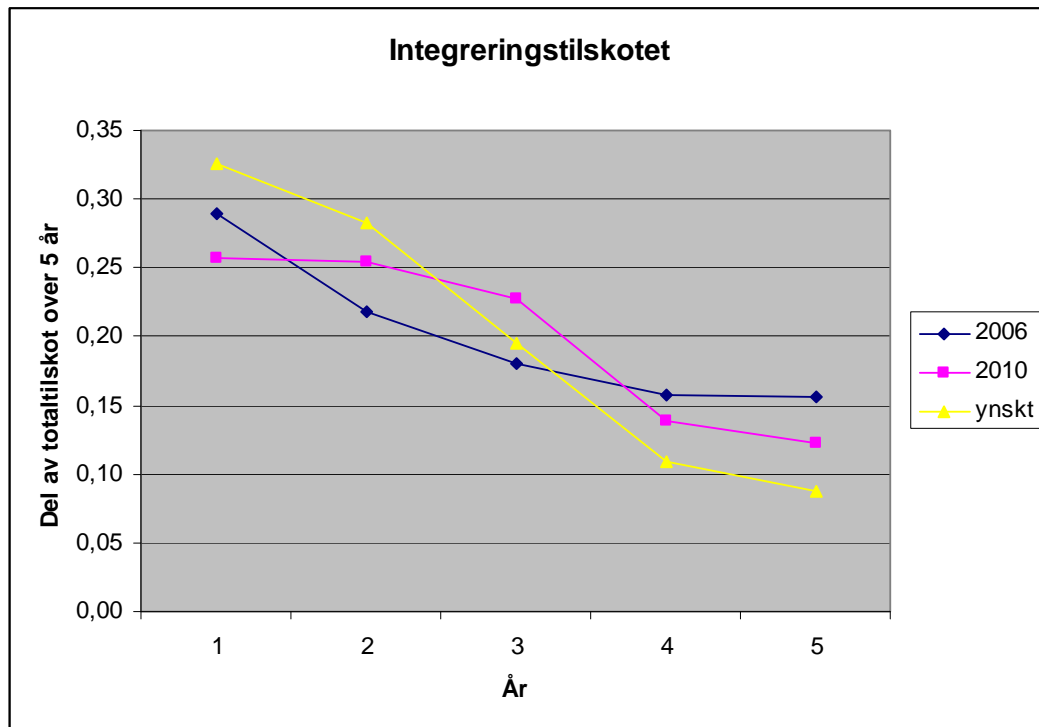
Ein variant av framlegget er å endra tidsprofilen på tilskotet slik at ein større del vert utbetalt dei fyrste åra. Det er ikkje stor prinsipiell skilnad på desse.

Spørsmålet er so om ei slik endring er rimeleg ut frå kostnadsprofilen knytt til busetting. Telemarksforsking (2006) har eit spørsmål til kommunane om dette⁴⁰. Det viser seg at mediankommunen ynskjer ein større del av inntektene tidleg i perioden. Dette gjeld i noko høgare grad småkommunar. Kommentara knytt til spørsmålet viser at dette serleg er knytt til kostnadsprofilen for opplæring. Me må difor trekka inn også dette tilskotet her, og sjå korleis utviklinga har vore etter 2006.

⁴⁰ Forskarane bak rapporten meiner representativitetsproblem knytt til seleksjon i svara er fanga opp av kommunestorleik. Når resultata er brotne ned etter storleik, vil dei venteleg gje eit godt bilete. Elles kan det potensielt vera problem. Sjå Telemarksforsking (2006) side 64-67. I dette tilfellet er det grunn til å tru at kommunane som har svara kan ha preferansar for eit meir tidsutstrekt tilskot enn alle kommunar.

For ei grundig drøfting av dette spørsmålet, sjå Telemarksforsking (2006) avsnitt 9.4-9.5.

Som me ser av Figur 8 har tilskotet for år 2 og 3 auka som del av totaltilskotet frå 2006 til 2010. For åra 1, 4 og 5 har delen gått ned.

Figur 8: Utvikling i tidsprofilen til integreringstilskotet

Tala frå 2010 er noko meir i tråd med det kommunane ynskte i 2006 enn det som var tilfellet då⁴¹. Dei er dessutan nærare ei treårig utbetaling av tilskotet, men ikkje so nær som i den ideelle fordelinga kommunane ynskte seg⁴².

Sett i samanheng med opplæringstilskotet

Opplæringstilskotet er òg eit tilskot som er utbetalt over tid, og som fylgjer dei bu-sette dersom dei flyttar til annan kommune innanfor tilskotsperioden. Spørjeunder-

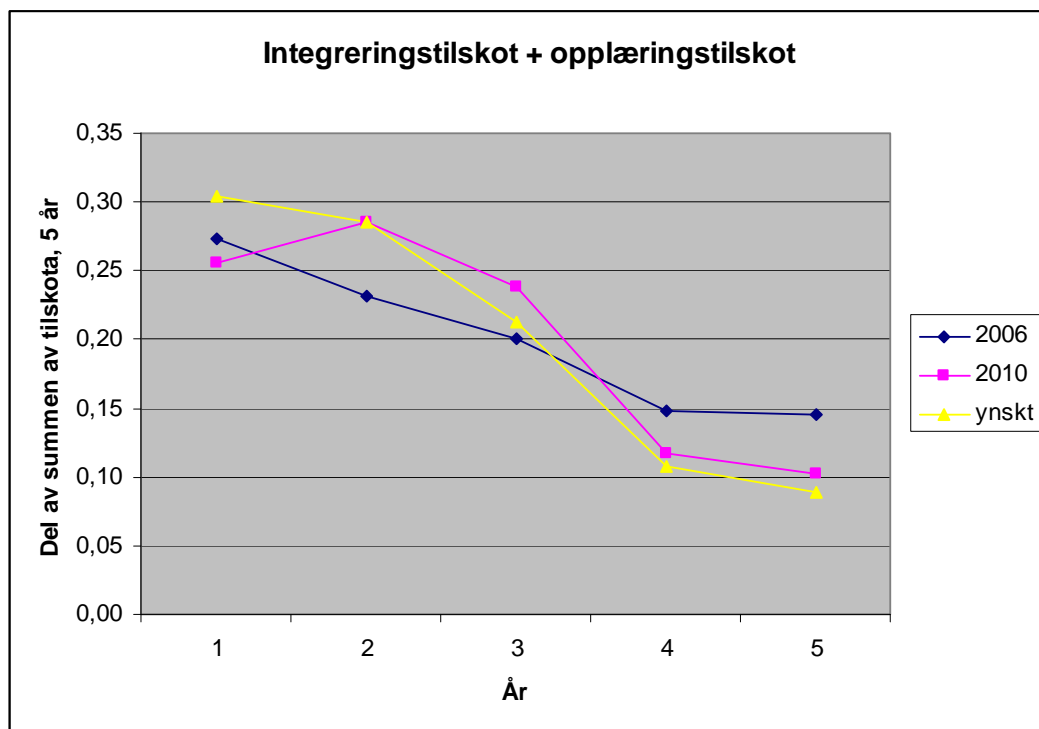
⁴¹ Gjennomsnittleg avstand mellom 2006 og ynskt: 0,047

Gjennomsnittleg avstand mellom 2010 og ynskt: 0,039

⁴² I 2006 kom 69 prosent av tilskotet dei tre fyrste åra, mot 74 prosent i 2010. I ynskjet frå kommunane i 2006 var talet 80 prosent. Me brukar her ynskjet for *mediankommunen* som uttrykk for ynskjet frå "kommunane".

søkinga referert til over har ikkje eit spørsmål om korleis opplæringstilskotet bør fordelast over tid, so det kan vera grunn til å trekkja det inn i denne samanhengen. Som poengtert i Telemarksforsking (2006) avsnitt 9.8 er det totaleffekten av desse tilskota som er mest interessant.

Opplæringstilskotet har tidlegare vore utbetalt over fem år, men frå statsbudsjettet for 2010 er dette redusert til tre år. Me har summert integreringstilskotet og opplæringstilskotet og sett på den samla tidsprofilen⁴³.

Figur 9: Utvikling i tidsprofilen til integreringstilskotet + opplæringstilskotet

Når me ser på tilskota samla har me høg grad av samanfall mellom den ideelle fordelinga kommunane gav uttrykk for i 2006 og den faktiske fordelinga i 2010⁴⁴.

Unnataket er fyrsteåret, som er langt lågare enn det som var ynskje om. Det er ik-

⁴³ Serien ”ynskt” er summen av ynskt integreringstilskot og dei faktiske satsane for opplæringstilskotet i 2006. Serien ”2010” er summen av integreringstilskotet for 2010 og den treårige varianten av opplæringstilskotet for 2010.

⁴⁴ Gjennomsnittleg avstand mellom 2006 og ynskt: 0,039

Gjennomsnittleg avstand mellom 2010 og ynskt: 0,019

I 2006 kom 71 prosent av tilskotet dei tre fyrste åra, mot 78 prosent i 2010. I ynskjet frå kommunane i 2006 var talet også i det summerte tilfellet 80 prosent.

kje umogleg at ein del av kommunane var litt for snare i vendinga og tenkte at trongen er størst dei fyrste tolv månadene. Ettersom ein får utbetalt full sats fyrste året uansett kortid på året flyktingen vert busett, vert fyrsteårssatsen kanskje dobbelt so høg *per 12 månader*. Tilskotet treng difor ikkje vera like høgt som i år 2.

I spørjeundersøkinga vår gjekk spørsmål 8.4 på forkorting av tilskotet. Dette er ikkje veldig populært, men det er eit framlegg som skil seg ut ved at kommunane deler seg i to leirar, der fleirtalet mislikar framlegget, men mange vurderer det som særst effektivt. Særst overraskande er det at det er dei minste kommunane som i høgast grad avviser framlegget. Mellom dei største kommunane (over 20 000 innbyggjarar) er snittverdien 3,2. Mellom dei minste (under 5000) 2,7. Me har inga forklaring på dette fenomenet, ettersom me vil tru dei minste kommunane opplever større fråflytting og dimed skulle ha interesse av nedkorting av tilskotet.

Utan at me no har vurdert tidsprofilen mot estimerte kostnadsprofilar vil me hevda at fordelinga over tid ser ut til å vera god. Me vil ikkje tilrå ei brutal fortetting av tilskotet til tre år, men det kan vurderast om ein ynskjer å flytta litt fleire midlar frå år 4 og 5 til år 1 for å stimulera til auka busettinga i småkommunar.

Dei som har innvendingar mot dette vil venteleg vera kommunar som er netto motakarar av sekundærflytting. Det kan hevdast, som referert i Telemarksforsking (2006), at mange flyktingar brukar mange år på å verta økonomisk sjølvhjelpete, og at ei slik omprioritering vil slå skeivt ut. Til dette kan ein svare at slike problem ideelt sett bør kompenseras gjennom kriterievektene i inntektssystemet. Det er utanfor vårt mandat å gå inn på endringar i desse, men me kan kort skissera kva verknad desse har i dag.

3.1.3 Garanti for stønad i fem år uavhengig av sekundærflytting

Dette framlegget er avleidd av framlegget over. Me tenkjer oss ei ordning der fyrste busettingskommune får tilskot for heile femårsperioden sjølv om flyktingen skulle flytta vidare til annan kommune. Tilflyttingskommunen, som ved noverande ordning vil få resten av integreringstilskotet, vil verta heilt eller delvis kompensert. I spørjeskjemaet er dette konkretisert til 50 prosent av tilskotet for perioden.

Dette framlegget har fleire sider. Det positive er at det bør auka busettinga gjennom at kommunar, serleg dei som er utsette for at flyktningane flyttar vekk, vil våga å ta i mot fleire flyktningar. Dei vil i sum få større tilskot og risikoen vil dessutan vera redusert. Men ulempene er mange.

For det fyrste vil kommunane som har positiv sekundærflytting tapa dersom dei vert mindre enn fullt kompenserte. Dette er kanskje ikkje rettferdig. For det andre vil busettingskommunane ikkje ha motiv for å prøva å redusera sekundærflyttinga. Sporen til å integrera flyktningane godt vil vera noko reduserte. For det tredje vil dette tiltaket kosta pengar. Om ein gir tilflyttingskommunane 50 prosent kompensasjon, vil dette tiltaket grovt rekna årleg kosta staten 27 millionar kroner per 1000 flyktning omfatta av ordninga⁴⁵.

Spørsmål 8.12 og 9 i spørjeskjemaet viser at dette framlegget er middels populært i kommunane.

Me er skeptiske til å innføra ei ordning der flyktningar genererer større løyvingar til kommunane dersom dei flyttar. I prinsippet kunne ein tenkja seg at kommunar inngjekk uformelle samarbeid der dei bytta flyktningar for på denne måten å generera ekstra inntekter. Det verkar dessutan urimeleg at kommunen skal motta tilskot i fem år for ein flyktning som berre har vore innom ei kort tid.

3.1.4 Integreringstilskot ut frå busettingsvedtak

Kommunane gjer vedtak om talet på flyktningar dei ynskjer å ta i mot for eit år. Når dette er gjort, ventar kommunen på å verta kontakta med førespurnad om busetting av konkrete personar. Sjølv om kommunen har ledige plassar, er det ikkje gitt at dei seier ja til slike førespurnader. Dei kan ”sila” vekk folk dei ikkje ynskjer. Busettingsprosessen er godt dokumentert i Devoteam daVinci (2009). Hovudgrunnen til denne silinga er at kommunane har ledige bustader, men ikkje *eigna* bustader.

⁴⁵ Data henta frå Høydahl (2009). Rekna ut frå sekundærflytting (Tabell 3) korrigerert for gjenutvandring (Tabell 2) med føresetnad at profilen på flyttinga er som for 2003-kohorten og med jamn fordeling mellom året. Satsane på integreringstilskotet er som fastsett for 2010. Fordeling av tilskot mellom fråflyttingskommune og tilflyttingskommune finst i Rundskriv 09/09 frå IMDi tabell 6.1.

Frå dei opne spørsmåla i spørjeundersøkinga vår ser me at tilgangen på bustader vert trekt fram som ein flaskehals i busettinga. Serleg gjeld dette bustader for einslege. I rapporten frå daVinci peikar forfattarane på at det er dyrt for kommunane å ha bustader ståande tomme. Ledige bustader er truleg ein føresetnad for å få til rask busetting. Spørsmålet dei reiser er om kommunar bør få kompensasjon for å sitja med ledige bustader⁴⁶. Ein del av framlegget er at IMDi bør gi signal ved ”anmodning” om kva for bustader det vil vera bruk for.

Devoteam daVinci skisserer ei ordning der kommunane får fullt integreringstilskot ut frå det talet dei har gjort busettingsvedtak om. Kommunane kan på si side ikkje seia nei til flyktningar med visse eigenskapar (nasjonalitet, alder, familiesamansetning osv), slik dei kan i dag, med mindre avviket mellom vedtaket dei har gjort og flyktningane dei får tilbod om er *vesentleg*.

Framlegget har to funksjonar. Det skal for det fyrste motivera kommunane til å skaffa fleire tilgjengelege bustader, for på den måten å lettare kunna ta inn flyktningar fort. På den andre sida skal det motivera IMDi til å plassera ut flyktningar, og vil dessutan gjera arbeidet lettare for IMDi, ettersom kommunane har sterkt reduserte høve til å takka nei. DaVinci nemner i framlegget sitt at kommunane på førehand skal oppmodast om å byggja bustader etter ei viss fordeling mellom t.d. familiebusader og bustader for einslege. Dette av di det i dag er langt vanskelegare å få busett einslege enn familiar. Vår vurdering er at når denne (fornuftige) presiseringa kjem inn, vert framlegget noko mindre treffsikkert.

Det er uklårt for oss om daVinci ser føre seg fullt integreringstilskot for fem år. Om dette er tilfelle, verkar det noko overdrive. Om innføring av ei slik ordning vert vurdert innført, meiner me kommunen bør få fullt integreringstilskot for busettingsåret, men deretter ingenting. Dette bør meir enn dekkja kostnader ved tomme bustader og eventuell overinvestering i personell og andre ting til å ta seg av flyktningane. Det er ingen grunn til å gje tilskot i meir enn eitt år, ettersom kommunen året etter kan tilpassa vedtaket sitt etter kor mange dei fekk året før. I motsett tilfelle kan me risikera at kommunar som år etter år får færre flyktningar enn dei har gjort vedtak om, akkumulerer tomme plassar med fullt tilskot.

⁴⁶ Sjå Devoteam daVinci (2009) avsnitt 4.2 og 5.6 (tiltak 12 og 18).

Ein redusert variant av framlegget er at kommunane mottar halve år 1-tilskotet ved busettingsvedtak, og den andre halvdelan ved gjennomført busetting.

Denne endringa er i seg sjølv lite populær mellom kommunane, som me ser av spørsmål 8.10 og 9 i spørjeundersøkinga. Faktisk er det det minst populære framlegget av alle. Dette er ikkje rart, dersom grunnen til at kommunane har ledige plassar er at dei berre har ledige familiebusstader, samstundes som dei som sit i mottaka i all hovudsak er einslege. Det er truleg slik i dag at kommunane lett hadde fått fylt opp plassane sine, dersom dei hadde sagt ja til alle dei fekk tilbod om. Om dette stemmer inneber framlegget ingen fordelar for kommunane, berre mindre valfridom.

Me trur endringa, om innført, bør kombinerast med større differensiering av tilskotet ut frå eigenskapar ved flyktningane, jamfør avsnitt 3.1.5. Denne vekselverkna- den er viktig, ettersom einslege treng andre bustader enn familiar. Det hjelper altså ikkje dei einslege om kommunane har familiebusstader klare. Det er i hovudsak einslege som vert sitjande att i mottaka. Sjå avsnitt 3.1.5 for meir om dette. Eit anna alternativ er å at husbanken har serlege tilskotsordningar til mindre bustader.

Dette framlegget vil åleine ikkje føra til store ekstraavgifter for staten. Som me har argumentert for over vil det neppe verta ståande mange ledige plassar, og staten treng difor ikkje betala ut mange tilskot for tomme plassar. Me kan rekna med at ein får plassert ein heil del fleire flyktningar på kort sikt, men ettersom vinninga går på kostnad av kommunane, er det sannsynleg at dei vil gjera lågare busettingsvedtak i framtida.

Omsynet til *god* integrering tilseier at kommunane bør ha lov til å ta visse omsyn, til dømes om dei ynskjer mange flyktningar frå same landet, eller om dei tvert om ser dette som uynskt. Det kan vera ulike erfaringar med kva som er best for integreringsarbeidet.

3.1.5 Differensiering av tilskotet ut frå eigenskapar ved flyktningane

Tilskotet kan i høgare grad verta differensiert ut frå landbakgrunn, familiestatus, alder, funksjonshemmingar, utdanningsnivå eller liknande. Dette er ikkje eit tiltak for å få høgare busettingsvedtak i kommunane, men eit tiltak for å fordela ressur-

sane meir rettferdig mellom kommunane, og dessutan syta for at nokre grupper ikkje vert sitjande att i mottaka som uynskte. Ettersom det finst uutnytta kapasitet i kommunane i dag, vil ei endring som gjer det meir lønsamt å ta i mot utsette grupper kunna heva talet på busette.

Vidare *kan* ei slik differensiering redusera risikoen ved busetting, serleg for dei minste kommunane, og kan difor i nokon grad stimulera til høgare busettingsvedtak. Den risikoen som vert redusert er risikoen for å få flyktingar med store nettokostnader. Inntektene vert isolert sett kanskje noko *meir* usikre.

Differensiering etter kunnskapsnivå eller landbakgrunn

Det er ulike variablar ein kan differensiera etter. Telemarksforsking (2006) drøftar fordelar og ulemper med å differensiera etter utdannings- og kunnskapsnivå⁴⁷. Dei drøftar òg ei differensiering etter nasjonalitet.

I spørjeundersøkinga vår (spørsmål 8.13 og 9) ser me at dette framlegget vert vurdert som ganske middels. Av dei opne spørsmåla kan me ikkje lesa noko som tyder på at dette engasjerer kommunane det minste. Dette er overraskande, ettersom Telemarksforsking (2006) viser at landbakgrunn gir utslag på variablar som ventetid, sysselsetting og ”økonomisk selvhjulpenhet”.

Differensiering etter familiestatus

Noko som ser ut til engasjera kommunane meir, er familiestatus. Fleire nemner at dei gjerne tek i mot familiar, men ikkje einslege. Dette ser gjennomgåande ut til i høg grad å vera eit bustadspørsmål. På dette punktet peikar daVinci (2009) på at ein kommune får nær seks gongar so stort integreringstilskot for ein familie med fire born, som han får for busetting av ein einsleg. Einslege kan ikkje dela husrom på same måten som ein familie, og vert difor dyre. Kostnadene knytt til oppfølging av einslege vil me òg tru vert større for einslege enn for ein familiemedlem. Nokre kommunar nemner dessutan at einslege i høgare grad enn familiar flyttar vidare etter få år.

⁴⁷ Telemarksforsking (2006) avsnitt 9.6

Dei siste åra har busettinga av familiar auka, samstundes som ein større del av dei som er komne til landet er einslege⁴⁸. Til saman har dette ført til at dei som sit i mottaka i stor og aukande grad er einslege. Familiane vert busette. Å løysa busettingsutfordringa er difor mykje det same som å auka busettinga av einslege. Av di dette kanskje er den mest sentrale problemstillinga i rapporten, vil me gå inn i det i nokon detalj.

Utfordringa med einslege mindreårige vert drøfta separat i avsnitt 3.4.1. Ein kan likevel ha i bakhovudet at ordningane me skisserer her, gjerne kan omfatta også dei mindreårige.

Eit enkelt tiltak som krev lite administrasjon, er å gi kommunane 100 000 kroner per busette einslege i busettingsåret. Denne ordninga har føredøme i det ekstraordinære tilskotet kommunane har fått for mindreårige asylsøkjjarar i 2009⁴⁹ og eingongstilskotet for flyktingar over 60 år. Eit slikt tiltak er lett å ”skru av og på” ettersom pågangen av einslege endrar seg. Om ordninga er der eitt år, legg det heller ingen bindingar for statsbudsjettet året etter, ettersom det er eittårig. Av same grunn treng det ikkje avreknast mellom kommunar ved sekundærflytting.

Eit anna alternativ er å gje einslege eit tillegg etter modell frå det *ordinære* tilskotet for mindreårige. Dette tillegget kan betalast ut til kommunen so lenge flyktingen er einsleg, maksimalt fem år. Dette framlegget er kanskje mindre treffsikkert enn den eittårige varianten, ettersom hovudutfordringa er å finna eigna bustad i fyrste busettingskommune. Dersom flyktingen flyttar vidare til annan kommune, ser me ingen grunn til at mottakarkommunen skal få del i dette tillegget.

Ein tredje variant er å differensiera integreringstilskotet i staden for å gje ekstratilskot. Dette kan gjera tiltaket kostnadsfritt for staten.

⁴⁸ I fylgje ein rådgjevar i IMDi Vest

⁴⁹ Jamfør avsnitt 3.4.1.

Delkonklusjon

Telemarksforsking (2006)⁵⁰ og Devoteam daVinci (2009)⁵¹ har gode drøftingar av ulike måtar å differensiera tilskotet på. Me vil slutta oss til vurderingane båe stader og meiner ei viss differensiering bør innførast for kunnskapsnivå og/eller landbakgrunn og, framfor alt, at tilskotet bør vera større for einslege enn for familiemedlemmer.

Endringar i form av differensiering av tilskotet har den fordelen at dei i utgangspunktet ikkje kostar noko, men ei må rekna med auka administrasjon knytt til eventuell klassifisering av flyktningane etter kunnskapsnivå. Differensiering i form av tillegg til utvalde grupper, vil sjølvsagt kosta. Om ein vil ha ordningar som verkeleg reduserer ventetida for einslege, utan at ein sparar inn ved å redusera tilskota for familiemedlemmer, kan kostnaden koma opp i fleire hundre millionar.

3.1.6 Avkorting av fyrsteårstilskot ut frå busettingstidspunkt

Dette framlegget handlar ikkje so mykje om å få til større busetting innanfor eit kalenderår, som å få ned ventetida i mottaka ved å stimulera til busetting tidlegare på året. Me kjenner til at nokre kommunar likar å busetja flyktningar seint på året, av di dei då får tilskot for eit fullt år i inneverande år, sjølv om dei berre har kostnadene med flyktningane i ein kort periode. Dette gjer det freistande å vurdere eit framlegg om å differensiera fyrsteårssatsen ut frå busettingstidspunkt. Svaret her er ikkje sjølvsagt.

Integreringstilskotet varar i fem år. Det er ingen utgifter som er knytt spesielt til denne perioden. Sosialhjelp varar so lenge flyktningen treng det, og tek slutt om han kjem seg i arbeid og ikkje lenger kvalifiserer for sosialhjelp. Helsetenester er noko ein skal tilby alle innbyggjarar. Introduksjonsstønad skal betalast ut den tida flyktningen tek del i introduksjonsprogrammet. Kommunale bustader er ikkje avgrensa til flyktningar. Dersom valet står mellom to flyktningar som på utsøkingstidspunktet er identiske, og den eine vert utsøkt i januar og den andre i desember,

⁵⁰ avsnitt 4.4.3, 9.6 og 10.5

⁵¹ avsnitt 5.3.3, punkt 13 og 5.6, tiltakspunkt 13

finst ingen rasjonelle grunnar til å venta til desember, anna enn renteinntekter og *diskontering*. Med diskontering meiner me fenomenet at ein heller vil ha inntekter i dag enn i morgon, og heller utgifter i morgon enn i dag. Ting som ligg langt vekk ser mindre ut enn dei som ligg nære. Dette er *kortsiktig* tenking og inneber konkret at kommunane er meir opptekne av budsjettbalansen i inneverande år, enn i framtida. Over ein femårsperiode får ein i alle tilfelle det same samla tilskotet, og over eit livsløp har ein dei same ulempene og fordelane ved ein flyktning.

Me mistenkjer at nokre aktørar trur dei på denne måten får større inntekter per utgift enn ved busetting tidleg på året. Dette er i utgangspunktet ikkje tilfelle. For flyktningar som ikkje flyttar vidare til andre kommunar, gir busetting seint på året berre ein liten og uvesentleg *noverdigevinst*.

Ei avkorting av fyrsteårssatsen åleine vil difor verka feil. Ein vil då stimulera kommunane til å ta i mot flyktningar tidleg på året. Det er greitt innanfor eit kalenderår, men problemet oppstår dersom kommunane vel å venta til året *etter* med busetting.

Dette biletet kan nyanserast noko. Dersom ein flyktning i mottak får opplæring og erfaringar som gjer integreringa lettare når han vert busett, eller han kanskje har eigenskapar som gjer at ein reknar med at han aldri vil koma i inntektsbringande arbeid (t.d. høg alder), kan det vera betre for ein kommune å ta i mot denne personen seint på året enn tidleg. For *ein konkret person* vil det altså finnast grunnar til at kommunen vil ta seg god til med førehaving av ein førespurnad om busetting.

Det andre kompliserande momentet, det langt viktigaste, handlar om sekundærflytting. Når ein person flyttar vidare til ein annan kommune, har den fyrste busettingskommunen plikter berre til flyttetidspunktet, og mottak tilskotet ut kvartalet sekundærflyttinga føregår. Dersom ein tek i mot flyktningar seint på året får ein støtte *for heile året* busettinga går føre seg. Ved å busetja seint på året sikrar kommunane at dei, gitt at flyktningen flyttar vidare, mottak ein stor del av tilskotet, medan pliktene ikkje er påverka av dette.

Av di mange flyttar vidare, serleg frå små kommunar, vil dette misforholdet gje til driv til busetting seint på året. Me veit ikkje om dette i praksis er eit stort problem. Dette potensielle problemet kan løysast på fylgjande måte:

I staden for kalenderår kan tilskotet reknast ut frå butid. Ein flyktning går over frå *år 1* til *år 2* når han har vore busett eitt fullt år. Dette vil gje staten ei lita innspa-

ring gjennom renteinntekter, men det er også mogleg ein vil få noko større kostnader knytt til administrasjon av utbetalingar. Kommunane vil tapa dei same renteinntektene, og vil i tillegg truleg finna det vanskelegare å halda greie på kva dei får i tilskot. Ein vil på denne måten få eit noko meir rettferdig system som stimulerer jamt til busetting gjennom heile året.

Her er det verd å leggja merke til at det ekstra incitamentet som finst til å busetja seint på året kan *auka* den samla busettinga, ved at kommunar som slit med å halda budsjettet vert freista til å ta i mot nokre ekstra flyktningar seint på året. Om denne vinsten er stor, har me ikkje føresetnader for å vurdere⁵².

Alt i alt er meiner me dette er eit framlegg det kan vera verd å greia ut.

3.2 Opplæringstilskotet

Dette er den nest viktigaste ordninga målt i kroner over statsbudsjettet. I framlegget til statsbudsjett for 2010 er 1,680 mrd kroner sett av til dette.

Opplæringstilskotet er grundig drøfta i Rambøll (2007). Dei har fleire godt gjennomtenkte endringsframlegg, og dei viktigaste av desse er seinare implementerte. Overgang til treårig stønadsordning kjem fyrst frå 2010. Me kan ikkje sjå at det finst grunnlag for å gjera ei ny vurdering av denne ordninga no.

3.3 Husbanken

Gjennom Husbanken har kommunane tilgang til økonomiske verkemiddel som tilrettelegg for busetting av flyktningar. Dei viktigaste verkemidla i busettingsarbeidet er som nemnt i kapittel 1 *bustadtilskot*, *bustøtte* og *startlån*. Husbanken forvaltar òg ulike rentekompensasjonsordningar, som inneber at kommunane kan ta opp rentefrie lån innanfor tildelte ramar, til visse føremål. Det finst i dag konkret to rentekompensasjonsordningar under Kommunal og regionaldepartementet forvalta av Husbanken: rentekompensasjon for skule- og symjeanlegg, og kyrkjebygg.

⁵² Dersom ordninga i dag bidreg til at kommunane utset planlagd flytting til seinare i året, bør ordninga endrast. Dersom det er slik at kommunane "panikk-shoppar" flyktningar før jol for å halda budsjettet, kan endringar redusere busettinga.

Telemarksforskning (2006) refererer til Friberg og Lund (2006) som har henta inn synspunkt på bustadtilskotet frå rådmenn. Mange rådmenn argumenterer for at satsane for bustadtilskotet er for låge. Også i undersøkinga vår er det fleire som meiner det same.

Devoteam daVinci (2009) har henta inn synspunkt på ordningane i Husbanken frå informantar frå kommunar. Hovudinntrykket dei sit att med er at mange ser investeringsordningane som lite gunstige. Dei legg delar av skulda på reduksjonen i tilskotsdelen frå 40 til 20 prosent, men forklarar synspunkta òg med ordningane er for lite fleksible, at rammene er for små og at saksførehavingstida i mange tilfelle er for lang og byråkratisk.

Frå 2002 fram mot 2006 vart dekningsgraden redusert. Ei reversering av denne utviklinga bør nok vurderast, men me har ikkje utforma eit konkret framlegg på dette. I staden har me gjort framlegg om ei rentekompensasjonsordning retta direkte mot flyktningar.

3.3.1 Ny rentekompensasjonsordning meint for flyktningar

”Det er boligmangel som hindrer oss i å bosette fleire flyktningar”⁵³

I spørjeundersøkinga trekkjer nær 8 av 10 fram *mangel på bustader* som ei årsak til at kommunen har busett færre flyktningar enn dei er oppmoda om. Me gjer framlegg om å oppretta ei ny rentekompensasjonsordning, spesielt meint for flyktningar, tilsvarende dei som har vorte innført på andre tenestoområde. Ordninga kan til dømes utformast slik at kommunane rentefritt kan byggja ut/oppgradera/vedlike bygg og bustader for til saman 8 mrd kroner over ein 4-årsperiode (dvs. frå 1. januar 2011 til og med 31. desember 2014). Endeleg storleik på investeringsramma og innfasing av ramma bør fastsetjast gjennom dei årlege budsjettframlegga.⁵⁴

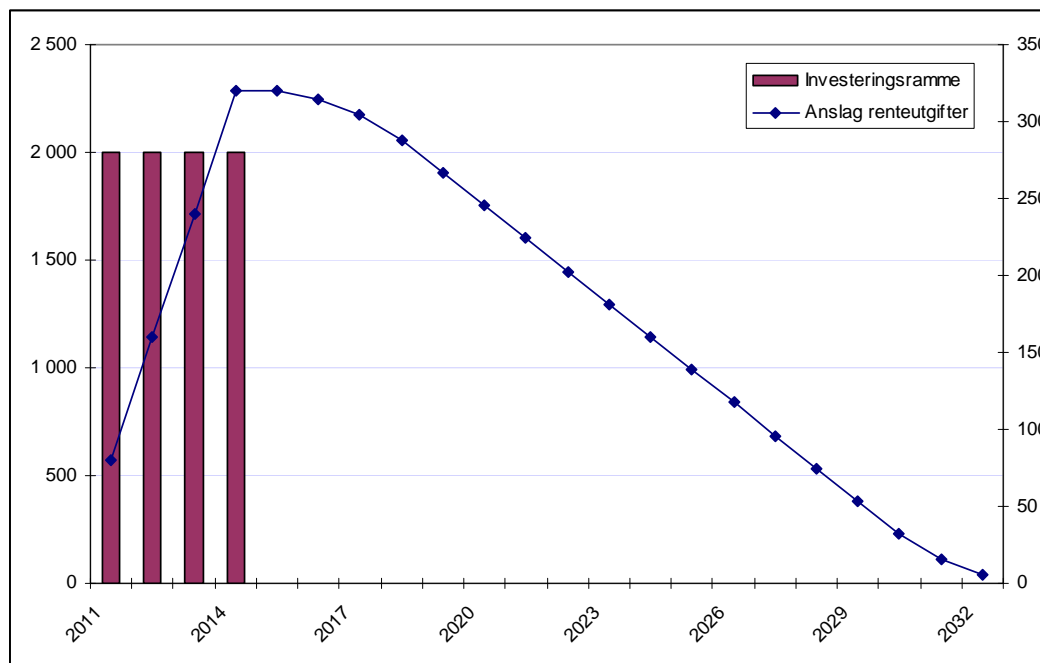
I spørsmål 8.2 vert kommunane bedne om å ta stilling til eit slikt tiltak. 81 prosent vurderer dette som eit effektivt og målretta tiltak. På skalaen frå 1-6 får framlegget ein snittverdi på 4,9. På spørsmål 9 trekkjer store kommunar og økonomiansvarle-

⁵³ Spørjeundersøkinga spørsmål 11: *Eventuelle sluttkommentarer*

⁵⁴ Retningslinjer og forvaltning av ordninga må eventuelt konkretiserast nærare. Me viser elles til skildring av eksisterande ordningar i faktaboksen under.

ge fram tiltaket som eit av dei fire mest *målretta og realistiske* av dei tretten framlegga.

Figuren under illustrerer renteutvikling og effekt for staten av ei slik ordning.⁵⁵

Figur 10: Rentekompensasjon for flyktningar. Årleg investeringsramme (venstre akse) og anslag på renteutgifter (høgre akse). Tal i millionar kroner.

Som figuren viser vil ei slik ordning innebere ein kostnad for staten på rundt 3,8 mrd kr fordelt over heile perioden.

Rentekompensasjon skule- og symjeanlegg

Ordninga skal stimulera kommunar og fylkeskommunar til å byggja nye skuleanlegg og rehabilitera og rusta opp eksisterande anlegg. Ordninga inneber at kommunar og fylkeskommunar får høve til å ta opp lån innanfor tildelte rammer med 5 års avdragsfritak og ei samla løpetid på kvart lån på 20 år.

Ordninga vart innført i 2002 med ei opphavleg investeringsramme på 15 mrd kr (11,8 mrd for kommunane). Heile ramma vart fasa inn i ordninga dei seks fyrste åra. I perioden 2002-2007 fekk 1458 prosjekt fordelt på 1144 skular innvilga søknad om stønad til dekning av renteutgifter.

⁵⁵ Det er lagt til grunn ein rentesats på 4 prosent, 5 års avdragsfritak og ei samla løpetid på kvart lån på 20 år.

I statsbudsjettet for 2009 vart ordninga utvida med sikte på (ny) investeringsramme på 15 mrd. kr fordelt over 8 år (2009-16). 3 mrd kr av ramma vart fasa inn i 2009 (av dette 1 mrd kr i samband med Regjeringas tiltakspakke for 2009). I statsbudsjettet for 2010 er det gjort framlegg om at ytterlegare 2 mrd kr av ramma vert fasa inn i 2010. Effekten av dette er rekna til 28 mill kr. Framlegget er ei samla løyving på posten på 485,3 mill kr i 2010. Løyvinga skal dekkja renteutgifter knytt til investeringsramma på 15 mrd. kr som vart gitt i perioden 2002-2007, samt renteutgifter knytt til dei nye investeringsrammene for 2009 og 2010.

Rentekompensasjon for kyrkjebygg

Rentekompensasjon for kyrkjebygg skal stimulera til sikring og bevaring av kyrkjene, kyrkjeutsmykking og inventar. Denne ordninga er òg forvalta av Husbanken og kompensasjonen vert rekna ut på same måten som ordninga for skule- og symjeanlegg, dvs. med basis i eit serielån i Husbanken med 20-års løpetid. Ordninga vart sett i verk frå 2005, jf. Budsjettinnst. S. nr. 12 (2004-2005). Det vart vedteke ei investeringsramme på 1 mrd. kr for åra 2005 og 2006. I 2007 vart investeringsramma auka til 1,3 mrd. kr. Investeringsramma vart i 2009 auka til 2,5 mrd kr (av dette 400 mill i samband med Regjeringas tiltakspakke for 2009).

Ved utgangen av 2008 hadde i alt 520 kyrkjeprosjekt fått rentekompensasjon til utbetring eller bygging av nye kyrkjebygg.

I statsbudsjettet for 2010 er gjort framlegg om ei løyving på 69,1 mill kr som vil gå til å dekkja renteutgifter for investeringsrammene som vart vedtekne i perioden 2005-2009 på i alt 2,5 mrd. kr.

Rentekompensasjon for transporttiltak i fylka

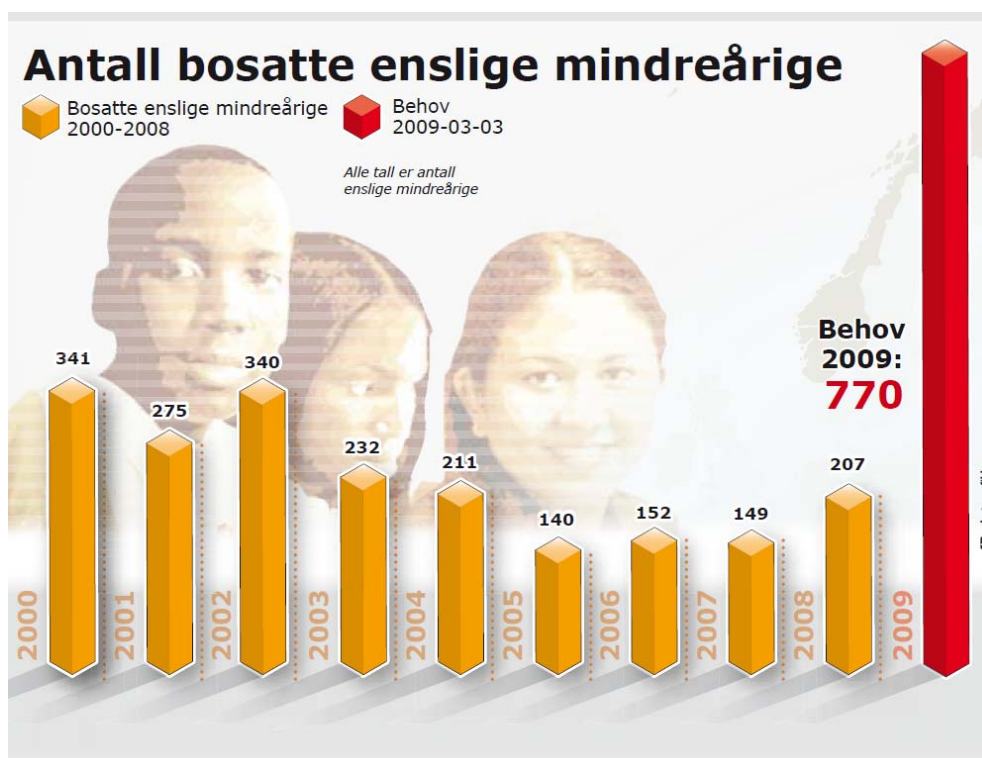
I st.meld. nr. 16 (2008-2009) Nasjonal transportplan 2010-2019 er det presentert ei ordning med rentekompensasjon for transporttiltak i fylkeskommunane. Ordninga er knytt til tiltak på fylkesvegnettet og kollektivtransporttiltak. I Nasjonal transportplan er det lagt til grunn ei årleg investeringsramme på 2 mrd. kr for perioden 2010-2019, og at dei årlege renteutgiftene i perioden i gjennomsnitt vil vera om lag 600 mill kr. Regjeringa foreslår å løyva 28 mill kr til rentekompensasjon i 2010, jf. budsjettproposisjonen for Samferdselsdepartementet.

3.4 Andre ordningar

3.4.1 Ekstraordinært tilskot for einslege mindreårige

I samband med revidert nasjonalbudsjett for 2009 vart det vedteke eit ekstraordinært tilskot for einslege mindreårige asylsøkjjarar og flyktningar busette dette året på 100 000 kroner. Dette kom på toppen av det vanlege ”*særskilt kommunalt tilskudd for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger*”.

Bakgrunnen for dette tilskotet var ein kraftig auke i forventa busetting av einslege mindreårige, jamfør Figur 11. Ekstratilskotet vart vedteke som ei midlertidig styrking, og er ikkje forlenga til å gjelda i 2010.

Figur 11: ”Barna først”, brosjyre frå IMDi, 2009

Me kjenner ikkje til kor godt tiltaket har verka for å få opp busettinga i denne gruppa, men spørjeundersøkinga vår i kommunane viser at dette har vore eit populært tiltak⁵⁶.

⁵⁶ Sjå kapittel 2

Etter at brosjyren ”Barna først” kom ut har prognosane for 2009 auka. I statsbudsjettet for 2010⁵⁷ er prognosen oppgradert til 850. Ved utgangen av oktober 2009 sit knapt 500 busettingsklare, einslege mindreårige i mottaka. Dette er oppgang frå 382 per 30. juni og 188 per 31. desember 2008⁵⁸.

For I 2010 reknar ein med ytterlegare vekst i talet på einslege mindreårige. I statsbudsjettet for 2010⁵⁹ står det at den tekniske framskrivinga tilseier at busettingsbehovet i 2010 kan verta om lag 2000. Dette talet kan vera noko overvurdert, men det er i alle tilfelle langt høgare enn talet Barne- og likestillingsdepartementet reknar med å få busett. Dette departementet skriv i statsbudsjettet⁶⁰ ”*Ein ventar at 920 nye einslege, mindreårige utløyser dette tilskotet i 2010*”.

IMDi ventar at summen av desse tala er at kring 1000 busettingsklare mindreårige kan sitja i mottaka ved utgangen av 2010.

Ei slik utvikling er uheldig for individa og for samfunnet som skal integrera dei mindreårige. Me vil rå til at tiltak vert sette i verk for å *redusera* ventetida, heller enn å basera seg på *vekst* i køane. Me har full forståing for at utfordringa kjem brått på, men me trur svaret er at ein *raskt* gjer endringar i tilskotsordninga i *positiv retning*.

Eit slikt ekstraordinært tilskot på 100 000 kroner som fanst i 2009, trengst like mykje i 2010. Alternativt, og kanskje betre, kunne ein styrkt det ordinære tilskotet til dei einslege mindreårige. Satsen på dette har frå 2009 til 2010 berre vorte prisjustert frå 115 850 til 119 556.

Dersom kommunane buset 920 einslege mindreårige i 2010, vil kostnaden av videreføring av det ekstraordinære tilskotet vera 92 millionar kroner.

I spørjeundersøkinga vert dette ekstraordinære tilskotet vurdert særst positivt. På spørsmål 8.8 er dette, saman med framlegget om å heva satsane i integreringstilskotet, det høgast rangerte med ei snittvurdering på 5,2. På spørsmål 9 kjem dette ut

⁵⁷ programkategori 09.50 *Integrering om mangfold*

⁵⁸ Halvårsrapport frå IMDi, 30/6-09

⁵⁹ programkategori 09.50 *Integrering om mangfold*

⁶⁰ kapittel 854, post 64

som det nest mest populære. Populariteten er serleg høg mellom store og mellomstore kommunar.

Det er vanskeleg å vurdera om dette er eit kostnadseffektivt tiltak i retning målet om å få opp busettinga. Det vil nok til ein viss grad føra til at kommunar ynskjer einslege mindreårige *i staden for* andre flyktningar. Men hovudmotivet med tilskotet var vel nettopp også at einslege mindreårige er ei utsett gruppe som på denne måten bør få ”snika i køen”.

Me vil rå til at det ekstraordinære tilskotet vert gjeninnført, eller erstatta av ei varig styrking av det ordinære tilskotet for einslege mindreårige. Alternativt kan dei mindreårige verta omfatta av ei generell styrking av stønadsordningane for alle einslege, jamfør avsnitt 3.1.5. Etersom denne gruppa er stor og veksande, og dessutan relativt vanskeleg å få busett, vil ei auka busetting av einslege mindreårige nesten uavkorta visa seg att som auka total busetting.

3.4.2 Særskilt tilskot for ressurskrevjande flyktningar

Ved busetting av flyktningar med alvorlege, kjende funksjonshemmingar og åtferdsvanskar, kan det på grunnlag av dokumentert trong verta gitt ekstra tilskot til kommunane. Føremålet med desse tilskota er at slike flyktningar skal busetjast raskare. I fylgje Arbeids- og inkluderingsdepartementet har det vore ein auke i talet på personar omfatta av ordninga.⁶¹ I 2008 vart det utbetalt tilskot for 86,94 mill kr. I 2010 er tilskotet føreslått å utgjere om lag 92,9 mill kr. At denne gruppa fører med seg store utfordringar for kommunane får me stadfesta i spørjeundersøkinga:⁶²

”Ressurskrevende flyktningar med store sammensatte vansker eller omfattende fysisk funksjonshemming, vil med stor sannsynlighet ikke komme i arbeid, eller ha annen inntektssikring enn økonomisk sosialhjelp...(..) I disse sakene bør det vurderes en spesiell/ekstraordinær tilskuddsordning slik at kommunen får økonomisk kompensasjon.”

⁶¹ AID Prop. 1 S (2009-2010)

⁶² Spørsmål 11: *Eventuelle sluttkommentarer*

Det finst i dag ei generell tilskotsordning for ressurskrevjande tenester⁶³. Føremålet med ordninga er å sikra at tenestemottakarar som krev stor ressursinnsats frå det kommunale tenesteapparatet, får eit best mogleg tilbod uavhengig av den økonomiske situasjonen i kommunen.

Ved utmåling av tilskotet skal fleire øymerka tilskot knytt til mottakarar av tenester innan områda helse, sosial og pleie og omsorg trekkjast frå. I rundskriv om tilskotet og rettleiing til utfylling av søknadsskjema, er fylgjande tilskot lista opp (IS-4/2009):

- Kap. 651/post 60. Integreringstilskot. Gjeld berre ved busetting av personar over 60 år og personar med kjende funksjonshemmingar utover det ordinære integreringstilskotet.
- Kap. 430/post 60. Refusjonar til kommunar, forvaringsdømde mv (prøvelauslatne frå forvaring, psykisk utviklingshemma med sikringsdom og varetektssurrogat).
- Kap. 761/post 61. Tilskot til vertskommunar (for kommunar med tidlegare HVPU-institusjonar).
- Kap. 761/post 66. Tilskot til brukarstyrd personleg assistanse (BPA).

Det busettingsstimulerande særtilskotet for flyktningar med alvorlege funksjonshemmingar eller åtferdsvanskar vert ikkje trekt frå ved utmåling av tilskotet f.o.m. 2008.

I 2009 fekk 389 kommunar utbetalt til saman 3,998 mrd kr for 5 299 brukarar med omfattande tenestebehov. Ved utbetalinga av tilskotet i 2009 fekk kommunane refusjon for 85 prosent av netto lønsutgifter i 2008 (dvs. etter frådrag for andre statlege tilskot) til tenesteyting utover eit innslagspunkt på 835.000 kr per tenestemottakar.

I dagens tilskotsordning for ressurskrevjande tenester skal, som vist, fleire øymerka tilskot trekkjast frå ved utmåling av tilskotet. Dette gjeld mellom anna tilskot utover det ordinære integreringstilskotet ved busetting av personar over 60

⁶³ Mottakarar av ressurskrevjande tenester er personar under 67 år som har behov for og mottek, omfattande helse-, sosial-, pleie- og omsorgstenester frå kommunen. Dette kan mellom anna gjelda fysisk eller psykisk utviklingshemma, rusmisbrukarar og personar med psykiske lidingar.

år.⁶⁴ I spørjeundersøkinga gjer me framlegg om å endra dagens tilskotsordning for ressurskrevjande tenester ved at aktuelle øyremerka tilskot for busetting av flyktningar ikkje vert trekte frå ved utmålinga. Dette gjeld i praksis berre tilskotet ved busetting av personar over 60 år.

I spørsmål 8.7 i spørjeundersøkinga vurderer 44 prosent ei slik endring som effektiv og målretta. På skalaen 1-6 får tiltaket i snitt 4,3.

Eit alternativ er å oppretta ei ny, særskild tilskotsordning for ressurskrevjande flyktningar. I spørjeundersøkinga skisserer me ein modell som utløyer statleg tilskot lik 50 prosent av faktiske nettoutgifter per flyktning utover eit innslagspunkt på 250 000 kroner.

I spørsmål 8.9 i spørjeundersøkinga vurderer 80 prosent eit slikt tiltak som effektivt og målretta. På skalaen 1-6 får tiltaket i snitt ein score på 4,7. Økonomiansvarlege trekkjer også fram tiltaket som eit av dei fire mest målretta og realistiske av dei 13 endringsframlegga.

3.4.3 Ekstratilskot – terskelbonus for 25+ flyktningar

Eit framlegg for eiga rekning er å innføra ein heilt ny *terskelbonus* for alle som er over ein viss terskel. I spørjeskjemaet vårt har me brukt 25 flyktningar som terskel, men dette er noko vilkårleg. Om ein slik terskel vert vurdert innført, bør nivået byggja på ein analyse av elastisiteten av tilbodet i kommunane. Desse elastisitetane finst det i dag ikkje tal for, men om ein kan estimera dei sånn nokolunde, ville ein kunna rekna seg fram til det mest optimale (kostnadseffektive) nivået⁶⁵.

Dette framlegget er på ingen måte motivert av ein kostnadsstruktur som rettferdig-gjer det. Det er eine og åleine motivert av eit søk etter kostnadseffektive tiltak for å få opp busettinga. Me meiner difor at det *ikkje* bør verta ei fast ordning, men at det kan vurderast som ei ekstra gulrot ovanfor små og mellomstore kommunar i tider då ein ventar ekstra mange flyktningar.

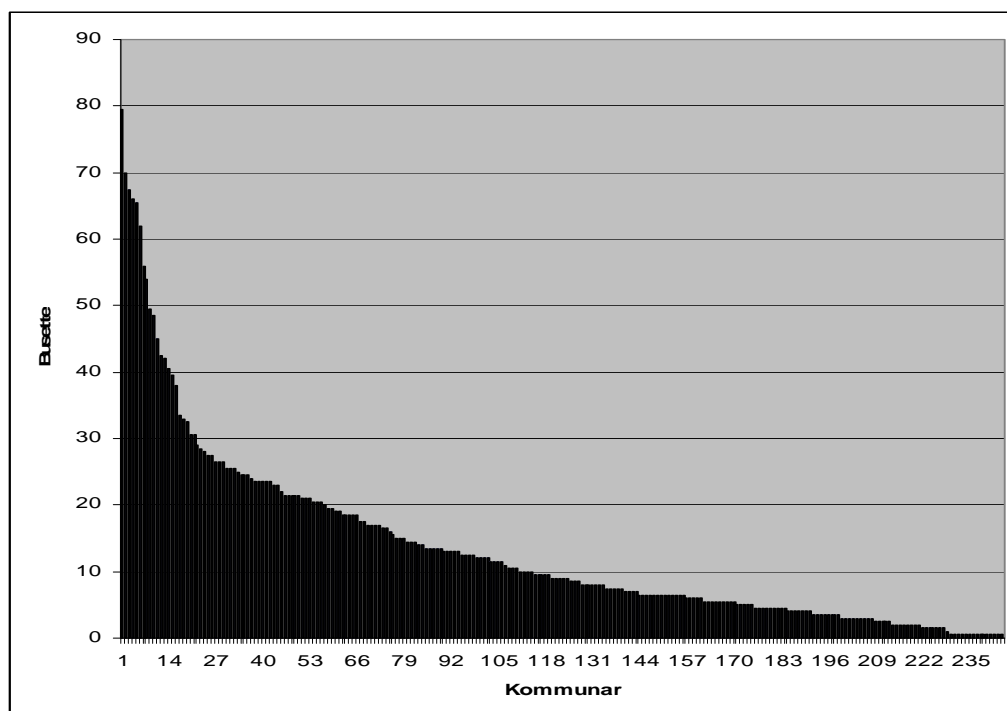
⁶⁴ Jf tabell 3.

⁶⁵ Slike elastisitetar er truleg ikkje so lette å finna. Det krev at kommunane gjer

Prinsippet som bør liggja til grunn for val av terskel er å leggja terskelen *passelig høgt* over flest mogleg kommunar. Passeleg høgt tyder at det ikkje må vera høgare enn at mange kommunar vil lata seg lokka opp til terskelen. Det må dessutan vera so høgt at auken opp til terskelen utgjer ein monaleg auke.

Som me kan sjå av Figur 12: Tal på busette, gjennomsnitt av 2007 og 2008. 244 kommunar. Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand utelatne for skaleringsføremål. fordeler kommunane seg ganske jamt mellom 25 og ned mot null, med ei viss overvekt for dei lågaste busettingstala. Hadde veldig mange kommunar teke i mot til dømes 20 flyktningar, hadde dette vore grunn til å ta utgangspunkt i dei, og sett terskelen til 25 eller kanskje 30. Ei slik opphoping ser me ikkje. Det er dimed ikkje lett å plassera terskelen. Det me kan seia er at han ikkje bør plasserast høgare enn 30, for dit er det nok ikkje mange kommunar som vil la seg lokka utan ein stor terskelbonus. På den andre sida kan terskelen gjerne plasserast høgt, ettersom dette minimerer talet på kommunar som alt i utgangspunktet ligg over terskelen, og dermed vert den samla kostnaden ved tiltaket liten.

Frå Figur 12: Tal på busette, gjennomsnitt av 2007 og 2008. 244 kommunar. Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand utelatne for skaleringsføremål. landar me på at ein terskel mellom 15 og 25 er eit høveleg utgangspunkt for diskusjon.

Figur 12: Tal på busette, gjennomsnitt av 2007 og 2008. 244 kommunar. Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand utelatne for skaleringsføremål.

Ettersom me ikkje veit noko om elastisiteten i tilbodet, kan me berre gissa på effekt og kostnader ved eit slikt tiltak. Tabell 15 viser effekt på busetting og kostnader knytt til innføring av eit terskeltilskot under ulike føresetnader og ulike terskelnivå.

Tabell 15: Effekt og kostnader av terskelbonus under ulike føresetnader

Føresetnad	Variabel	Terskel på 15	Terskel på 25	Terskel på 30
1) Alle komm. går opp til terskel	Ekstra flyktningar	1 099	2 739	3 718
	Totalkostnad	115 000 000	115 000 000	115 000 000
	Kost. pr ekstra flyktning	104 641	41 986	30 931
2) Ingen går opp til terskel	Ekstra flyktningar	-	-	-
	Totalkostnad	47 000 000	20 500 000	14 500 000
	Kost. pr ekstra flyktning	-	-	-
3) Halvdelen av komm. går opp til terskel	Ekstra flyktningar	550	1 370	1 859
	Totalkostnad	81 000 000	67 750 000	64 750 000
	Kost. pr ekstra flyktning	147 407	49 471	34 831
4) Alle komm. går maksimalt ti opp dersom dette tek dei opp til terskel	Ekstra flyktningar	593	280	259
	Totalkostnad	95 000 000	47 000 000	34 500 000
	Kost. pr ekstra flyktning	160 202	167 857	133 205
5) Halvdelen av komm går maksimalt ti opp	Ekstra flyktningar	297	140	130
	Totalkostnad	71 000 000	31 250 000	24 500 000
	Kost. pr ekstra flyktning	239 460	223 214	189 189

Det er vanskeleg å meina noko kring kostnadseffektiviteten. Me reknar med at siste alternativet er nærast sanninga. Me kan also rekna med kostnader på kring 200 000 kroner for kvar ekstra flyktning tiltaket genererer.

Om ein vil kvessa tiltaket ytterlegare kan ein seia at bonusen gjeld berre for kommunar som dei siste åra i utgangspunktet har tatt i mot *færre* enn terskelen. Under *Føresetnad 5*) og terskel på 25 vil dette gjera at ordninga har ein totalkostnad på 10 750 000 og kostnad pr ekstra flyktning på 77 000. Om ein vel denne varianten vil det løna seg å leggja terskelen noko lågare enn i den førre varianten.

Frå spørsmål 8.11 og 9 i undersøkinga ser me at kommunane ser framlegget som ein god idé. Tydelegast er dette på spørsmål 8.11. På spørsmål 9 er det serleg dei store kommunane som trekkjer fram dette tiltaket. Heile 68 prosent kryssar av på dette (alternativ 11). Den reduserte ordninga der dei som i utgangspunktet tek i mot meir enn 25 flyktningar er utelatne, vil me venta har lågare popularitet mellom dei store.

Me trur tiltaket er godt eigna som eit eingongsføretak, men ikkje som ei fast ordning. Det kan vera eigna til å få kommunar til å busetja fleire, i det minste for ein kort periode. Om det vert ei varig ordning kan kommunane kanskje få inntrykk av at busetjing lågare enn terskelen er lite verdsett. Dei kommunane som synst terskelen ligg for høgt, vil kanskje slutta å ta i mot.

3.5 Overordna tiltak

Nokre endringsframlegg let seg ikkje plassera under visse stønadsordningar.

- 1) Innføring av nytt ”oppstartstilskot”
- 2) Samla fleire stønadsordningar til ei
- 3) Innlemming i rammeoverføringane

3.5.1 Innføring av nytt ”oppstartstilskot”

Mottak av flyktningar krev ein del strukturar, som tolkar og administrativt personale, er på plass. Mange kommunar kan vera redde for å gå i gang med busetting

av di dei i utgangspunktet ikkje har desse strukturane. Eit oppstartstilskot til kommunar som ikkje har busett flyktningar på nokre år, kan hjelpa desse i gang.

Telemarksforsking (2006) refererer kommunar som har gitt uttrykk for eit ynskje om eit relativt stabilt tal på flyktningar kvart år. Dette ynskjet er forståeleg, ettersom det gjer det lettare å byggja ut ei kostnadseffektiv flyktningeteneste. Men dette ynskjet kolliderer med tilgangen på flyktningar ettersom denne slett ikkje er stabil. For å busetja det varierende talet som kvart år kjem til landet, vil IMDi ha nytte av fleksible kommunar. Denne fleksibiliteten kan ein koma nærare ved å gje oppstartstilskot til nye kommunar.

Spørjeundersøkinga vår viser at framlegget vert vurdert som midt på treet (spørsmål 8.1 og 9). Her er det verd å merka seg at kommunar som er i målgruppa for tiltaket, dei som ikkje tek i mot flyktningar, *ikkje* er i målgruppa for spørjeundersøkinga.

Storleiken på eit slikt oppstartstilskot tenkjer me kan liggja rundt kostnaden av eit årsverk, og kan gjerne vera knytt til eit vilkår om busetting til dømes ti flyktningar fordelt på eitt eller to år. Dette tiltaket vil truleg vera kostnadseffektivt samanlikna med til dømes ein generell auke i satsane for integreringstilskotet. For utfyllande drøfting, sjå Telemarksforsking (2006) avsnitt 9.9.

3.5.2 Samla fleire stønadsordningar til ei

Premissen som ligg til grunn for dette endringsframlegget er at dei ulike stønadsordningane er sopass komplekse at kommunane har vanskar med å orientera seg om dei, og at lettare tilgjenge til informasjonen vil auka viljen til å ta i mot flyktningar. Dette vil truleg vera tilfellet i mange små kommunar med avgrensa administrative ressursar.

Her finst det fleire modellar, og spørsmål 8.3 i spørjeundersøkinga er difor vagt formulert. Tilbakemeldinga frå kommunane er særskilt spreidd. Det er ein del kommunar i alle svaralternativ frå 1 til 6. Snittvurderinga er 3,8, noko som plasserer framlegget på 8. plass i popularitet. I spørsmål 9 dreg moderate 16 av 110 fram dette som eit av dei beste framlegga.

Avsnitt 10.3 i Telemarksforsking (2006) rår til at per capita-delane av opplæringsstilskotet, integreringstilskotet og dessutan innbyggjareffekten i rammetilskotet bør

verta eitt. Lat oss fyrst vurderer ei samanslåing av integreringstilskotet og opplæringstilskotet.

Integreringstilskot + opplæringstilskot

Dette hadde lett vore ein god idé, og hadde truleg i utgangspunktet vore eitt tilskot, om målgruppa for tilskota var den same. Slik det er i dag er det eit mindretal av dei som gir rett på opplæringstilskot som òg gir rett på integreringstilskot. Som Telemarksforsking (2006) understrekar, må ein altså i tilfelle samanslåing ha eit separat norskopplæringstilskot for dei som *ikkje* er omfatta av integreringstilskotet. Forfattarane ventar ikkje administrative innsparingar, men rår likevel til at tiltaket vert innført *på lang sikt*.

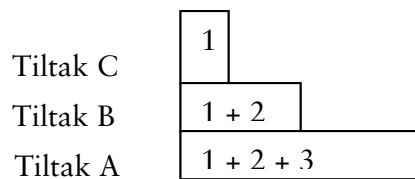
Me som er forfattarar av rapporten som ligg føre her, ser ikkje det heilt store poenget. Ei slik endring vil gjera at me framleis har to ordningar, men at me får det me vil kalla ei *vertikaldeling* i staden for ei *horisontaldeling*. Ordninga vil gjera det vanskelegare for kommunane å sjå dei samla inntektene knytt til opplæring, etter som ein no har to ordningar. Vårt fokus er busetting, og med det perspektivet vil ei samanslåing truleg gjera det noko enklare for kommunane å rekna ut inntekter knytt til busettinga flyktningar. Ei ny deling vil altså gje auka fokus på *person* og mindre på *felt*. Dersom mange kommunar er redde for å ta i mot flyktningar av di mylderet av tilskot er for mange, vil ei slik endring truleg kunna auka busettinga noko, utan at det kostar anna enn ei administrativ omstilling i statsforvaltning og kommunane. Me kjem tilbake til nærare omtale og vurdering av tilskotsmodellar basert på vertikaldeling og horisontaldeling nedanfor.

Innbyggjartilskotet for flyktningar ut av rammetilskotet?

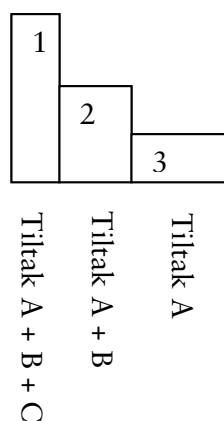
Telemarksforsking (2006) vil i tillegg ta flyktningrelaterte inntekter ut av rammetilskotet og inn i integreringstilskotet. Motivasjonen er på same måte som med opplæringstilskotet å oppnå betre synleggjering av alle inntekter som fylgjer kvar ein-skild busett flyktning. Me ser klart at det ville vera ein pedagogisk fordel dersom den samla inntektsauken som fylgjer med kvar busett flyktning vart betre synleggjort for kommunepolitikarane. Spørsmålet er om dette positive trekket med å

samla alle tilskot og inntekter i ei ordning er stort nok til å forsvare administrative kostnader og andre ulemper knytt til å reformera tildelingssystema.

Om me samanliknar dagens system og framlegget frå Telemarksforsking (2006), handlar dette om to prinsipielt ulike måtar å forma tilskotsordningar på, illustrert i Figur 13 og Figur 14. Dagens system har eit hierarki av ordningar som gjeld mange nederst, og ordningar som gjeld få oppå dette. Dette gjer systemet oversynleg frå staten si side. Dei kan lett auka eller redusera tilskota for store eller små grupper ved å gjera budsjettgrep på høgt eller lågt nivå. Det er mindre oversynleg for brukarane og kommunane. Dei må sjå på summen av mange tilskot for å finna ut kva vilkår ein einskildperson har. Den alternative tilskotsmodellen i Figur 14 er lettare sett ”nedanfrå”, ettersom det berre er ei ordning for kvar person. Men denne modellen er vanskelegare ovanfrå. Dersom regjeringa vil gjera endringar i tilskota til alle minoritetspråklege, må dei gjera endringar på tre ulike stader og skriva tre ulike (eller like) forklaringar på ulike stader i statsbudsjettet.

Figur 13: Dagens tilskotsmodell

Figur 14: Alternativ tilskotsmodell

Figur 13 og Figur 14 illustrerer horisontaldeling og vertikaldeling av tilskota. Her er skissert tre tiltak A, B og C som er relevante for alle eller nokre av folkegruppene 1, 2 og 3.

- 1) Til dømes flyktningar
- 2) Til dømes asylsøklarar
- 3) Til dømes *andre* minoritetsspråklege (utanom gruppe 1 og 2)

Dagens tilskotsmodell har parallellar på mange andre område. I rammetilskotet er det til dømes eit innbyggjartilskot til alle innbyggjarar og aldersspesifikke tillegg oppå dette. Ein *kunne* sjølvsagt hatt aldersspesifikke innbyggjartilskot i staden, men slik er det altså ikkje.

Dersom me vil ta inntektene for flyktningane ut av rammetilskotet og inn i integreringstilskotet, inneber dette for det fyrste ein del komplikasjonar knytt til at det eine er ein pott til fordeling, medan det andre er basert på satsar, og at det er ulike rutinar for utrekningsgrunnlag og utbetaling.

For det andre vil ein, om ein tek ut innbyggjareffekten av flyktningane frå rammetilskotet, stå ovanfor eit val. Anten vil aldersgruppene i kostnadsnøkkelen ikkje summera seg til ”innbyggjartalet” (fråtrekt flyktningar) eller me må ta alderstillegga ut av rammetilskotet òg. Me kan altså få eit integreringstilskot som inneheld aldersgruppetillegg og kanskje også vektorer for skilde og separerte, arbeidsledige og psykisk utviklingshemma flyktningar over og under 16 år. Me vil få eit særskilt integreringstilskot, som rett nok vil vera enklare enn dagens ordning dersom ein vil laga rekneskap for flyktningane, men som vil vera meir komplisert om ein vil sjå på inntekter knytt til t.d. PU.

I sum trur me forenklinga sett frå kommunane si side er avgrensa, medan komplikasjonane sett frå statsforvaltninga si side vil verta langt større.

Konklusjonen er at me ikkje trur fordelene ved å samla alle flyktningrelaterte inntekter i eitt tilskot er store nok til å vega opp for ulempene. Ulempene vil i fyrste rekkje vera at tilskotsordningane vil verta meir kompliserte sett frå staten si side, og at ein må operera med nokre innbyggjarar som tel med og andre som ikkje tel med i dei ulike kriteria som ligg inne i rammetilskotet.

Me ser ei anna løysing som meir målretta, nemleg å utbetra eller vidareutvikla den *bosettingskalkulatoren* som allereie finst hjå IMDi⁶⁶. Dersom ein fekk ein utviding av denne til ein busettingskalkulator som rekna ut og summerte all inntektsauke per busette flyktning, ville det kunna gi ei betre og tydelegare oversikt over dei økonomiske konsekvensane av eit busettingsvedtak. Eit slikt totaltal per busette flyktning kunne òg presenterast saman med rettleiarar for integreringstilskotet kvart år. Dermed ville ikkje kommunane berre kunna sjå kor store integreringstilskotssatsane er dette året, men òg få ei summert inntekt frå opplæringstilskotet, rammetilskotet og andre tilskot som til ei kvar tid måtte vera aktuelle.

Sjølv om det er teoretisk umogleg å laga ein fullgod kalkulator, skulle det vera mogleg å laga ein kalkulator som gir omtrentlege svar som truleg vil vera gode nok for dei fleste føremål⁶⁷.

3.5.3 Innlemming i rammeoverføringane

Eit framlegg som på eit vis er det motsette av å ta flyktningane ut av rammetilskotet, er å ta integreringstilskotet inn.

Me ser av spørsmål 8.6 at framlegget fell i særskildt dårleg jord, med ein snittverdi på 2,0 – det lågaste av alle framlegga. På spørsmål 13 er det magre tre kommunar som vil trekkja fram dette som eit av dei beste framlegga.

Med bakgrunn i argumentasjonen i Telemarksforsking (2006) avsnitt 9.2, går me mot ei slik innlemming. Me har ingen argument å leggja til, utover resultatane frå spørjeundersøkinga.

⁶⁶ Denne gjer i dag diverre ikkje stort anna enn å summera tal ein legg inn sjølv.

⁶⁷ På tidspunktet kommunane skal ta stilling til busetting for eit år, vil statsbudsjettet for dette året vera fremja, og kanskje til og med vedteke. Prognosemodellen til KS (eller tilsvarende) kan rekna ut kommunespesifikke utslag av flyktningar på rammetilskotet.

4. Konklusjonar og tilrådingar

Me landar på 5-6 konkrete endringar i dei økonomiske verkemidla. Desse er å innføre ei særskilt rentekompensasjonsordning, utløyse ekstra tilskot for mottak av einslege, innføre ein "terskel-bonus", introdusere eit oppstartstilskot og evt. lyfte integreringstilskotet reelt.

I framlegget til statsbudsjett for 2010 er det sett av pengar til busetting av 10 000 flyktningar til dei satsane som er nemnde i kapittel 1. Me er skeptiske til at dette let seg gjennomføra. Kapasiteten i kommunane må opp, og dette gjeld serleg kapasiteten til å ta i mot einslege, både mindreårige og andre. Ingen særskilde grep er tekne for å oppnå dette.

For å møte utfordringane på ein betre måte, vil me oppmoda om at nokre av framlegga våre til endringar vert vurderte før revidert nasjonalbudsjett for 2010.

I drøftingane i kapittel 3 har me avvist nokre av framlegga, og tilrådd andre. I denne oppsummeringa vil me trekkja fram dei me har mest tru på (uprioritert rekkjefylgd).

Rentekompensasjonsordning

Den viktigaste avgrensinga i busettinga av flyktningar er tilgangen på eigna bustader. Me vil tilrå å oppretta ei rentekompensasjonsordning spesielt for flyktningar, som omtala i avsnitt 3.3.1. Dette vil venteleg gjera det meir freistande for kommunane å investera i kommunale bustader til bruk for flyktningar. Ein avsetnad på 8 mrd kroner vil føra med seg årlege rentekostnader på 175 mill kr i snitt i 20 år, tilsvarende totalt om lag 3,8 mrd kr.

Kostnader: 3,5-4 mrd kroner

Ekstra utteljing for einslege

Som drøfta under avsnitt 3.1.5 meiner me kommunane må få større tilskot for ein einsleg enn for ein familiemedlem, ettersom det er einslege som er vanskelegast å busetja. Det finst mange måtar å gjera dette på, og me har nemnt tre i avsnitt 3.1.5. Det me har mest tru på er at kommunen får utbetalt kr 100 000 ekstra fyrste året, etter modell frå det ekstraordinære tilskotet for einslege mindreårige. Dette tilskotet kan gjerne gjelda *både* mindreårige og vaksne einslege.

Kostnader: 0-400 millionar kroner

Ekstraordinært tilskot for einslege mindreårige

Me meiner at det ekstraordinære tilskotet på 100 000 i år 1 for einslege mindreårige bør vidareførast, eller innarbeidast i det ordinære særtilskotet. Einslege mindreårige er ei utsett gruppe som det er viktig å få ut av mottaka raskast mogleg. Når me i tillegg veit at me har ein kraftig vekst i inngangen av einslege mindreårige, bør utfordringa gripast raskt og effektivt med rause ordningar.

Kostnader: 92 millionar kroner

Terskelbonus

Eit kostnadseffektivt, reint midlertidig tiltak trur me vil vera å innføra ein *terskelbonus* som omtala i avsnitt 3.4.3. Det billegaste alternativet me skisserer, det at berre kommunar som i utgangspunktet ligg under terskel er i målgruppa, kan kanskje bidra til å få busett 100-150 ekstra flyktningar for ein kostnad på 10-15 millionar. Dette må reknast for sær effektivt, sjølv om det kanskje vert mykje administrasjon for å innføra ei lita ordning eitt einskild år. Fleire terskelbonusar på ulike nivå let seg kombinera.

Kostnader: 10-90 millionar kroner

Oppstartstilskot

Eit oppstartstilskot retta mot kommunar som ikkje har hatt mottak av flyktningar på nokre år, trur me vil vera eit godt tiltak for å auka fleksibiliteten i busettinga.

Tiltaket er drøfta i avsnitt 3.5.1. Som det kjem fram, trur me tiltaket er kostnadseffektivt. Det vil kanskje ikkje generera altfor mange nye plassar, men tilskotet vil då heller ikkje gå til mange kommunar.

Kostnader: 5-40 millionar kroner

Realvekst i integreringstilskotet på 10 prosent

Det siste tiltaket me tek med, er det dyraste, det minst kreative og det mest populære i kommunane. Ei reell heving av satsane kan vere på sin plass, ettersom integreringstilskotet i dag ser ut til å vera lågare enn gjennomsnittet av kostnadene det er meint å dekkja. I ei vurdering saman med dei andre framlegga vil me likevel prioritera dette tiltaket lågast; i alle fall så lenge me snakkar om heile 10 % reell auke.

Kostnader: 423 millionar kroner

Referanser

Bergem, R., U. Aarflot og M. Hanche-Dalseth (2009): *Busetjing av flyktningar i kommunane – ein studie blant kommunar i Møre og Romsdal*, Møreforskning Volda, Rapport 238/2009

Integreringstilskudd for år-1 og år 2-5 i 2009 - Rundskriv 09/09 frå IMDi, datert 05.01.2009:

Ja til 20 flyktningar, Bø blad, 26/11-2009

Halvårsrapport frå IMDi, 30/6-09

Kommunenes utgifter til bosetting og integrering av flyktningar og personer med opphold på humanitært grunnlag i 2008 – Sluttrapport fra Beregningsutvalget, juni 2009

Kommunenes utgifter i 2006 som vertskommune for statlige mottak for asylsøkere – Rapport frå Beregningsutvalget, mars 2008

Vertskommunekompensasjon – kartlegging av kommunenes utgifter til asylmottak – SSB Notat 2005/20

Bosetting av flyktningar – Devoteam daVinci, januar 2009

Evaluering av integreringstilskuddet: Flyktingenes rammetilskudd - Telemarksforskning – Bø, Rapport nr 236, 2006

Monitor for sekundærflytting. Sekundærflytting blant flyktningar bosatt i Norge i 1998-2007 – SSB Notat 2009/50

Evaluering av tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og implementeringen av rett og/eller plikt til slik opplæring – Rambøll Management, desember 2007

Hva koster norsken? – IMDi-rapport 8-2008/Agenda – november 2008

Vedlegg

Følg brev spørreundersøkelse

Økonomiske virkemidler ved bosetting av flyktninger/ Bes videresendt til...

...både kommunens økonomiansvarlig og ansvarshavende (enhetsleder el.l) for integrering/flyktninger.

Hvis din kommune ikke har tatt i mot noen flyktninger de siste årene, ber vi heller ikke om noen respons på denne undersøkelsen.

I 2010 og fremover er det behov for at kommunene bosetter om lag dobbelt så mange flyktninger enn hva som har vært tilfelle de senere år. På oppdrag for Arbeids- og inkluderingsdepartementet skal Telemarksforskning vurdere de økonomiske virkemidlene ved bosetting av flyktninger.

Vi er spesielt bedt om å komme med forslag til mulige endringer av eksisterende ordninger. Endringene skal ha fokus på å gi kommunene best mulige forutsetninger og incentiver til å ta i mot vesentlig flere flyktninger. I denne undersøkelsen ønsker vi derfor spesielt å få noen innspill til og vurderinger av mulige endringer i den statlige finansieringen; med effekt trolig fra 2011 allerede.

Svar imøteses så snart som råd og senest innen tirsdag 1.12.09.

Vi regner med at det anslagsvis tar 8-10 minutter å besvare undersøkelsen. På forhånd mange takk!

Svarene vil bli behandlet konfidensielt. Informasjonen blir fortrinnsvis samlet i tabeller og grafer for analyseformål.

Klikk her: <https://www.questback.com/telemarksforskningb/flykt/>

For spørsmål kontakt undertegnede, prosjektleder Kjetil Lie e-post: lie@tmforsk.no, tlf: 975 23 640, eller Sigbjørn Hjelmbrække e-post: hjelmbrække@tmforsk.no, tlf: 950 68 557

Mvh

--

Audun Thorstensen, Telemarksforskning
thorstensen@tmforsk.no

Mob: 991 50 690

<http://www.telemarksforsking.no>

Spørreskjema

Økonomiske virkemidler ved bosetting av flyktninger

Bakgrunnsinformasjon

 * *Obligatorisk*

1. Kommunenummer:

 2. Kommunestørrelse:

Under 5000 innbyggere

5001-20000 innbyggere

Over 20001 innbyggere

 3. Din stilling:

Økonomiansvarlig

Flyktningeansvarlig

Annet, spesifiser her

 På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad.

4. I hvilken grad mener du dagens økonomiske virkemidler i bosettings- og integreringsarbeidet bidrar til å stimulere kommunene til å bosette flyktninger?

1	2	3	4	5	6	Ingen formening
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

 Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

1,2 eller 3

4.1 Hvorfor mener du dagens økonomiske virkemidler i mindre grad stimulerer kommunene til å bosette flyktninger?

5. Har din kommune i løpet av de siste 3 årene vedtatt å bosette færre flyktninger enn anmodet?

- Ja
 Nei
 Vet ikke

5.1 Oppgi aktuelle årsaker til at kommunen har bosatt færre flytninger enn anmodet:

- Mangel på boliger
 Mangel på opplæringstilskudd
 Mangel på tiltaksplasser/arbeidspraksis
 Særskilte kommunaløkonomiske (budsjettmessige) årsaker
 Annet, spesifiser her

Integreringstilskuddet skal dekke de gjennomsnittlige utgiftene kommunene har ved bosetting og integrering av flyktninger i bosettingsåret og de fire neste årene.

På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad.

6. I hvilken grad vil du si at integreringstilskuddet har dekket de faktiske kostnadene i din kommune?

1	2	3	4	5	6	Ingen formening
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvis en kommune kan påregne 2 mill. kr i økt integreringstilskudd fra et år til et annet, er det da ofte slik at aktuelt tjenesteområde får en isolert påplussning av utgiftsrammen med nettopp 2 mill. kr.

På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad.

7. I hvilken grad synes endringer i spesielt integreringstilskuddet å gjenspeile seg i endringer i budsjettamme-forutsetningene for aktuelt tjenesteområde?

1	2	3	4	5	6	Ingen formening
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Forslag til endringer

Endringsforslagene skal ha fokus på å gi kommunene best mulige forutsetninger og incentiver til å ta i mot vesentlig flere flyktninger de nærmeste årene.

På en skala fra 1-6, der 1 er svært lite effektivt og 6 er svært effektivt (målrettet).

8. Hvordan vil du vurdere følgende endringer?

1	2	3	4	5	6	Ingen formening
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- 1) Innføre et særskilt "oppstartstilskudd" til kommuner som ikke har bosatt flyktninger de senere år, og som skal starte eller gjenoppta arbeidet som bosettingskommune.
- 2) Opprette en kompensasjonsordning tilsvarende de som har blitt innført på andre tjenesteområder. Ordningen vil i såfall bidra til at kommunene (gitt at de kan dokumentere netto-vekst i antall flyktninger) rentefritt kan bygge ut/oppgradere/vedlikeholde bygg og boliger for til sammen 8 mrd kr over en 5-års periode.
- 3) Samle alle inntekter per bosatte flyktning i ett tilskudd for å få bedre oversikt over samlet tilskuddsbeløp/inntektstilførsel på flytningefeltet det enkelte år.
- 4) Forkorte tidsperioden for integreringstilskuddet - fra 5 til 3 år uten noen endring i totalbeløpet over perioden.
- 5) Øke integreringstilskuddets samlede størrelse (totalbeløp) med et løft på 10 % reelt.
- 6) Sørge for at mest mulig av flyktningemidlene (herunder hele integreringstilskuddet) innlemmes i inntektssystemet/rammeoverføringene.
- 7) Endre dagens tilskuddsordning for ressurskrevende tjenester ved at aktuelle øremerkede tilskudd for bosetting av flyktninger ikke skal trekkes fra ved utmålingen.
- 8) Videreføre det ekstraordinære tilskuddet til kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger. (I RNB 2009 bevilget Regjeringen et ekstra tilskudd til kommunene på 100.000 kr pr enslige mindreårig flyktning , uavhengig av når på året bosettingen skjer).
- 9) Opprette en særskilt tilskuddsordning for ressurskrevende flyktninger ved å basere seg på en modell som utløser statlig tilskudd lik 50 % av faktiske nettoutgifter pr flytning utover et innslagspunkt på 250.000 kr.
- 10) Integreringstilskudd utløses på bakgrunn av bosettingsvedtak (og ikke faktisk antall mottatte flyktninger), mot at kommunene i mindre grad vil kunne velge hvilke grupper de vil bosette.
- 11) Alle kommuner som bosetter minst 25 flyktninger vil få utløst et ekstratilskudd på 500.000 kr. (Dersom en kommune i utgangspunktet planlegger å bosette 20 flyktninger - og i stedet bosetter 25, vil det dermed utløses 100.000 kr per nye flyktning utover ordinære tilskudd)
- 12) Garanti for at den første bostedskommunen får integreringstilskudd for alle 5 år selv om flyktningen flytter videre til en annen kommune. Den nye tilflyttingskommunen vil få halvt tilskudd for resten av perioden.
- 13) Differensiering av integreringstilskuddet basert på flyktningenes landbakgrunn. Grupper som i dag sitter lengst i mottak og venter på bosetting, får en høyere sats enn de som blir raskt bosatt.

 Maks 4 svar

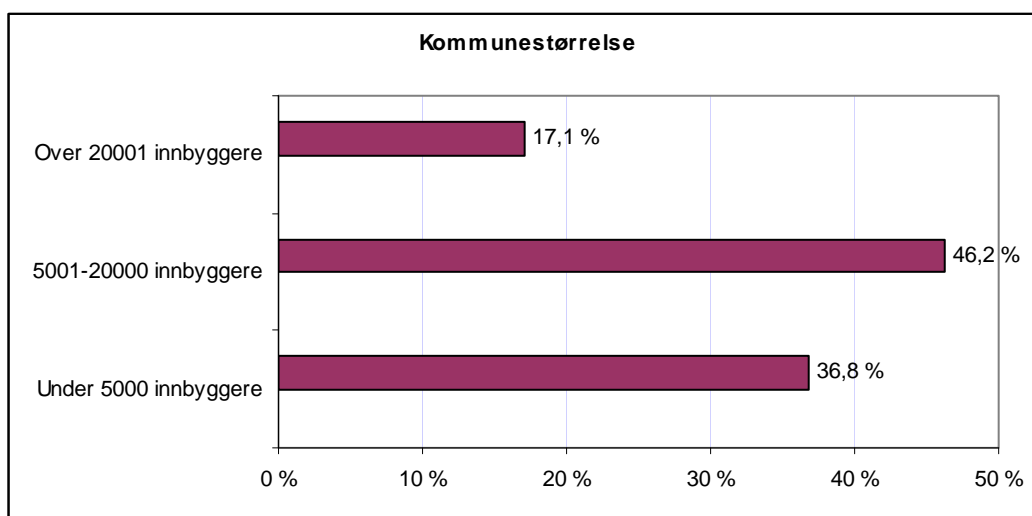
9. Av forslagene over, hvilke vil du vurdere som mest målrettede og realistiske?

10. Hvordan vil du vurdere effekten på bosettingsvedtaket i din kommune av forslagene du har valgt ut? (dvs vekst i antall nye flyktninger)

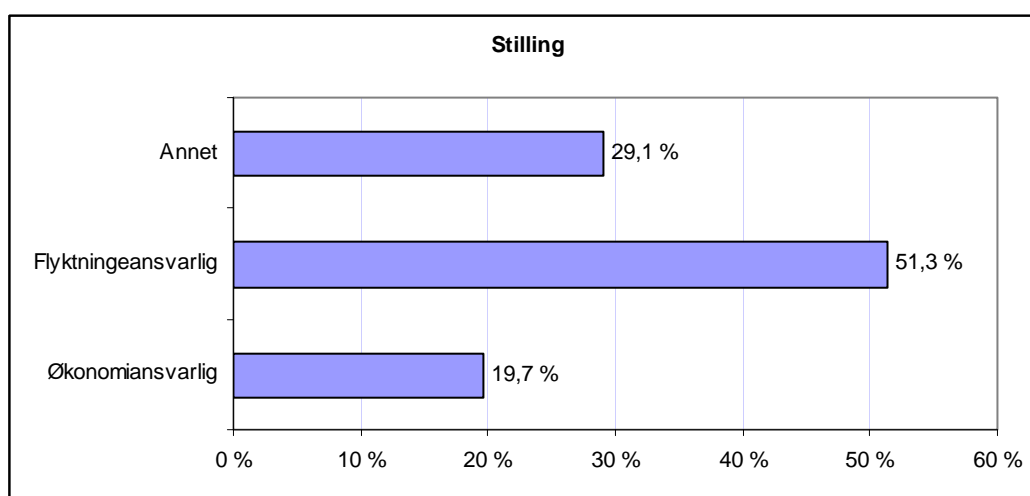
- 0 %
- 10 %
- 20 %
- 30 %
- 40 %
- 50 %
- 60 %
- 70 %
- 80 %
- 90 %
- 100 % eller mer
- Ingen formening

11. Eventuell sluttkommentar

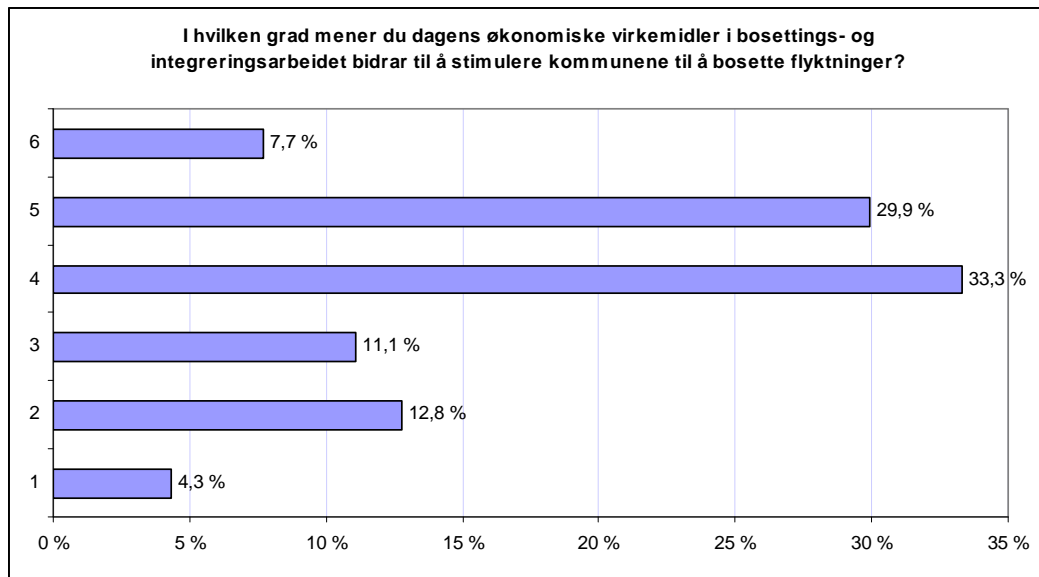
Resultater fra spørreundersøkelsen

Figur 15 Kommunestørrelse. N: 117

Figur 16 Din stilling. N: 117

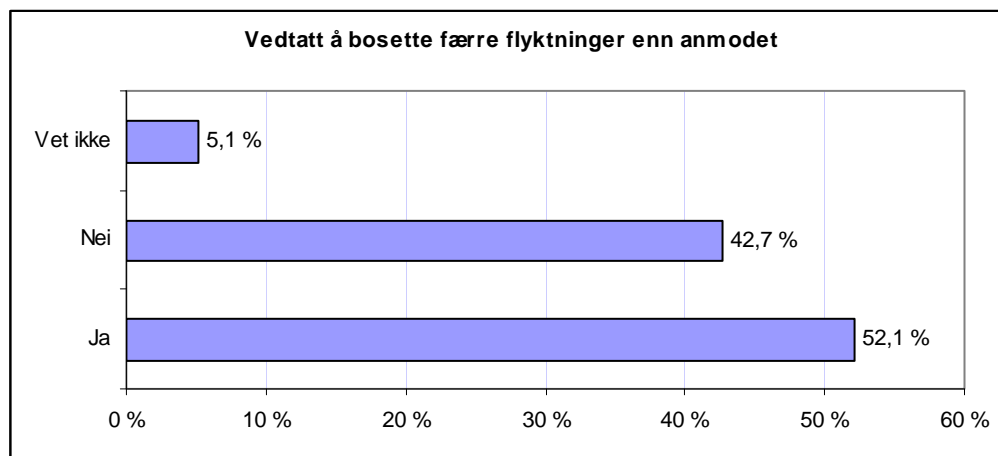
Figur 17 I hvilken grad mener du dagens økonomiske virkemidler i bosettings- og integreringsarbeidet bidrar til å stimulere kommunene til å bosette flyktninger? På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad. N: 117

Tabell 16 Hvorfor mener du dagens økonomiske virkemidler i mindre grad stimulerer kommunene til å bosette flyktninger (1-3). Et utvalg svar.

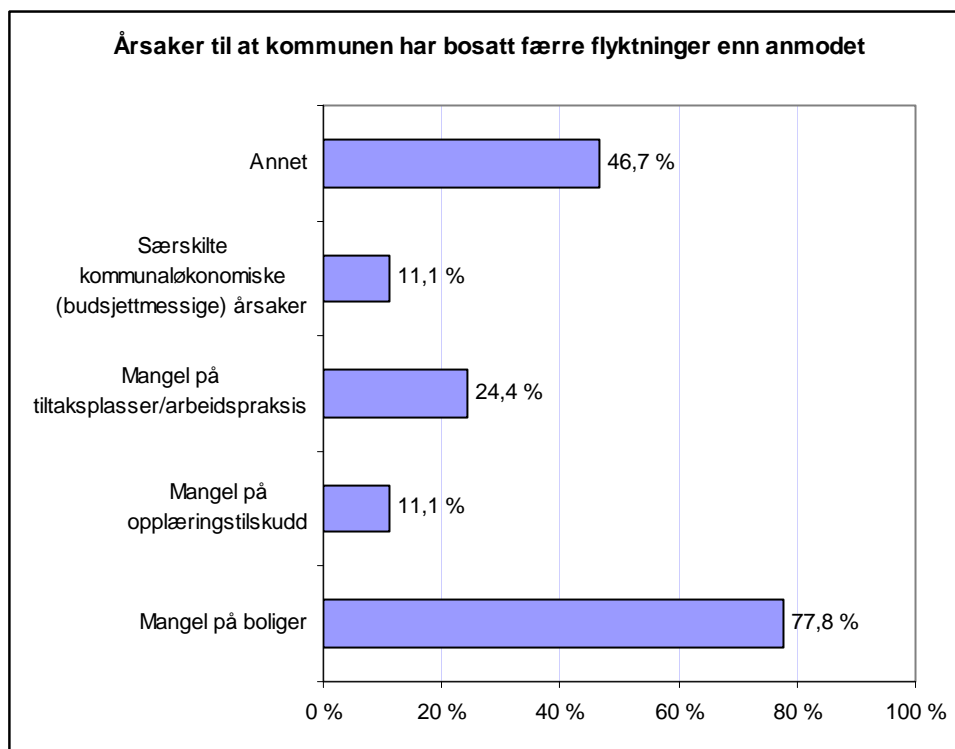
Lite virkemildrar til å dekkje stillingar i voksenopplæring, til mottak og introduksjonslønn for flyktningane. Dei største utfordringane for små kommunar er bustader. Mer bør gis som tilskot til bygging/kjøp av bustader gjennom husbanken enn det det er i dag.
Integreringstilskuddets størrelse er betydelig lavere enn kommunens utgifter til introduksjonsstønad, etableringsutgifter og supplerende økonomisk sosialhjelp fordi introduksjonsstønad i de fleste saker er for liten på grunn av økning i husleieprisene m.m.
Jo fordi de store utfordringer er hus. Kommunen mangler hus og tilskudd fra Husbanken som er 20% er ikke nok fordi priser er høy og det betyr at husleie vil også være høy - bostøtte hjelpe ikke mye når en enslig person har husleie på ca 10.000
Jeg aner en frykt/mistanke blant beslutningstakere om at økonomiske virkemidler ikke i tilstrekkelig grad dekker framtidige reelle merkostnader ved bosetting. Her er det naturlig nok en del usikkerhet om hvilke kostnader flyktningene kan påføre kommunalt tjenesteapparat framover.
Dei økonomiske virkemidlane er for små for mindre kommunar. Ein er avhengig av å mottake fleire flyktingar på ein gong dersom det skal vere økonomisk forsvarleg. I små kommunar er det eit begrensa apparat til å ta imot mange på ein gong.
Det er for liten sikkerhet i at flyktningene er selvgående etter 5 år. Det verste er at

de ikke har trygderettigheter i forhold til diagnose med fra hjemlandet. Det er vel absolutt en årsak til at de kommer som flyktninger og kan ha noen psykiske/fysiske lidelser.
Det er en ordning som i beste fall er et null sum spill for kommunene. Vi vet at det er mange kommuner som sliter økonomisk. Derfor kan bosetting være en risiko. I tillegg så er det mange kommuner som får en økning på sine sosialbudsjetter.
Det er for lite penger til å kunne ansette nok personer til å ta seg av integreringen samtidig som kommunene må få en "belønning" økonomisk for å ta i mot flyktninger. Flyktninger er i dag på grensen til å være en utgift for kommunene.
Fordi man undervurderer hva det vil koste å etablere tjenesten og fordi stadig flere er analfabeter
Fordi de økonomiske kostnadene ved å lage et godt introduksjonsprogram og tett oppfølging av flyktningene er større enn tilskuddet fra staten.
Det er for liten direkte sammenheng mellom de kostnadene vi har som følge av bosettingen, og de tilskudd vi får fra staten.
Virkemidlene kompenseres i for lite grad for de faktiske utfordringene bosetting av flyktninger gir. Tilskuddet gir ikke muligheter for å ha nok bemanning / stillinger til tett nok oppfølging.
Fortsatt for små integreringstilskot år 1 og 2. For vanskeleg- og for små ekstratilskot å få ut når flyktningane får stort behov for oppfølging kort tid etter busetting.
Fordi de det er ikke kommet noen vesentlige flere midler med intro.loven og dermed heller ikke flere stillinger i kommunen. Tilskuddene er ikke øremerket og heller ikke rapportering på, slik at kommunen disponerer disse pengene som de vil. Det er en gulrot for kommunen og pengene blir ikke nok der de burde. Vanskelig å få dem fordelt rundt på ulike verksemder i kommunen.
For lite tilskudd til undervisning i grunnskolen.
integreringstilskuddet skulle vært utbetalt over 3 år. Vi har problematikken at mange flytter igjen etter 2 år. Da flytter også tilskuddet. De 2 første årene bruker vi mye penger på dem for å kvalifisere dem og det blir ingen overkudd de 2 første årene.
Tilskuddsordningene er for lave
Utgiftene overstiger inntektene. Det skjedde en endring her når introduksjonsloven kom. Før denne gikk flyktningeregnskapet i pluss, mens det etterpå har gått i minus.
Det gir ikke nok ressurser til å ansatte nok medarbeidere. Oppfølging ift introd.program og bosetting er krevende.
Gir liten eller ingen "ekstragevinst" (økonomisk) for kommunen.
Det store problemet er å finne aktuelle bustadar til nyetablering av flyktningar. Husbanken sine rammer (oppfylgingskrav etc) vert for stramme.
Reknestykket går som regel i 0. Har du flyktninger med særskilte utfordringer er det store tap - i form av barnevernsarbeid o.l. Ekstratilskudda som benyttes er det vanskelig å få pga av ein må avklare innan eit år frå busetting. Ofte dukker dei sto-

re utfordringane opp etterkvart.
Vår kommune opplever knapphet på boliger som den største utfordringen ifht. å bosette flyktninger. Dagens økonomiske virkemidler stimulerer ikke til boliganskaffelse.
usikkerhet knyttet til hva som skjer etter fem år: De som innvilges opphold på humanitært grunnlag MÅ bli medlemmer av trygden. Slik det er i dag går disse på sosialstønad livet ut,- dette er uverdigg og dyrt for kommunene. Tilsvarende usikkerhet er knyttet de alle de som har spesielle behov= spesialisthelsetjeneste, transport, psykiatri, barnevern,.....
Alle utgifter blir ikke dekket opp. F.eks. koster introduksjonsstøndsprogrammet alene ca. kr 140.000 per voksen deltaker. Et program som går over 2 år. Dette alene spiser opp tilskuddet for voksne innvandrere. Det er ofte også andre utgifter som tolketjenester, hjemmesykepleie, psykiatri, helsestasjonstjenester, ekstraressurser i skole/barnehage osv som skal dekkes. I tillegg kommer ressurser til flyktningskonsulent.
Bosetting av flyktninger dreier seg om mer enn penger, jobbmuligheter, skole, off.kommunikasjon, NAV system som sliter. Tilskuddet dekker i hovedsak driftskostnader og kommunen ser ingen "gulrot" som stimulerer til ytterligere bosetting.
Dagens integreringstilskudd er fordelt over fem år. De to første årene har kommunen utgifter knyttet til etablering, sosialhjelp til flyktingen kan delta i introprogram, tannbehandling og utbetaling av introlønn. Integreringstilskudd som utbetales til disse to årene dekker ikke disse utgiftene. Siden vi er en liten kommune, risikerer vi at flyktingene flytter etter endt introprogram til en annen kommune pga jobb, utdanning eller nettverk. Da vil ny bostedskommune motta integreringstilskudd, uten at de nødvendigvis vil ha utgifter til knyttet til flyktingen som nå er bosatt i deres kommune. Opprinnelig bostedskommune sitter igjen med under-skudd. Dette gjelder spesielt når kommunen bosetter enslige voksne menn, som er mer mobile enn familier.
For dårlige støtteordninger til norskopplæringen. Betydelig merutgift for kommunen etter den nye NIR-ordningen. Ellers noe lave integreringstilskudd.
Bedre virkemidler muliggjør også bedre kapasitet i tjenesten i forhold til oppfølging av de flyktingene man har bosatt. Mange trenger tett oppfølging, og det er viktig at en har ressurser, slik at man får jobbet godt og målrettet med disse menneskene

Figur 18 Har din kommune vedtatt å bosette færre flyktninger enn anmodet? N: 117

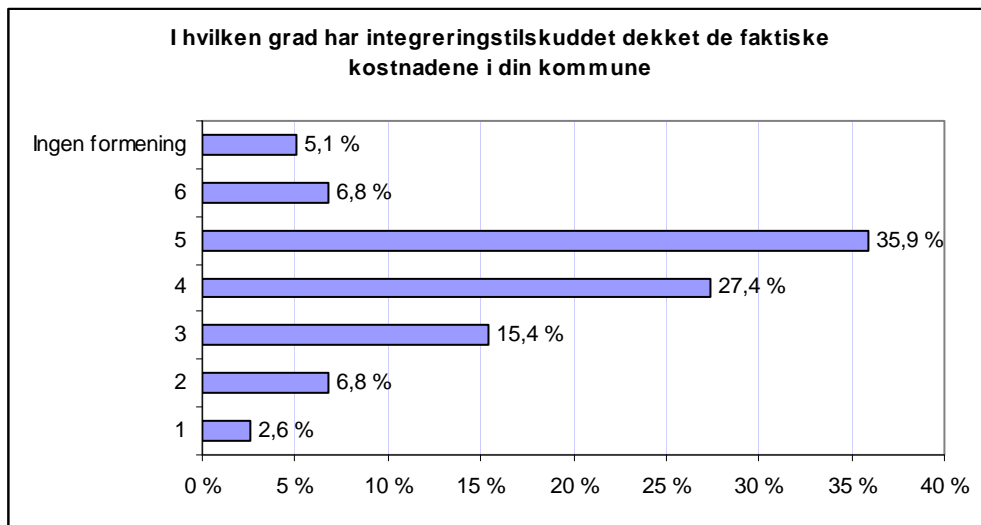

Figur 19 Oppgi aktuelle årsaker til at kommunen har bosatt færre flyktninger enn anmodet (Flere svar mulig). N: 67

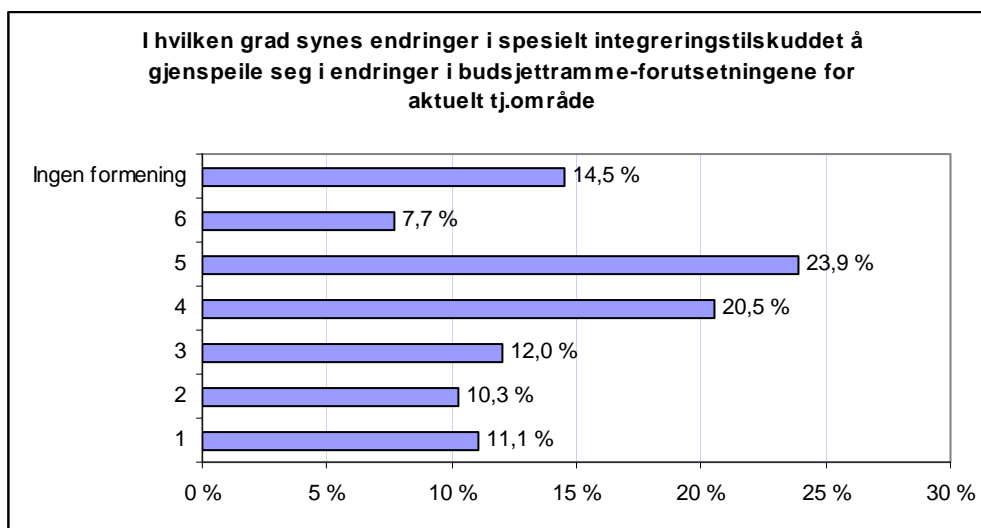
Tabell 17 Oppgi aktuelle årsaker til at kommunen har bosatt færre flyktninger enn anmodet. Annet, spesifiser her. Et utvalg svar.

Kommunen ynskjer berre familiar ikkje einslege

Har vedtak på familier. Det er ikke noen familier som venter på bosetning
Ikke tilstrekkelige økonomiske incentiver (i den grad dette i hele tatt bør være noen begrunnelse).
For dårlige tilskuddsordninger på boligbygging via Husbanken, burde vært 30 - 40 % og ikke 20 %. Det er for defensivt!
Føler ikke at vi blir hørt, vi kan ta i mot flyktninger, men antallet de anmoder om er ute av proporsjoner, det må stå i forhold til kommunestørrelse og hva vi selv mener vi kan klare med de begrensede ressursene vi får.
Mangel på personale
bemanningssituasjonen
Ikke flertall i kommunestyre om å bosette flere
politiske vedtak i bystyre om ikke å øke antallet
Kommunen har økt mottaket med 50 %, men IMDI har ønsket noe mer.
Ikke nok stillinger på flyktingtenesta og integreringstilskuddet skulle vært bedre fordelt rundt i kommunen.
mangel på små boenheter til enslige flyktninger
Dårleg arbeidsmarked
Manglende bemanning til bosettingsarbeidet.
Bemanningsressurser
Mangler folk til å organisere det hele
politiske årsaker
dialogen med Imdi har vært for svak, vår kommune kan tilby familier et godt tilbud. I dag sitter stort sett menn og barn som kommer alene
manglende bemanning
politisk vilje
Kommunen har ikke en egen flyktingtjeneste. Anmodningen fra IMDI om å bosette 30 personer for 2010 var ikke realistisk. Kommunen har på nåværende tidspunkt ikke kapasitet til å følge bosette og til å følge opp så mange nye i tillegg til de vi allerede har bosatt i kommunen. Dersom det hadde vært en endring i organiseringen i kommunen knyttet til flyktninger, ville det vært mulig å ta i mot flere. men dette krever nye stillinger/ mer ressurser

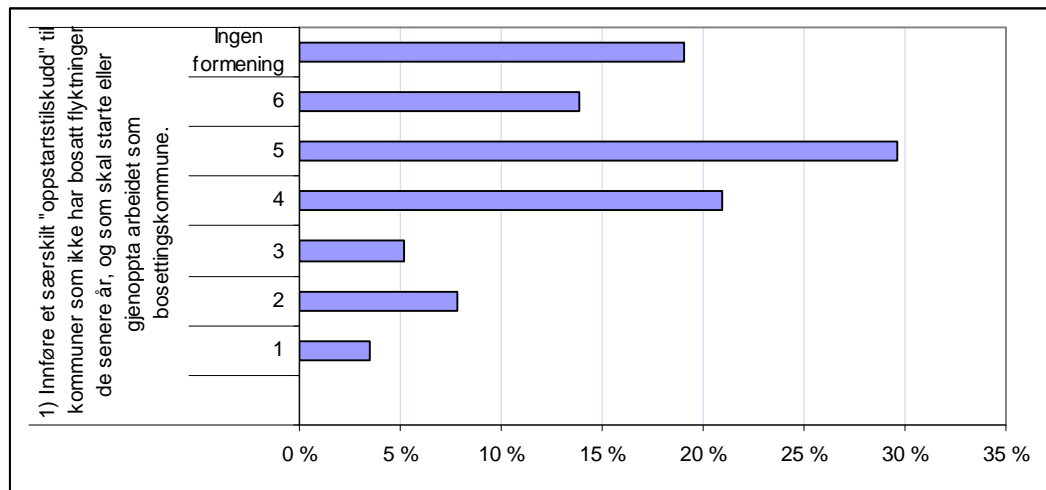

Figur 20 I hvilken grad har integreringstilskuddet dekket de faktiske kostnadene i din kommune. På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad. N: 117

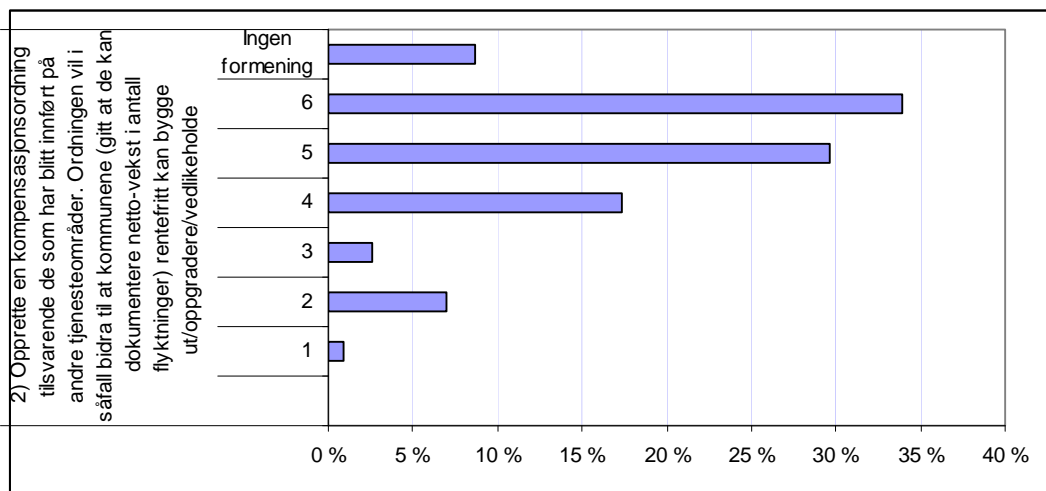

Figur 21 I hvilken grad synes endringer i spesielt integreringstilskuddet å gjenspeile seg i endringer i budsjettamme-forutsetningene for aktuelt tjenesteområde. På en skala fra 1-6, der 1 er svært liten grad og 6 er svært stor grad. N: 117

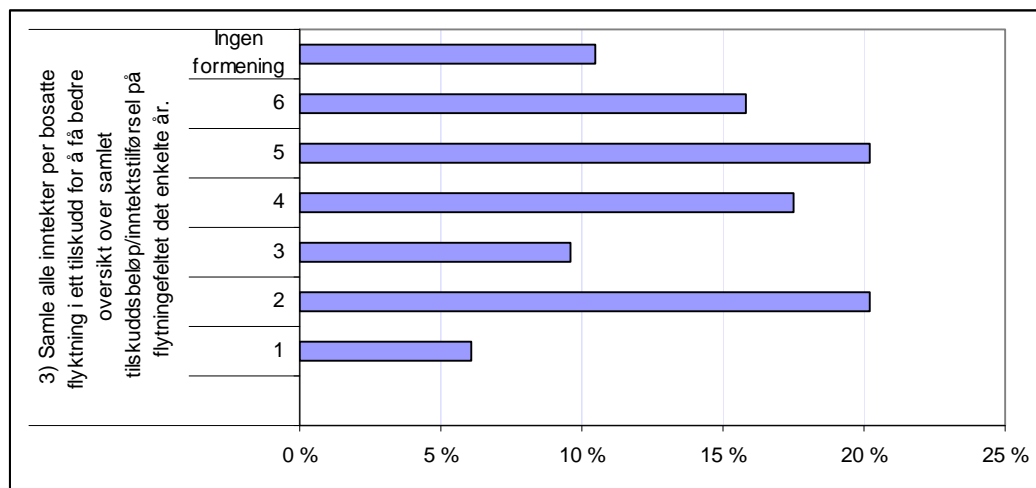
På en skala fra 1-6, der 1 er svært lite effektivt og 6 er svært effektivt (målrettet).
Hvordan vil du vurdere følgende endringer?

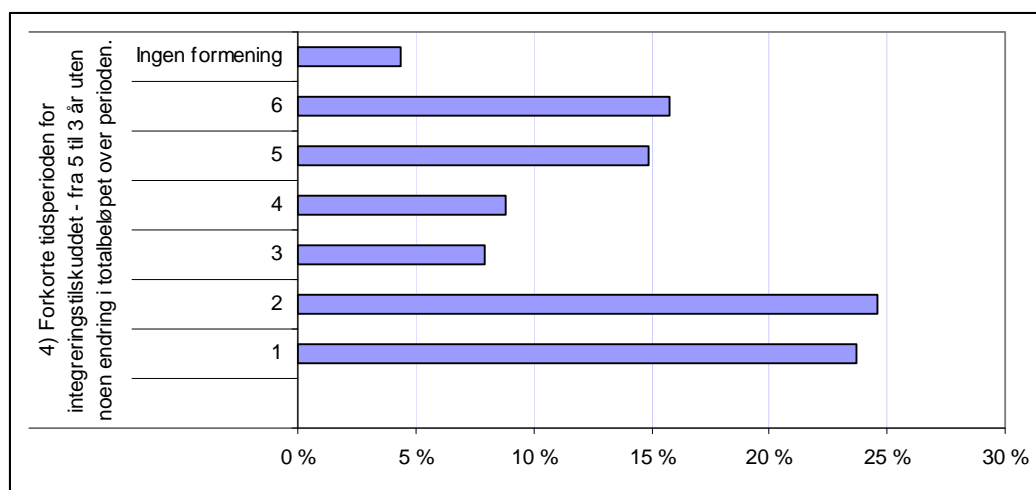
Figur 22 Innføre et særskilt "oppstartstilskudd" til kommuner som ikke har bosatt flyktninger de senere år, og som skal starte eller gjenoppta arbeidet som bosettingskommune. N: 115

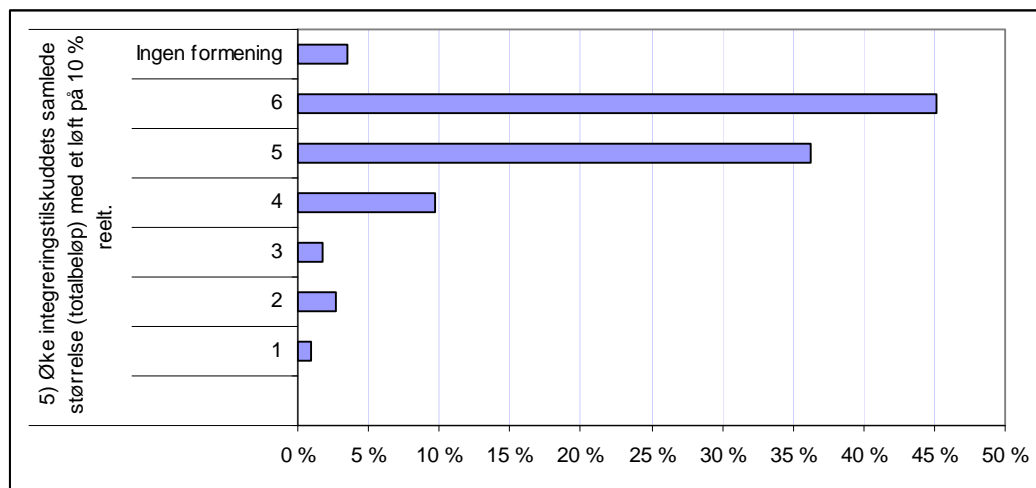
Figur 23 Opprette en kompensasjonsordning tilsvarende de som har blitt innført på andre tjenesteområder. Ordningen vil i så fall bidra til at kommunene (gitt at de kan dokumentere netto-vekst i antall flyktninger) rentefritt kan bygge ut/oppgradere/vedlikeholde bygg og boliger for til sammen 8 mrd. kr over en 5-års periode. N: 115

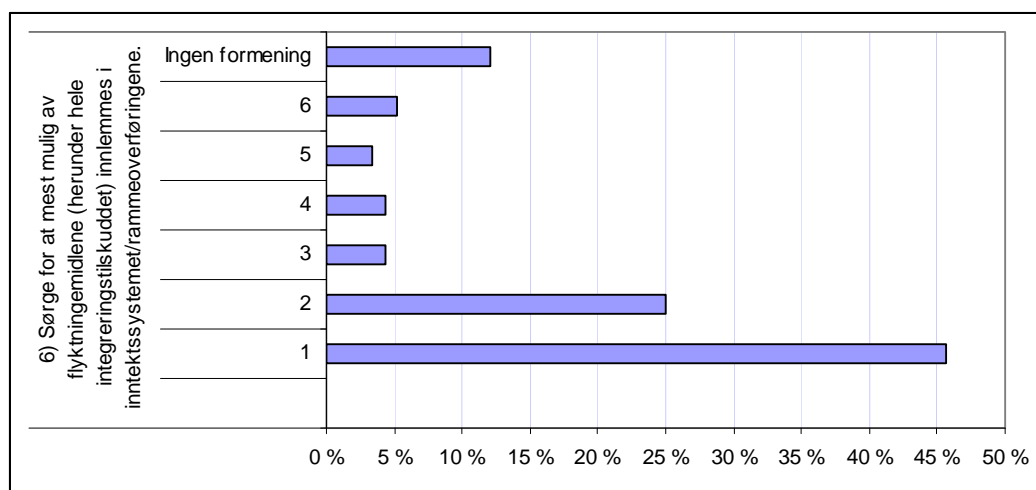
Figur 24 Samle alle inntekter per bosatte flyktning i ett tilskudd for å få bedre oversikt over samlet tilskuddsbeløp/inntektstilførsel på flyktningfeltet det enkelte år. N: 114

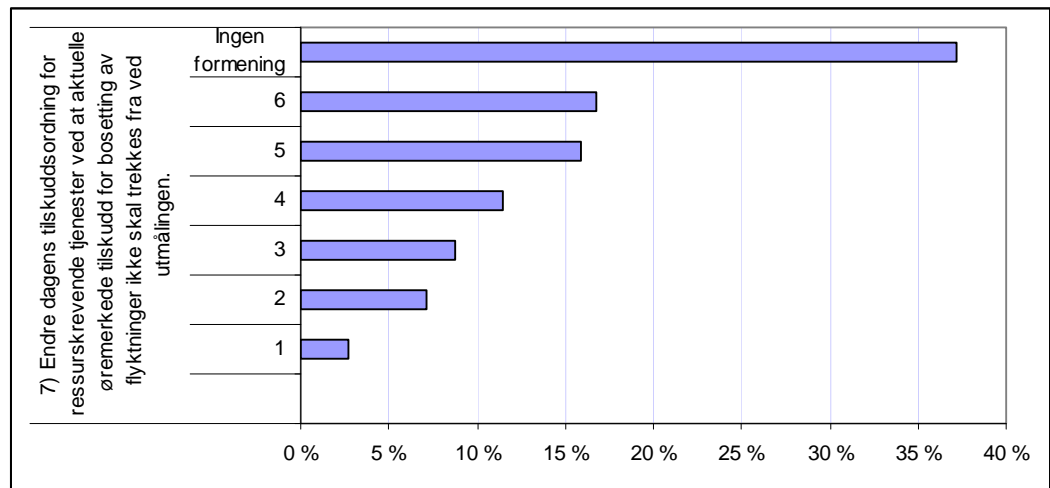
Figur 25 Forkorte tidsperioden for integreringstilskuddet – fra 5 til 3 år uten noen endring i totalbeløpet over perioden. N: 114

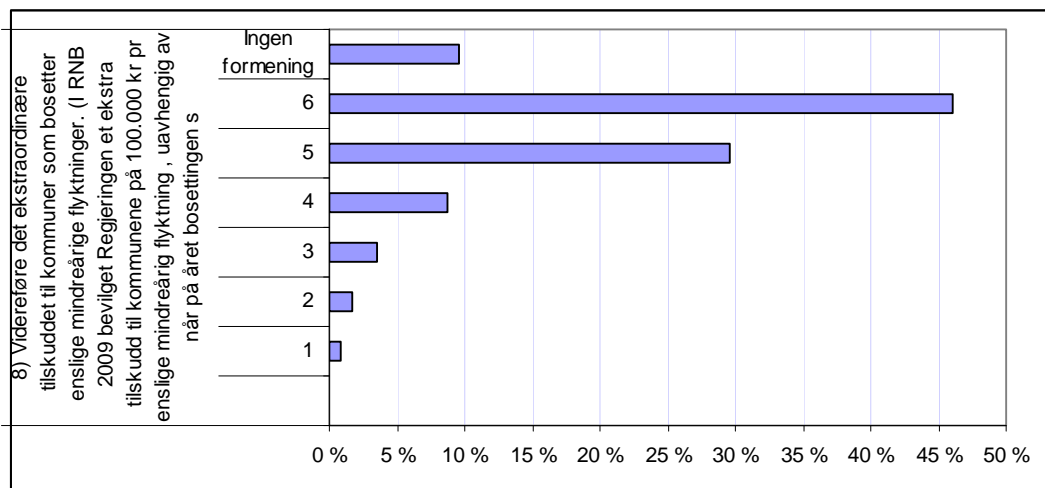
Figur 26 Øke integreringstilskuddets samlede størrelse (totalbeløp) med et løft på 10 % reelt. N: 113

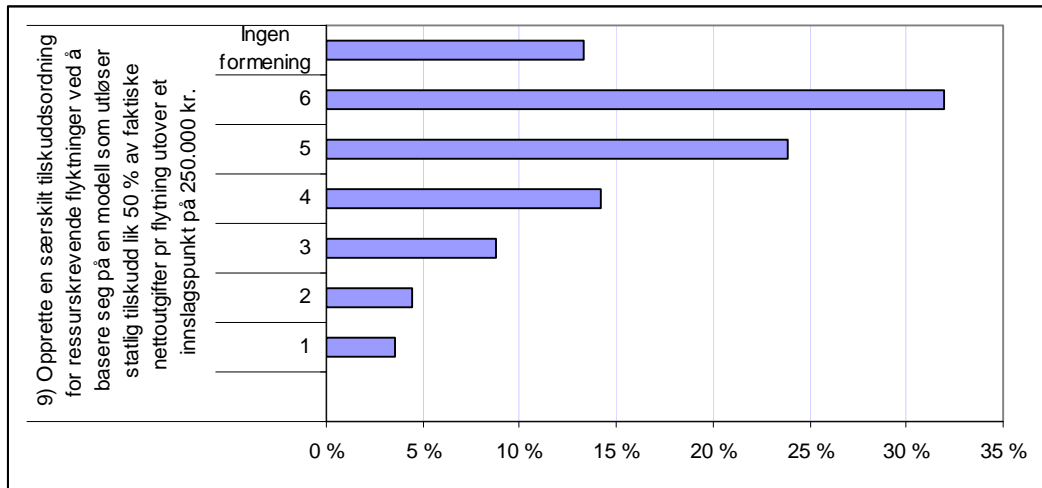
Figur 27 Sørge for at mest mulig av flyktningmidlene (herunder hele integreringstilskuddet) innlemmes i inntektssystemet/rammeoverføringene. N: 116

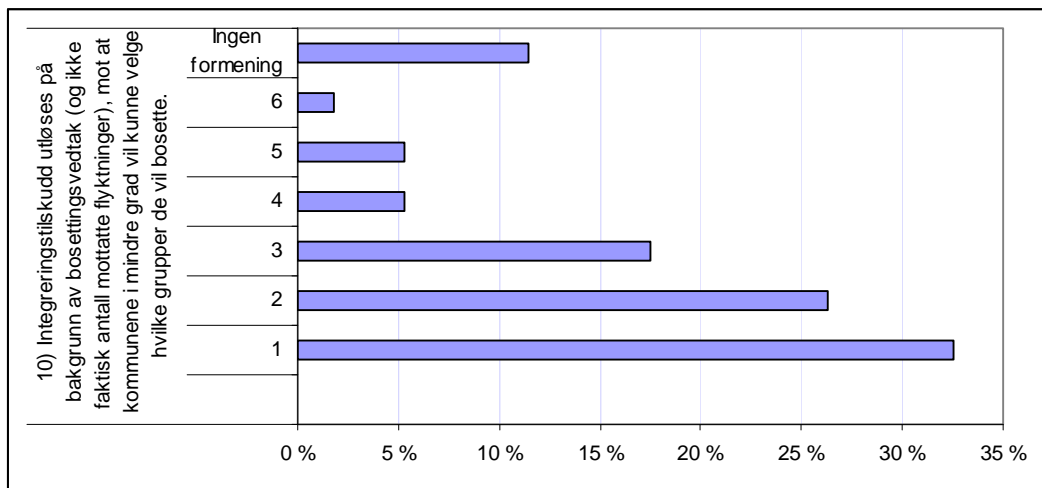
Figur 28 Endre dagens tilskuddsordning for ressurskrevende tjenester ved at aktuelle øremerkede tilskudd for bosetting av flyktninger ikke skal trekkes fra ved utmålingen. N: 113

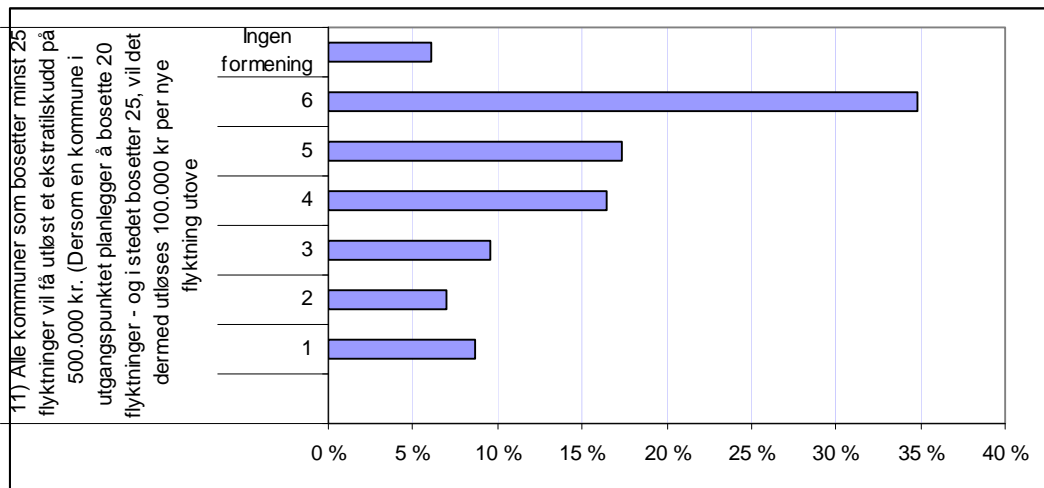
Figur 29 Videreføre det ekstraordinære tilskuddet til kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger (I RNB 2009 bevilget Regjeringen et ekstra tilskudd til kommunene på 100.000 kr pr enslige mindreårig flyktning, uavhengig av når på året bosettingen skjer). N: 115

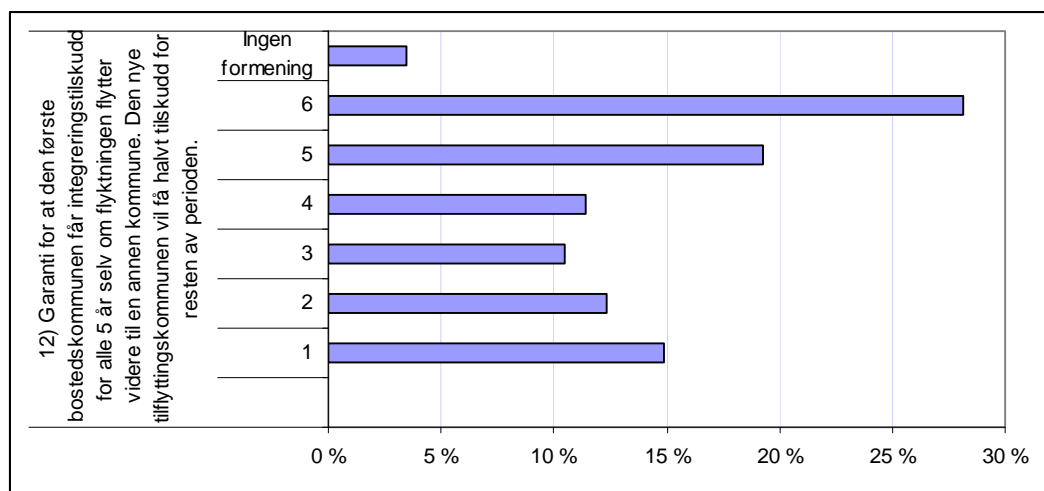
Figur 30 Opprette en særskilt tilskuddsordning for ressurskrevende flyktninger ved å basere seg på en modell som utløser statlig tilskudd lik 50 % av faktiske nettoutgifter pr flyktning utover et innslagspunkt på 250.000 kr. N: 113

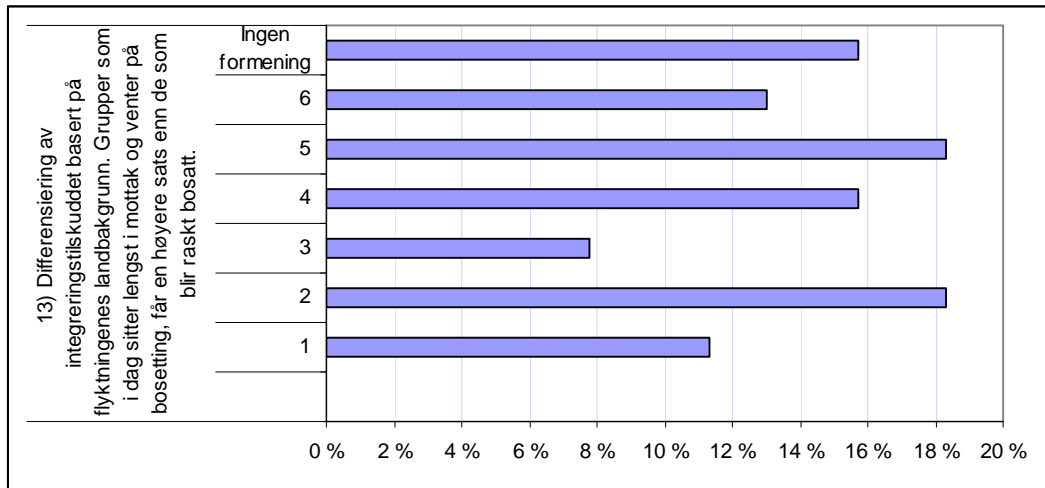
Figur 31 Integreringstilskudd utløses på bakgrunn av bosettingsvedtak (og ikke faktisk antall bosatte flyktninger), mot at kommunene i mindre grad vil kunne velge hvilke grupper de vil bosette. N: 114

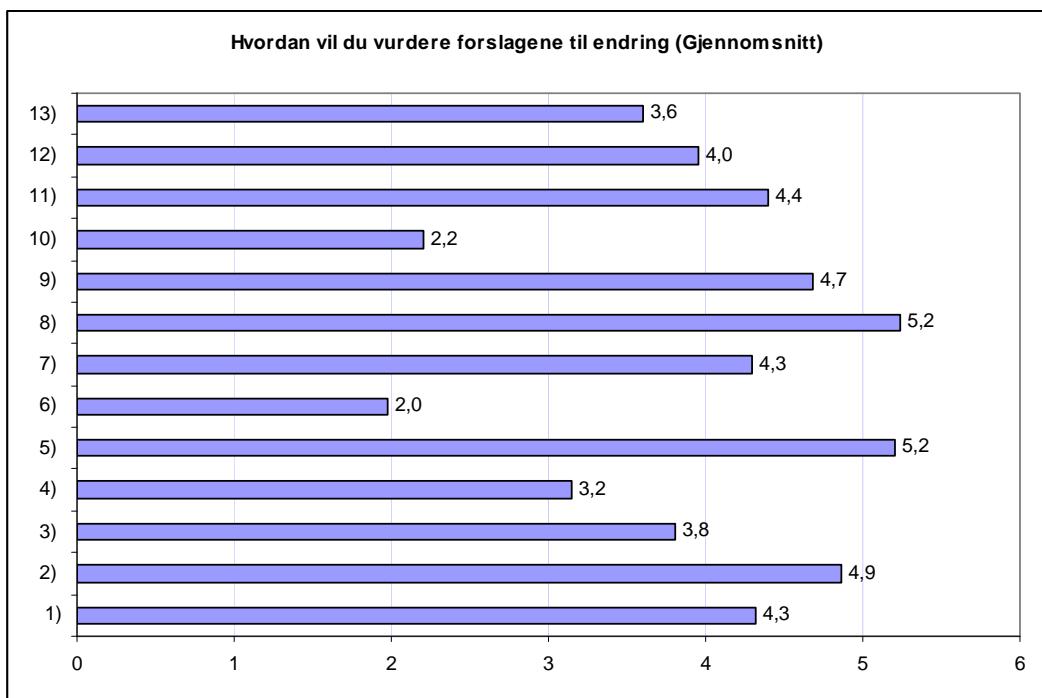
Figur 32 Alle kommuner som bosetter minst 25 flyktninger vil få utløst et ekstratilskudd på 500.000 kr. (Dersom en kommune i utgangspunktet planlegger å bosette 20 flyktninger – og i stedet bosetter 25, vil det dermed utløses 100.000 kr per nye flyktning utover ordinære tilskudd). N: 115

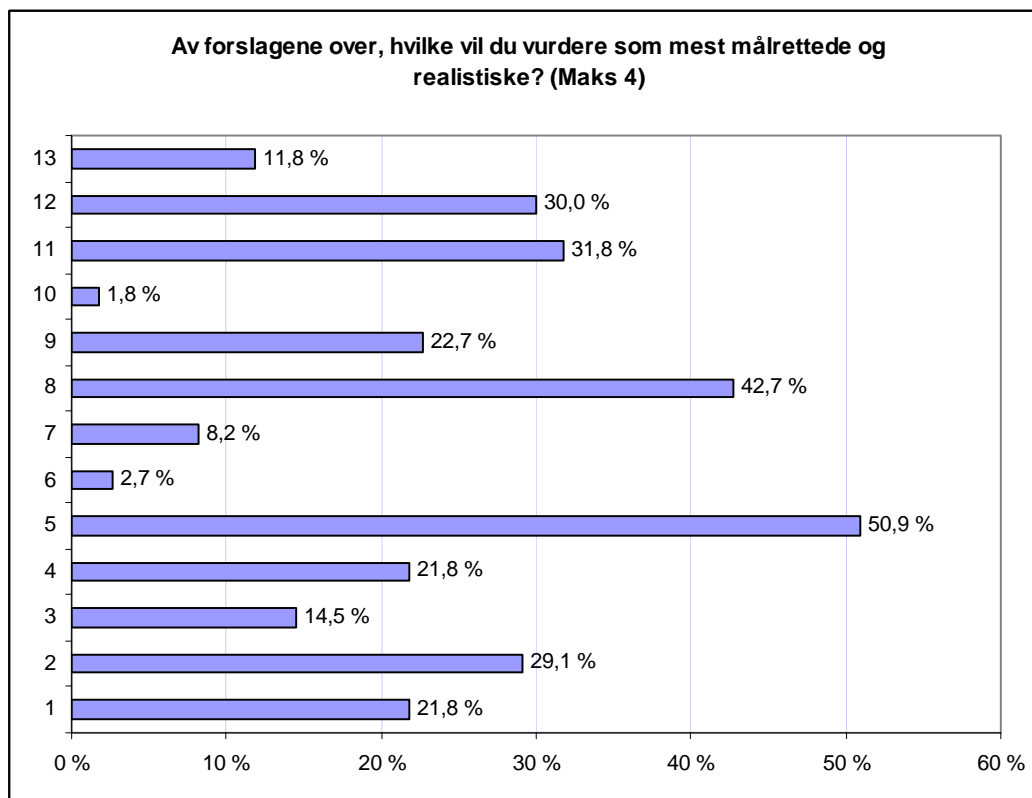
Figur 33 Garanti for at den første bostedskommunen får integreringstilskudd for alle 5 år selv om flyktningen flytter videre til en annen kommune. Den nye tilflyttingskommunen vil få halvt tilskudd for resten av perioden. N: 114

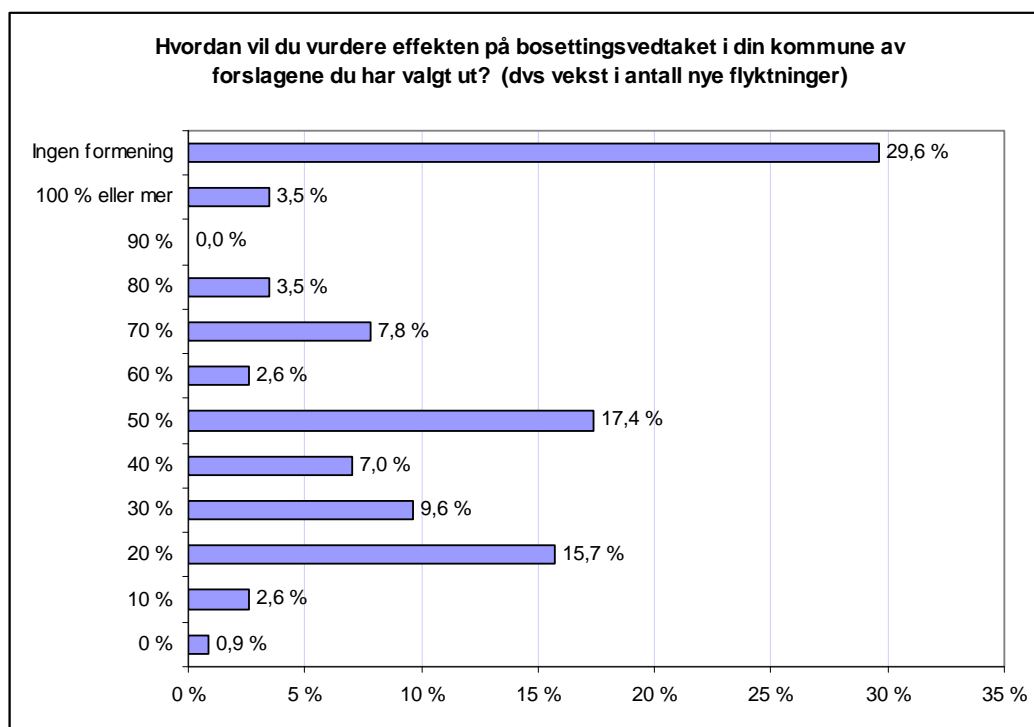
Figur 34 Differensiering av integreringstilskuddet basert på flyktingenes landbakgrunn. Grupper som i dag sitter lengst i mottak og venter på bosetting, får en høyere sats enn de som blir raskt bosatt. N: 115

Figur 35 Vurdering av endringsforslagene. Gjennomsnitt på en skala fra 1-6, der 1 er svært lite effektivt og 6 er svært effektivt (målrettet).

Figur 36 Hvilke forslag vil du vurdere som mest målrettede og realistiske? (Maks 4 svar) N: 110

Figur 37 Hvordan vil du vurdere effekten på bosettingsvedtaket i din kommune av forslagene du har valgt ut? (dvs. vekst i antall nye flyktninger) N: 115

Tabell 18 Eventuelle sluttkommentarer. Et utvalg.

Kommunene har i liten grad fordelt totale kostnader forbundet med mottak og integrering av flyktninger på de enkelte ansvarsområder. derfor er det vanskelig å få et totalt økonomisk bilde
Frem til nå har integreringstilskuddet dekket utgifter til arbeidet med flyktninger i de 5 årene det utbetales. utfordringen for kommune er de som i løpet av denne perioden ikke blir selvstendige, men avhengig av økonomisk sosialhjelp over lang tid pga. omfattende og sammensatt problematikk.
Skaffe bustader (det kjem stort sett einelege flyktningar) er flaskehalsen.
Ressurskrevende flyktninger med store sammensatte vansker eller omfattende fysisk funksjonshemming, vil med stor sannsynlighet ikke komme i arbeid, eller ha annen inntektssikring enn økonomisk sosialhjelp. Unge personer/ voksne i disse gruppene medfører store ekstraordinære utgifter for kommunene over mange år. Eks. dersom en person er 25 år og har store omfattende hjelpebehov resten av sitt liv. I disse sakene bør det vurderes en spesiell/ ekstraordinær tilskuddsordning slik at kommunen får økonomisk kompensasjon.
Når kommunen har overskudd integreringstilskudd i et år hvis pengene kan overføres til neste år. dette vil hjelpe økonomi i flyktningekontoret som kan til og med kjøpe hus eller få mer resurs for og kunne øke bosetting
I utgangspunktet bør det være en medmenneskelig og moralsk plikt å ta imot flyktninger som har søkt tilflukt i landet vårt. Da må de også ha en kommune å bo i! Men i virkelighetens verden - med økende krav og forventninger fra egne innbyggere - må man nøkternt sett regne med at størrelsen på økonomiske virkemidler og bidrag til en anstrengt kommuneøkonomi (dessverre) vil påvirke viljen hos aktuelle beslutningsstakere til å bosette flyktninger.
LANGSIKTIGHET ER ET STIKKORD, BÅDE IFT. PENGER, PLANLEGGING OG OPPLÆRING AV ANSATTE - FLYKTNINGER HAR KRAV PÅ KVALITET I BOSETTING OG INTEGRERING, OG DETTE KREVER KOMPETANSE BÅDE FAGLIG OG HOLDNINGSMESSIG. KOMMUNENE BURDE OGSÅ STIMULERES TIL MER INTERKOMMUNALT SAMARBEID PÅ EKS. FAGLIG KOMPETANSE - MEN SUMMA SUAMRUM ER DET PLANLEGGINGSTID OG BOLIGETABLERING OG OPPFØLGING SOM ER KREVES - SAMMEN MED ARBEIDSPLASSER OG SPRÅKOPPLÆRING !
Folketrygdrettigheter må endres. Dette har blitt etterspurt i min. 20 år fra kommunene.
Det må i langt større grad legges føringer på hvordan integreringstilskuddet skal benyttes, dvs. at den tjenesten som har hovedansvaret for bosetting/integrering må få disponere en større andel av inntektene til iverksetting av arbeidsrettede tiltak/virkemidler. I dag går nok en for stor andel av inntektene til saldering av ande

<p>budsjettrammer.</p>
<p>I min kommune opplever jeg at både administrasjon og politikere er svært opptatte og engasjert i det arbeide som gjøres med flyktningser i kommunen. Alle er spesielt opptatt av at flyktingene blir selvhjulpne og får seg fast varig arbeid, ikke ender eks. på noe tiltak i eks. regi av NAV. Etter å ha arbeidet i mange år med flyktinger ser vi også at det er her fokuset må være i stor grad. Og vi ser at det nytter. Vi går med overskudd hvert år, men det fordrer at vi er kreative hele tiden og leter etter gode løsninger for å få folk i arbeid eller over på videre utdanning.skolegang. Vi forsøker helt klart å motiverer de unge til å satse på mer utdanning og det virker godt så langt.De unge går gjerne videre på grunnskole for voksne og så viderer til grunnkurs. Når det gjelder boliger er dette en stor utfordring som kommer oppå alt det andre. Vi har et svært godt og tett samarbeid med boligkontoret i kommunen. Det er vi helt avhengig av for å finne kreative og gode løsninger. Et tiltak er å ikke la folke" sovne" i de kommunale boligene. det er noe av det verste fordi du da ikke får noe gjennomtrekk slik at du frigir boliger tiol nye flyktninmger som skal bosesettes. Et annet eks.er at flyktningsvirksomheten bruker mye tid på å motiverer og hjelpe flyktinger som er kommet over i fast arbeid til å søke lån i husbanken og kjøpe sin egen bolig. Vi hjelper da til på alle områder for at de skal klare dette. Vi søker lån, går på visning, hjelper de å legger inn bud,osv. Dette må mange ha hjelp til eller klarer de det ikke. Vedr. jobb og utdanning.:Vi bruker mye tid krefter på å finne de gode "veiene" også her. Vi har ofte erfart at ingen ansetter en flykting fordi han er flykting.- Når de fleste flyktinger som bosesettes har liten og ingen utd. og introduksjonsprogrammet er på 2-3 år så sier det seg selv at en skal være rimelig god på å finne frem til virksomme tiltak. Vi har blant annet selv startet opp en klasse med burmesiske kvinner som går på helsefagarbeiderutdanning. Ddet er svært vellykket. Vi inngikk kontrakt med Lukas i Trondheim. Vi har nærmest spesialsydd utdanningsløpet slik at de skulle klare seg på skolen. Det er en kjempesuksess. Vi ser at de ofte trenger noe mer enn ordinær utdanningsløp. De trenger "ekstra". Alle har gjennomført, og de er ferdig med teori til våren. Vi tror og vil klart satse på spesilasydde utdanningsløp, altså at vi legger forholdene ekstra til rette slik at de har en mulighet til å klare å komme gjennom ordinære ulike utdanninger. Det hele handler om, slik vi ser det, tilpassede opplæringsprogram og at en finner frem til reelle jobber i vanlige bedrifter. Først da har en lykkes, mener vi. Ble en lang sluttkommentar. Håper jeg fikk frem noen av de punktene jeg mener er viktig.:)</p>
<p>Det er boligmangel og folk i administrasjon som hindrer oss i å bosette flere flyktinger.</p>
<p>Det er politikerne som beslutter. Økonomisk kompensasjon som faktisk dekker reelle utgifter er viktig. Men selv om inntekten ikke er endret i 2009, er mottaket økt m 50 %, pbakgrunn av behov. Det hadde vært klokt av IMDI å koordinere sine henvendelser til kommunene, slik at vi slipper å oegge frem nye anmodninger flere ganger i året. Det kan fort medføre "tema-tretthet", det er snakk om et tema med mange politiske debatter hver eneste gang. Det nå er merkbart flere utgifter som skal dekkes av integreringstilskuddet, spesielt på boligetableringssiden. Komp. for Introprogr./undervisningen er veldig liten ifht kostnadene, resten må nå tas fra int.tilsk.</p>
<p>Bosetting av flyktinger utløser en rekke ulike kostnader i kommunene. Skole, helse, bolig, overformynderi, barnevern m.m. Barnehagereformen og opptrappingen innen psykiatri viser at øremerking av tilskudd fungerer godt når spesifikke tjenester skal løftes. Men det å motta flyktinger er ingen "spesifikk tjeneste". Forutsig-</p>

<p>barhet i rammene for flyktningetilskudd kombinert med at staten forplikter seg til å sikre kommunene en minimumsrealvekst i de 4 årene kommunene er pålagt å lage økonomiplan for kan bidra positivt. Dette må kombineres med et politisk arbeid får å motivere politikere til å prioritere flyktninger. Økonomiske gulrøtter er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig forutsetning for at kommunene skal ønske å bosette flere flyktninger</p>
<p>Endringene som er avkrysset vil sikre at vi kommunen kan opprettholde omfattende bosetting og vil utvilsomt initiere andre småkommuner til omfattende bosetting. Tiltakene vil stor grad initiere kommunene til intensiv innsats for å gjøre flyktningene raskt sjølhjulpne uten å risikere at de så flytter til en annen kommune som kvalifisert arbeidskraft med det resultat at tilskuddet blir redusert eller overført til kommunen som de flytter til. En ordning med at kommunen får utbetalt hele tilskuddet kan gjerne kombineres med at kommunen har ansvaret for oppfølging de første tre årene selv om flyktningen flytter til annen kommune som ledd i arbeidskvalifiseringen. Vi mener tiden er moden for det. Vi har god erfaring med at ungdom flytter for å ta videregående utdanning eller at voksne flyktninger deltar i arbeidsmarkedstiltak andre steder i Norge og at vi fortsetter å ha det koordinerende oppfølgingsarbeidet. Vi ønsker å bruke hele NAVs virkemiddelapparat. Det er ikke noe problem å ha oppfølgingsansvaret selv om tiltakene ligger utenfor kommunen. Det er svært u hensiktsmessig at tilskuddsordningen "straffer" slike individuelt tilrettelagte løp ved at tilskuddet overføres til kommunen der skolen eller tiltaket er plassert.</p>
<p>Kan også foreslå å innføre muligheten til å kunne søke særskilte prosjektmidler når kommuner har nye ideer om hvordan de kan foreta bosetting og integrering på nye måter.</p>
<p>Det er ikke kun økonomi som begrenser mulighet til mottak. Praksis plasser og boliger er viktige momenter i en liten kommune.</p>
<p>Det er viktig at det blir gjort noe med tilskuddsordningene raskt</p>
<p>Økonomien er viktig i busettingsarbeidet. Men også andre forhold som tilgang på bustader, høve til å lage gode introduksjonsprogram, høve til vidaregåande opplæring i nærmiljøet og gode moglegheiter for å skaffe arbeid til dei vi busetter spelar også ein stor og viktig rolle.</p>
<p>Ekstraordinære tilskudd/refusjoner dersom det er spesielt ressurskrevende flyktninger som blir bosatt.</p>
<p>Forutsigbarhet er vesentlig, både i forhold til økonomi og volum. Gode tjenester bygges opp over tid og basert på erfaringer. For mange nye nasjonaliteter på en gang skaper større utfordringer. Det må være lett å følge opp økonomien, dvs både det som skal budsjetteres og følges opp av inntekter, likeså utgiftssiden.</p>
<p>Det er viktig med forutsigbarhet i ordninger. Problemet er dessuten ofte sekundærflyktninger. Veldig mange kommer tilflyttende som kommunen ikke har vedtatt tatt inn. I 2009 utgjør dette et sted mellom 25-30 mot vedtatt inntak 10. Det er en av flere grunner til at kommunene ikke tar i mot flere flyktninger.</p>
<p>erfaringer fra egen kommune er mange virksomheter som blir involvert i flyktningarbeidet ikke kan styrke sine budsjetter med flyktning midler(les integreringstilskudd), og at de opplever det som frustrerende. Eks at flyktningbarn begynner på en skole midt i skoleåret der skolen ikke har språkressurser å sette inn for barnet(eks tospråklig assistent), fordi skolen ikke har budsjett til det. Skolen vil da et-</p>

<p>terlyse flyktning midler for dette tiltaket. Disse midlene er allerede i budsjettene, basert på inntektene kommunen forventer etter vedtak om bosetting. Det er aldri rom for å budsjettere med strakstilltak etter behov som melder seg etterhvert. Da får man frustrasjon ute i virksomhetene som skaper holdninger om at kommunen ikke har råd til å bosette flyktninger.</p>
<p>Betre tilskotsordningar i Husbanken er nødvendig</p>
<p>Virksomhetsleder har disposisjonsrett på alle statlige tilskudd til integrering og voksenopplæring. Disse midlene utgjør årsbudsjettet for flyktningearbeidet i kommunen. Dette er forankret i politiske vedtak og forutsetter at de statlige midlene skal dekke alle utgifter til bosetting av flyktninger også ut over femårsperioden</p>
<p>Vedtak om bosetting av flyktninger dreier seg også om politisk vilje til å prioritere pengene til det formålet det er tenkt. Vi er ikke villige til å bosette flere uten tilstrekkelige ressurser. Samtidig dreier ikke dette seg bare om offentlige ansatte, men også lokalbefolkningens vilje til å bidra til integrering. Bosetting av flyktninger har mange aspekter, et av dem er økonomiske virkemidler som kan bidra til bedre offentlige tjenester for denne guppen.</p>
<p>Avgjørende for planlegging av bosettingsarbeidet er økonomi= Bedre oversikt, ved at tilskuddet ikke fordeles utover året, men samles i en utbetaling, samt økning i tilskudd og "påskjønnelse" i forhold til at målet for faktisk antall bosatte nås. Viktig for å stimulere kommunene til å bosette flere</p>
<p>Kommuner som allerede har store mottak vil ikke ha mulighet for å ta imot vesentlig flere flyktninger, selv om de økonomiske rammene blir bedre. Ved planlegging av mottak må man se på kommunen som helhet, blant annet ta hensyn til om kommunen har asylmottak, transittmottak etc., på grunn av befolknings sammensetningen og trykk på det totale tjenestetilbudet. Det betyr at det i praksis ikke bare er økonomien som bestemmer størrelsen på mottaket. Det er ønskelig at midlene styres til målgruppen, og at det pålegges regnskap, slik at saldering i forhold til kommunens totale regnskap kan følges opp. Det er også et ønske at en vurderer økonomiske tiltak til styrking av infrastrukturen i forbindelse med mottak av flyktninger (helsepersonell, skole, barnehage, kultur tiltak osv.)</p>